

TÄISKASVANUTE HINGAMISPÄEVAKOOLI
ÕPPETÜKID

ALGUSED JA VALIKUD

Arthur Ferch'i
varasemate kirjutiste põhjal

Adventistide Koguduste Eesti Liidu Hingamispäevakooli osakond
2006

Täiskasvanute hingamispäevakooli õppetükid valmistab ette SPA Peakonverentsi täiskasvanute hingamispäevakooli osakond. Õppetükkide ettevalmistus kulgeb ülemaailmse hingamispäevakooli käsikirjade hindamise komitee üldjuhtimisel. Selliselt peegeldavad väljaantud õppetükid ka komiteepoolset panust.

1. Moosese raamat: loomine ja lunastus

1997. a. Nobeli preemia saanud füüsik tekitas furoori ütlusega: „Mida arusaadavamaks universum muutub, seda mõttetumana see näib.” Vastuseks niisugusele avaldusele kirjutas keegi astronoom: „Miks peaks sellel olema mingi mõte? Milline mõte? Tegu on füüsikalise süsteemiga, nii et mis mõtet saab siin olla?” Teine teadlane sõnas nõustudes: „Olen valmis uskuma, et meie oleme siin nagu triivjää.”

Triivjää? Lähtudes nende teadlaste eeldusest, mille kohaselt oleme meie siin tühipalja juhuse tõttu, siis millisele muule järeldusele võiksidki nad tulla? Lõppude lõpuks me lihtsalt sünnime siia ühel suvalisel päeval ja mingil hetkel saame teadlikuks enese olemasolust – eneseteadvuse tekke esimesteks aistinguteks sageli valu, hirm ja nälg.

Palumata surutakse meile peale elu, kuigi me pole seda küsinud. Elu tagasilükkamine on raske, ka juhul kui me seda ei soovi ning selle alaline säilitamine võimatu, kui me seda ka sooviksime. Meile on antud midagi, mida me pole igatsenud, planeerinud ega millele oma nõusolekut andnud. Me ei tea täpselt, mis see elu on, mida see tähendab ega isegi seda, miks meil see on, ning selle kõige ehedamad ja vahetumad kaaslased – valu, kurbus, kaotused, hirm – jäävad selgitamatuks.

Pole siis ime, et teadlased, kes püüavad meie päritolu omal käel mõista, peavad seda mõttetuks, tühipaljaks füüsikaliseks süsteemiks.

Seejärest peame olema erakordselt tänulikud Issandale, kes ei ole jätnud meid omapead maadlema oma päritoluga. 1. Moosese raamat on Jumala ilmutus meile, mis, võrreldes suurema osa teadusega, räägib meie päritolust radikaalselt erinevas toonis. Teadus, mida jumalik ilmutus ei valgusta, on kindlaks teinud, et me oleme mõttetute ja sihitute jõudude looming, ning seesugune arusaam on iseenesest piisav kinnitus sellele, kuidas ilma jumaliku valguseta mõistame me kõike valesti.

Tõepoolest, vastandina „teaduslikule” seisukohale, mille järgi oleme me siia sattunud puhtjuhuslikult, ütleb 1. Moosese raamat, et me oleme siin,

kuna Jumal lõi meid, et meie olemasolu on armastava ja hooliva Jumala sihikindla tegevuse tulemus. Tema valmistas inimese „oma näo järgi, Jumala näo järgi lõi ta tema, ta lõi tema meheks ja naiseks” (1 Mo 1:27). Väga raske on leida kaht sedavõrd vastandlikku, omavahel lepitamatut seisukohta.

Kuid Loomine on alles 1. Moosese raamatu algus. See raamat räägib meile pattulangemisest, ülemaailmsest veeuputusest, Paabeli tornist, mis koos võetuna aitavad meil paremini mõista selle maailma olemust, milles me leidsime end olevat, ilma et keegi oleks meile valikuvõimalust pakkunud.

Võib-olla aga kõige olulisem on 1. Moosese raamatus leiduv lugu Aabrahamist ja temast tõusvate patriarhide liinist – mehest, kelles „õnnistatakse kõiki rahvaid” (Gl 3:8). 1. Moosese raamat ei keskendu üksnes pattulangemisele ja selle tagajärgedele. Selle lehekülgi täidavad sümbolid ja kujundid, mis osutavad langenud maailmale Jumala poolt pakutavale lunastuse lootusele Jeesuses, mille saab igaüks, kes sarnaselt Aabrahamiga sellest usust kinni haarab. Või nagu ütleb 1. Moosese raamatule kindlalt toetuv Paulus: „Nõnda siis õnnistatakse neid, kes on usust, koos uskliku Aabrahamiga” (Gl 3:9), kes on „kõikide isa, kes usuvad” (Rm 4:11).

Käesoleval veerandil saame Jumala Vaimu poolt inspireeritud kirja kaudu ülevaate meid loonud imest. Samuti leiame siit esimesed ilmutused imest, mis meid lunastab – Jeesuse Kristuse elu, surma ja ülestõusmise kohta.

Kõigest sellest saab lugeda 1. Moosese raamatust, mis räägib Loomisest ja Lunastusest, mitte tuule aetavast „triivjääst.”

Arthur J. Ferch sündis Saksamaal, emigreerus keskeas Austraaliasse, kus töötas palju aastaid pastori ja õpetajana ning koguduse juhtivatel ametikohtadel.

Sisukord

1. Alussambad
2. "Alguses..."
3. Maa noorusaeg
4. Kaotatud paradiis
5. Hävitamine ja uuendamine
6. Maa peale veeuputust
7. Inimene Aabram
8. Usk ja nõrkus
9. Usu võit
10. Petmise hind
11. Jaakobist saab Iisrael
12. Vangikongist paleesse
13. Alguse lõpp

Lühendid

- AA - EGW: Apostlite teod
AH - EGW: Adventkodu
BC - SPA Piibli kommentaarid
COL - EGW: Kristuse tähendamissõnad
DA - EGW: Ajastute igatsus
Ed - EGW: Kasvatus
Ev - EGW: Evangelism
EW - EGW: Varajased kirjutised ehk Kogemused ja nägemused
GC - EGW: Suur võitlus
MB - EGW: Mõtteid õndsakskitsemise mäelt
MH - EGW: Suure Arsti jälgedes
PK - EGW: Prohvetid ja kuningad
PP - EGW: Patriarhid ja prohvetid
SC - EGW: Tee Kristuse juurde
(1...3)SM - EGW: Valitud kuulutused
(1...9)T - EGW: Tunnistused kogudusele

1. õppetükk — 30. september - 6. oktoober

Alussambad

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Mt 19:3-8; Lk 17:26-30; Ap 7:1-15; Rom 1:17; 4:3; 5:14; Hbr 11:1-22.

Meelespeetav tekst: „Kui alussambad maha kistakse, mida siis õige saab teha?” (L 11:3).

Lõuna-Aafrikas elanud Laurens van der Post'i elutoa laual lebas kivi. Kui temalt selle “imeliku musta kivi” kohta küsiti, vastas ta, et kivi on pärit 4500 kilomeetri sügavuselt Aafrika maapinnast. Selle saatis talle üks sõber, kes kiviga kaasasolevas kirjas kirjutas: “See kivi sümboliseerib alust, millele me sinuga terve oma elu jooksul oleme püüdnud ehitada.”

Kõik me ehitame mingisugusele alusele. Sõna kõige otsesemas mõttes ehitame me oma elu oma jalge all peituvatele kividele, kuid ülekantud tähenduses rajame oma elu meid valitsevatele põhimõtetele. Ateistid, usufanaatikud, skeptikud, teadlased – igauks suunab oma elu vastavalt enda fundamentaalsetele põhimõtetele, sõltumata sealjuures sellest, kas ta neid põhimõtteid endale teadvustab või mitte.

Kristlaste põhimõtted peituvad Jeesuse Kristuse isikus, kelle sees „elame ja liigume ja oleme meie” (Ap 17:28). Jeesust tunneme me aga Piibli kaudu. Seega toimib Piibel põhimõtteliselt meie elu ja usu alusena. Ning teatud mõttes on 1. Moosese raamat omakorda Piibli „alus”, just nagu Laurensi jalge all olev maapind toetus tolle „imeliku musta kivi” peale.

Sel nädalal heidame esimese pilgu Piibli „alus kivile”, 1. Moosese raamatule.

1. Moosese raamat ja Uus Testament

Piibli esimesed viis raamatut, 1.-5. Moosese raamat, on aluseks meie Piiblit põhinevale usule. Ilma nendeta oleks üpris keeruline meie religiooni mõista.

Esimene neist viiest raamatust ja sealjuures esimene Piibli raamat üldse, 1. Moosese raamat, algab maailma saamislooga. Lõppude lõpuks, kui meil pole õiget arusaama oma päritolust, siis pole kuigi keeruline ka kõige ülejäänuga rappa minna. Kui majaehitaja püstitab maja karkassi kasvõi kõigest paarikraadise kaldega, siis kisuvad seinad kiirelt kiiva. Niisiis, 1. Moosese raamat algab selge ja arusaadava sõnumiga meie päritolust.

Loomulikult teeb hingevaenlane kõik võimaliku, et juhtida maailm tõelise Jumala juurest kaugemale. Üks vahendeid selle saavutamiseks on külvata kahtlusi Piibli tõepärasuse suhtes. Sealjuures langeb raevuka rünnaku alla just 1. Moosese raamat. Kui hingevaenlane suudab panna meid kahtlema sedavõrd olulise usualuse usaldusväarsuses, siis on tal kerge kõigutada meie usku ka kõigesse ülejäänusse.

Mida räägivad järgmised kirjakohtad Jeesuse ja Uue Testamendi kirjutajate suhtumisest 1. Moosese raamatu usaldusväarsusesse? Mat 19:3-8; Lk 17:26-30; Ap 7:1-15; Rom 4:3, 9-21; 5:14; 1. Kor 15:22; Gal 3:6; 1. Tim 2:13, 14; Hbr 11:3-22; 1. Pet 3:20.

Kas meie võtame kuulda kriitikuid, kes esitavad mitmesuguseid „tõendeid” seadmaks 1. Moosese raamatu usaldusväarsus kahtluse alla või järgime Jeesuse, Pauluse, Peetruse eeskujul, kes näitasid üles kõigutamatu usku sellesse raamatusse? 1. Moosese raamatu seadmine kahtluse alla tähendab ühtlasi ka Uue Testamendi seadmist kahtluse alla, kuna seal viidatakse ikka ja jälle 1. Moosese raamatule. Kas Uue Testamendi saab usaldada, kui kõik sealsed viited 1. Moosese raamatule ei vasta tõele? Nagu näete, niipea kui hakkame kahtlema 1. Moosese raamatu ajaloolises tõepäras, langeb kokku terve meie usuhoone. Mis ongi ju Saatana eesmärk.

Too teisi näiteid sellest, kuidas kahtlused näiliselt „väikeste” asjade suhtes panevad kahtlema ka suurtes asjades? Miks on seepärast oluline usaldada Piiblit ja pidada alati silmas, et tegu on Jumala Sõnaga? Kui hakkad kahtlema Piiblis, millesse sa siis veel uskuda saad?

Võimas ja halastusrikas Jumal

1. Moosese raamat on kõige esimene Jumala ilmutus inimkonnale. Seal antakse inimestele esimene kirjalik ilmutus meie Loojast ja Lunastajast.

Mida räägivad järgmised kirjakohtad Jumalast?

1. Mo 1:1 _____

1. Mo 7:11 _____

1. Mo 14:19, 22 _____

1. Mo 18:23-33 _____

1. Mo 48:15 _____

Piibli esimene raamat ülistab Jumala võimsust ja väge. Teda kujutatakse Looja, Kohtumõistja, Eeskuju, Alalhoidja, Kõigekõrgema, Kõikvõimsa ja Igavese Jumalana. Sõltumatu Ainuvalitsejana Ta mitte ainult eksisteerib enne kõike loodut, vaid Tema on ka kõige Looja.

1. Moosese raamat räägib Jumalast veel väga palju muudki. Isegi mõnedes kohtumõistmisega seotud kirjakohtades avaldub Tema halastus, Tema kannatused inimkonna patu pärast, Tema tohutu kannatlikkus. Enne veeuputust annab Ta Noale ülesande kutsuda paljude aastate jooksul inimesi meelearandusele, et igatihel oleks võimalus pääseda. Isegi vaatamata Soodoma ja Gomorra tohutule kurjusele, oli Ta valmis päästma sealseid elanikke, kui need oleksid seda vaid soovinud. Terves 1. Moosese raamatus avaldub halastava ja armastava Jumala võim ja vägi. Ning vaatamata sellele, et Ta vihkab pattu ja kurjust, armastab Ta oma langenud olendeid ja püüab neid päästa.

Kirjuta lõiguke sellest, milline on Jumal sinu arvates. Kuidas peegeldub sinu vastuses sinu nägemus Jumalast? Ole valmis oma vastust hingamispäevakooli klassis jagama.

Lähedased kokkupuuted

Nagu eile nägime, kujutab 1. Moosese raamat Jumalat kõikvõimsana, kelle sõna kaudu sai elu maailm, kes suutis kogu maakera matta vee alla ning saata taevast alla tuld sõnakuulmatute ja vägivaldsete linnade peale. Kuidas võime siis inimestena kogu loodu suurt ulatust vaadates mitte tunda aukartust Jumala tohutu väe ees, mille abil kõik on valmistatud?

Samas räägib Piibel Jumalast ka kui inimesele lähedalasuvast ja igaiühega isiklikult suhtlevast Loojast, erinevalt deismi jumalast, kes peale maailma loomist lahkub ja jätab selle omapäi. Piibel loob pildi Jumalast, kes on lähedases suhtes langenud olenditega. Kõige võimsamalt näeme seda avaldumas Jeesuse elus ja surmas (vt Fil 2:5-8). Aga ka juba 1. Moosese raamatus saame heita pilgu Jumala lähedasele suhtele oma langenud olenditega. See on tegelikult üks erakordselt armas mõte, kas pole, muidugi juhul, kui sina näed Jumalat armastava ja kaastundlikuna.

Kuidas kinnitavad järgnevad näited Jumala lähedast suhet inimkonnaga? Mida räägib iga konkreetne kirjakoht meile Jumala iseloomust?

1. Mo 2:7 _____

1. Mo 3:8 _____

1. Mo 18:17 _____

1. Mo 39:21 _____

Kuidas oled isiklikult kogunud Jumala lähedalolu reaalsust? Räägi klassis oma kogemusest ja mida sellest õppisid. Tee seda viisil, mis julgustaks neid, kes võib-olla pole veel kogunud Jumala tegelikku lähedust.

Alused

Apostlite tegude raamatu 6. peatükis veetakse juudi usklik Stefanos, kes, „täis armu ja väge, tegi imetegusid ja suuri tunnustähti” (Ap 6:8), Iisraeli vaimulike juhtide ette süüdistatuna Jeesusest jutlustamises ja kuulutamises. Apostlite tegude 7. peatükk algab tema kõnega, mille lõppedes viskavad need vaimulikud juhid ta kividega surnuks (vt Ap 7. ptk).

Loe Stefanose kõnet Ap 7:2-17 ja vasta järgnevatele küsimustele:

1. Kas Stefanos kahtleb loetletud lugude ehtsuses? Mida see meile õpetab? _____

2. Kuidas ta neid lugusid teadis? _____

3. Miks kasutab ta neid lugusid kaitseks oma usule Jeesusesse? _____

Konteksti jälgides näeme, et Stefanos tuuakse kohtu ette Jeesusest kui Messiasist kuulutamise tõttu. Ta alustab oma kaitsekõnet 1. Moosese raamatuga, viidates Aabrahamile. Seejärel, järgides perekonna ajalugu, jõuab ta Joosepini Egiptuses, Iisraeli kui rahvuse rajamise ja templi ehitamiseni. Tema kõne kulmineerub „Õige” (Ap 7:52) tulekuga, kelleks on Naatsareti Jeesus.

Stefanos kasutab 1. Moosese raamatut nende suurte tõdede alustalana, mis kulmineeruvad Jeesuses kui „tões” (Jh 14:6). Juudid, kes moodustasid algristikoguduse tuumiku, olid kindlalt rajatud oma usule Jeesusesse, mille aluseks oli 1. Moosese raamatuga algav Pühakiri. Siit näeme, kuivõrd oluline on meie usu mõistmiseks 1. Moosese raamat.

Nimeta mõned oma elu „alustalad” – peamised asjad, millele toetub kõik ülejäänud. Kas see alus on piisavalt kindel, et püsima jääda ka raskeimates katsumustes?

Õige elab usust

„Sest temas [evangeeliumis] saab ilmsiks Jumala õigus usust usku, nõnda nagu on kirjutatud: „Õige elab usust!”” (Rom 1:17).

Kirjuta, kuidas sina seda kirjakohta mõistad.

Sageli kuuleme, et Vana Testamendi aegadel päästeti usklikud käsutegudest, aga peale Jeesuse surma ja ristikoguduse rajamist hakati usklike päästma ainult usu kaudu. Paraku ei leia sellist õpetust ei Vanast ega Uuest Testamendist. Vastavalt Uuele Testamendile on Jumala rahvas elanud algusest peale usust.

Loe Hbr 11:1-22, mis räägib mõnede inimeste elust, kelle leiame 1. Moosese raamatust. Kuidas harmoneerub loetu Rom 1:17-ga? Lugesed aseta end neist igäihe olukorda ja küsi endalt, mille pidid nemad usus vastu võtma ehk teisisõnu, millisel eluhetkel õppisid nemad Jumalat usaldama? Mida õpetab see sulle sinu võitlustes täna?

Loe veelkord Hbr 11:13-16. Millest need salmid räägivad? Kuidas puudutab siinõeldu sind? Heida pilk oma elule ja küsi endalt: mida räägivad minu teod sellest, missuguse kodumaa poole mina teel olen? Milliseid muudatusi pead oma teekonnal ette võtma?

Edasiseks uurimiseks: „Nõndanimetatud kõrgem kriitika hävitab oma oletuste, piiblitekstide üksteisest lahutamise ja suvalise kokkupanekuga usu Piiblistse kui jumalikku ilmutusse. See röövib Jumala Sõnalt väe juhtida, kontrollida, ülendada ja hingestada inimelu. Spiritismi kaudu õpetatakse suurtele hulkadele, et inimese enda soov on kõrgeim seadus, vabadus seisneb kombelõtvuses ning inimene kannab vastutust ainult iseenda ees ... Vägi elada kõrgemat, puhtamat ja õilsamat elu on meie suur vajadus.” – AA 473, 478.

„Pime ja sünge öö on võtmas kristlikku maailma oma haardesse. Taganemine Jumala käskudest on tõenduseks sellest ööst, mis on sügav, pime ja läbimatu. Armastatakse süsteeme, mis muudavad Jumala tõe mõjutuks. Inimesed õpetavad inimeste õpetusi tõe pähe ja nende oletusi võetakse sündinud faktina. Inimesed on vastu võtnud inimeste poolt väljamõeldud teooriad. Nii pööratakse evangeelium pahupidi ja Pühakirja kasutatakse väärilt. Tõe valgus surutakse nagu Kristuse päevilgi tagaplaanile. Inimeste teooriad ja oletused tõstetakse kõrgemale Vägede Jehoova Sõnast. Vale tegutseb tõe vastu. Kõrgem kriitika väänab, tükeldab ja moonutab Jumala Sõna. Jeesust tunnustatakse üksnes selleks, et Teda suudlusega reeta. Ärataganemine on täies jõus ja haarab enda võimusesse lõpuks kogu maailma. Selle jälestusväärne iseloom ja pimedakstegev mõju avaldub Baabülonist väljajagatava hooruskiimaviina hulluksajavas väes.” – Ellen G White, „Bible Echo”, 1. veebruar 1897.

Küsimused aruteluks:

1. Arutlege ülaltoodud Ellen White'i tsitaatide üle. Missugused tegurid õõnestavad teie ühiskonnas Pühakirja autoriteeti? Kuidas saame inimestena end ja teisi selle eest kaitsta?
2. Lugege klassis üksteisele ette, millisena igapäevaste teist kujutab ette Jumalat. Arutlege oma vastuste üle. Mida võite üksteise vastustest õppida?
3. Rääkige oma vastusest kolmapäevase osa lõpus. Mida õpetavad sulle teiste kogemused Jumala lähedusest? Kuidas selgitada uskmatule, mida tähendab, et Jumal on meile „lähedal”?

2. õppetükk — 7. - 13. oktoober

“Alguses ...”

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: 1. Mo 1. ptk.

Meelespeetav tekst: “Jehoova sõnaga on tehtud taevad ja Tema suu vaimuga kõik nende väed! ... Sest Tema ütles, ja nõnda see sai; Tema käskis, ja see tuli esile!” (L 33:6, 9).

Inimese päritolust on üks tuntud teadlane kirjutanud järgmist: “Meie oleme olemas seetõttu, et ühel omapärasel kalade grupil olid ebahariliku kujuga uimed, millest said areneda maa peal elava olendi jalad.”

Piibel, eriti aga 1. Moosese raamatu kaks esimest peatükki annavad meie päritolust hoopis erineva ülevaate: me oleme siin, sest armastaval, heatahtlikul Looja-Jumalal oli kindel eesmärk luua elu maal ja see protsess võttis aega sõna kõige otsesemas mõttes kuus järjestikust 24-tunnist päeva.

On ilmselge, et kaasaegne evolutsiooniteooria on täielikus opositsioonis piibelliku Loomisega. Seega, kui üks neist on õige, siis peab teine olema väär. Veelgi enam, Piibel ei jäta vähimatki ruumi teistlikule evolutsioonile ega muudele teooriatele, mis püüavad sobitada pikka evolutsiooniprotsessi Jumala tööga elu, eriti aga inimese loomisel maal. Sel nädalal näeme, et maailma, eriti aga inimese loomisel ei jätnud Jumal mitte midagi juhuse hooleks.

Heitkem siis pilk sellele, mida räägib Piibel elu päritolust, ja veendugem isiklikult, et meie siinolemise põhjus pole mitte kuidagi seotud teatud kalaliigi uime ehitusega, millest kogemata kombel arenesid välja jalad, vaid see on igakülgsest seotud Jumalaga, kelle sõna läbi loodi maailm.

“Alguses Jumal ... “

Võib julgesti väita, et mitmeski mõttes on Piibli tähtsaim kirjakoht 1. Mo 1:1. Just sellest kasvab välja kõik muu, millesse me kristlastena usume. Kõik meie põhiõpetused muutuksid mõttetuks ilma selles salmis väljendatud mõtteta, mis meie päevil on muutunud isegi veelgi olulisemaks, sest väga paljud on lasknud end mõjutada valest teadusest, mille järgi tekkis elu maal juhuslikult loodusjõudude mõjul. Piibli kõige esimene salm eitab niisugust mõtet täielikult.

Loe järgnevad kirjakohtad. Milline on nende ühine sõnum? 2. Mo 20:11; Ii 38:4; Joh 1:1-3; Kol 1:15-20; Hbr 1:2; Ilm 14:6, 7.

Kogu 1. Moosese raamatu 1. peatükk ei keskendu mitte niivõrd loomisprotsessile kui võrd looduse Loojale. Sõna *Jumal* esineb selle peatüki 31 salmis 32 korda, mis rõhutab Jumala osa Loomises. 1. Mo 1. peatükk püüab teha kõik selleks, et välistada vähimgi mõte juhuslikkusele loomisprotsessis. Erinevalt vanaaja polüteistlikest religioonidest, mis seostasid loomise sageli oma jumaluste omavahelise võitlusega, kirjeldab 1. Moosese raamat Loojana ainult üht Jumalat.

1. salmis *loomisena* tõlgitud sõna (*bara*) esineb Piiblis vaid Jumala tegevusest rääkivais kirjakohtades. Teine sageli esinev sõna, mida kasutatakse inimeste, aga ka Jumala tegudest rääkides, on *asah*. Seega saab ainult Jumal luua niisuguseid asju nagu taevas ja maa. Inimestena saame meie loodu sees tegutseda (*asah*), kuid üksnes Jumal on suuteline looma (*bara*).

Üks elu põhiregleid ütleb, et ükski loodud asi ei saa olla suurem oma loojast. (Püüa leida mõni näide). Mida räägib sulle Jumala väest kogu loodu, mitte ainult maa (millele on keskendunud 1. Mo 1. ptk.) ja arusaamine sellest, et universumi loonud Jumal on suurem kui universum ise? Mida räägib see Jumala toodud ohvrist – inimeseks saamisest, et surra sinu eest surma, mille sina oled ära teeninud?

Loomine

1. Mo 1:1 ütleb, et Jumal lõi taeva ja maa, ning on neid, kes usuvad, et “taeva” all mõeldakse kogu universumit. Kuid uurides sõna *taevas* kasutamist selle peatüki ülejäänud salmides, näeme, et nii pole seda mõeldud.

Jälgi, kuidas on ülejäänud salmides sõna *taevas* kasutatud (vt eriti 20. salmi). Mida tähendab antud kontekstis sõna “taevas”?

Mida räägib 2. salm maa seisukorrast Loomise algul?

Väljend “ilma kujuta ja tühi” (KJV) iseloomustab keskkonda, millel pole konkreetset kuju, vormi ega valgust ning kus puudub nii taimestik kui loomastik ehk lühidalt – eluta maakera. Jumal lõi käskiva sõna kaudu (3., 6., 9., 11., 14., 20., 24. salm, vrd L 33:6-9) või kasutades mateeriat, mille Ta oli valmistanud enne elu loomist maal. Ehkki 1. Moosese raamatu nimetatud tekstid ei viita loomisele eimillestki, ei sõltunud Jumal maa loomisel eelnevalt olemasolevast mateeriast. Millist mateeriat Ta maa valmistamiseks ka ei kasutanud, oli Ta varem mingil ajahetkel loonud midagi mitte millestki, sest vastavalt Piiblile on Jumal kõige olemasoleva looja.

Loe Joh 1:4. Mida selle salmiga öeldakse ja kuidas aitab see mõista 1. Moosese algussalme?

Kahe lühikese salmi abil antakse edasi meie päritolu põhiolemus: Looja Jumal valmistas meid kuju mitteomavast ja tühjast maapinnast. Suur osa ülejäänust jääb kaetuks saladuslooriga, mida siin maailmas eales ei kergitata. Ometi on meie eksistents siin maa peal ime. **Mõtiskle meie olemasolu, Loomise ime ja kõige selle üle, mida me Jumalale võlgname. Pane oma mõtted paberile ja võta hingamispäevakooli tundi kaasa.**

Loomispäevad

Tõenäoliselt rünnatakse Loomisloo puhul kõige enam aega, mis kulus maapealse elu loomiseks ja mille kulminatsiooniks oli Aadama ja Eeva loomine. Pea kogu kristlikus maailmas, mis peaks Piiblit kõrgelt hindama, aktsepteerivad vaid vähesed 1. Moosese 1. ptk.-i ajaraamistust tähttähelt, mis räägib selgelt ja ühetähenduslikult kuuest 24-tunnisest loomispäevast. Tõenäoliselt on evolutsiooniteooria, mis oma põhiolemuselt eitab kõike seda, mida õpetab Piibel, mõjutanud tõsiselt ka kristlikku kogukonda. Jeesus ütles kord seoses oma teise tulekuga: “Kui Inimese Poeg tuleb, kas Ta leiab usku maa pealt?” (Lk 18:8). Kui ei toimu mingit radikaalset muutust, siis ei leia Ta päris kindlasti palju usku piibellikku Loomisesse, selles võib küll kindel olla.

Loe läbi terve 1. Mo 1. ptk. ja keskendu ajale, millest Loomise juures räägitakse. Millised otsesed tõendid selles peatükis eneses kinnitavad, et mõeldud on sõna otseses mõttes 6 päeva. Millised teised Piibli kirjakohtad tõendavad, et tegu on tegeliku mitte kujundliku ajaga? (Vt näit. 2. Mo 20:8-11).

Loe hoolikalt 1. Mo 1:4, 5. Need kaks salmi tõendavad selgelt, et jutt on ühest ööpäevast nii nagu me seda mõistame – pool sellest on valget aega ja pool pimedat, “päev” ja “öö.” See tekst ütleb, et “esimese päeva” moodustasid need kaks elementi. Järelikult räägitakse neis salmides 24-tunnise ajaperioodi loomisest, mille abil me märgime ühte ööpäeva.

Antud aruanne lõpeb heebrea keeles konkreetse väljendiga: “Ja siis oli õhtu ja siis oli hommik, esimene päev.” Sama väljendit, mida kõigepealt kasutati ühe päeva, 24-tunnise ajaperioodi selgeks väljatoomiseks, korratakse seejärel läbi terve peatüki, et kirjeldada teisi loomispäevi. “Ja siis oli õhtu ja siis oli hommik, teine päev,” ... “kolmas päev” ja nii edasi.

Niisiis, esimese paari salmiga näitab Issand meile ühemõtteliselt, et kui Piibel näiteks 2. Mo 20. ptk.-is ütleb, et “kuue päevaga Jehoova tegi taeva ja maa” (11. s), siis peab Ta silmas ei midagi vähemat aga ka mitte midagi enam kui kuut ööpäeva.

Muna või kana?

1. Moosese raamatu Loomise aruanne pole lihtne, mis ei tohiks olla üllatav. Lõppude lõpuks pole ei maa ega elu maal sugugi lihtne. Meile on koos 1. Mo 2. ptk.-ga antud umbes viiskümmend kuus salmi Loomise selgituseks – isegi enamik jalgratta kokkupanekuõpetustest on tükk maad mahukamad. Kahtlemata on tohutu hulk teavet siit välja jäänud. Me oleme õnnega koos, et võime terve igaviku vältel kõike puuduvat uurida. Vajame seda kindlasti.

Sellelgepooldest on meile antud terve hulk informatsiooni, mille üle järele mõelda.

Loe veelkord 1. Mo 1. peatükk, keskendudes seekord sündmuste järjekorrale. Millist järjestust märkad? Kuidas sobib see järjestus kokku meie arusaamaga maapealse elu põiolemusest?

1. Moosese raamat algab sõnadega, et maa oli “ilma kujuta ja tühi” (1 Mo 1:2). Jumal alustab seejärel meie maale kuju andmise ja “tühjuse” täitmisega. Järjekorras esimene on pimedus ja seejärel valgus, mis omakorda juhib päeva ja öö äramärkimiseni. Järgmisena on juttu teatud liiki atmosfäärikihist, “laotusest,” mida nimetatakse “taevaks.” Jääb mulje, et vesi oli maa loomise ajal juba olemas ja see on loomulikult eluks vajalik. Siis toob Jumal esile kuiva maa ja kuivale maale loob Ta taimestiku – rohu, taimed, puud (kõik selle, mis vajab kasvamiseks maapinda) “mille viljas nende seeme on” (11. ja 12. s.). Järgneb päikese, kuu ja nähtavate tähtede nimetamine (vastuse küsimusele, miks räägitakse neist just siin ja just sellises järjestuses, saame tõenäoliselt alles taevast). Lõpuks, kui kõik need asjad on oma kohtadel, saab Jumal esile tuua elusolendid, vee- ja maismaaloomad, kes lendasid, ronisid ja tatsasid läbi Jumala poolt loodud maa ning pidid olema “viljakad” ja keda “pidi saama palju” (21. s) kogu maa peal. Seega, meie äärmiselt piiratud arusaamise põhjal näib siiski, et Issand järgis väga loogilist tegutsemisjärjestust, mille tulemuseks oli elu loomine maal.

Vasta järgmisele küsimusele 1. Moosese raamatu Loomisloo aruande kontekstis: Mis oli enne, kas muna või kana? Põhjenda oma vastust. Miks on sinu vastus või vähemalt selle vastuse taga peituvad põhimõtted olulised meie arusaamale sellest, kes me oleme ja miks me siin oleme?

Inimkonna loomine

Võrdle loomastiku loomist Aadama loomisega. Millised on sarnasused? Vt 1. Mo 1:24; 2:7, 19.

Millised on erinevused? 1 Mo 1:26, 27; 2:7.

Kuidas loodi Eeva võrreldes loomastiku ja Aadama loomisega? 1 Mo 2:21-24.

Nagu eile sai märgitud, on suur osa loomisest jäänud Pühakirjast välja. Ometi leidub Piiblis piisavalt infot selleks, et näidata inimkonna erilist kohta Loomise loos (pane tähele, et 1. Mo 1:27 termin *inimene* tähendab nii meest kui naist, ehk siis mõiste *inimene* määratlemiseks peab kasutama kahte erinevat sugu). Alles siis, kui Jumal oli kõik eelneva täiuslikult kohale asetanud, valmistas ta Aadama (kelle nimi heebrea keeles on väga lähedalt seotud sõnaga *maa*), ja alles pärast Aadamat loob Jumal Eeva. Vaatamata mõningasele inimeste ja loomade vahelisele sarnasusele, teeb Piibel nende vahel selget vahet. Nagu kogu ülejäänud loomise puhulgi, ei tunnista 1. Moosese raamat mingisugust juhuslikkust inimese loomise juures. Vastupidi, loomise süsteemsus, mida väljendavad korduvalt kasutatud samad väljendid (“ja Jumal nägi,” “ja Jumal ütles,” “saagu”) korduvas ajaraamistuses (“siis sai õhtu ja sai hommik ...”) ning mille kulminatsiooniks on mehe (1 Mo 2:7) ja naise (21.-24. s) loomine, tõendab, et Jumal ei jätnud mitte midagi juhuse hooleks.

Loe 1. Mo 1:26, 27. Mida tähendab see, et inimene loodi Jumala näo järgi? Millised on erinevused inimeste ja teiste elusolendite vahel, mis võiksid aidata meil paremini mõista meie eraldatud erilist kohta? Mõttele ka Jeesusest – Tema inimeseks saamisest, surmast ainult inimeste eest, vastandatuna loomadele, kes on ju samuti kannatanud patu tagajärjel. Kuidas aitab Rist mõista meie erilist positsiooni elu loomisel maal? Kuidas peaks see arusaam mõjutama meie suhtumist teistesse, aga ka iseendasse?

Edasiseks uurimiseks: Ellen G. White' i "Patriarhid ja prohvetid" orig lk 44, 45; "Education" lk 15-18; 1 BC kommentaarid 1. Moosese raamatu 1. peatüki kohta.

"Kui Aadam sai elu oma Looja käte vahel, oli ta oma olemuselt nii füüsilises, vaimses kui vaimulikus mõttes oma Meistri sarnane. ... Tema [Jumala] eesmärk oli, et mida kauem inimene elab, seda täielikumalt avaldub temas [Jumala] kuju – seda täielikumalt peegeldab ta Looja auhiilgust." – Ed 15.

Küsimused aruteluks:

1. Enamik meist on õppinud, et aatomid, mis koosnevad tibatillukestest osakestest nagu prootonid, neutronid ja elektronid, on universumi kõige pisemad ehitusplokid. Uus teooria ütleb, et need tibatillukesed osakesed koosnevad veelgi väiksemaid võnkuvaid stringidest (ühe stringi suurus prootoni suhtes võiks võrrelda prootoni suurusega universumi suhtes!). Ehkki tegu on vaid teooriaga, mõtiskle nende võnkuvate stringide üle (kus erinev võnkumine tekitab erineva osakese) selle õpetuse valguses, mille kohaselt maailm on loodud Jumala sõna läbi.

2. Arutle 1. Mo 1:28 ja õpetuse üle, mille kohaselt andis Jumal inimestele "valitsuse" kogu maa üle. Mida see tähendab? Millised kohustused sellega kaasnevad? Kuidas koguduse ja üksikisikuna seda kohust paremini täita?

3. Piibel õpetab meie maailma üleloomulikku teket. Kuidas aitab see arusaam paremini mõista selle maailma üleloomulikku lõppu?

4. Planeerige ja võtke oma klassiga ette käik loodusesse, eesmärgiga avastada loomistöö imesid. Võimalusel kutsuge kaasa inimesi, kes ei tunne veel Jeesust ega imelist lunastusplaani. Pange tähele, mida räägib Jumala looming nii usklikele kui uskmatuile Loojast.

3. õppetükk — 14. - 20. oktoober

Maa noorusaeg

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: 1 Mo 2. ptk.

Meelespeetav tekst: “Nõnda on taevas ja maa ning kõik nende väed valmis saanud” (1. Mo 2:1).

Pannud kirja kõige loodu tekke, keskendub Mooses nüüd inimestele ja nende vahetule ümbrusele. Kui 1. Mo 1. ptk. vastas küsimusele: kuidas kõik on tekkinud?, siis 1. Mo 2. ptk. selgitab, miks me oleme siin. Ilma 1. Mo 2. ptk.-i pakutava teabeta jääks ustavusproov Jumalale ja sellele järgnenud pattulangemine, millest räägib sama raamatu 3. ptk., suures osas arusaamatuks.

Aadamat ja Eevat ümbritsenud aed, mida täitsid puud ja loomad, täiendab eelnevad majesteetlikku loomisloo aruannet. 2. ptk tutvustab Piibli lugejale inimkonna sotsiaalset dimensiooni ja pakub mõningast ülevaadet maailma eelajaloost ja maa algsest pinnaehitusest.

1. Mo 2. ptk räägib samuti niisugustest jumalikest institutsioonidest nagu hingamispäev, töö, kodu ja abielu. Kõik need inimestele enne pattulangemist antud institutsioonid on tänagi veel inimeksistentsi, käitumise ja õnne aluseks. Olgugi, et oleme Eedenist väga kaugel, annab see meile näitliku eeskuju ja peamised põhimõtted, mis võimaldavad kasvõi mingil määral kaotatud Eedenit taastada. Millist sõnumit kannab see jumalik aruanne langemisele eelnenud maailmast kõigi meie jaoks, kes me tunneme elu vaid langenud maailmas!

Sel nädalal heidame pilgu sõna otseses mõttes paradiisi, mis on vähemalt praegusel hetkel üks vähestest, mida me üldse kunagi näha saame.

Hingamispäev (1. Mo 2:1-3)

Möödunud nädalal märkisime ära Loomisloo järkjärgulise edasimineku: pimedusest valguse juurde, ainult veest vee ja maani, atmosfääri ja taimestikuni ning edasi kuni loomistöö kulminatsioonini, milleks oli inimeste, esmalt mehe ja seejärel naise loomine. Alles siis kõlavad sõnad 1. Mo 2:1 – “Nõnda on taevas ja maa ning kõik nende väed valmis saanud.” Jumala loomistöö, vähemasti siin esitatud määral, oli lõpetatud. Sellele viitavad 1. Mo 2:2, 3 salmid, rõhutades, et Jumal “hingas” oma tööst. Kas Jumal oli väsinud või puhkas Ta, kuna Tema töö oli lõpetatud?

Loe 1. Mo 2:2, 3 ja vasta järgmistele küsimustele:

1. Kas miski neis tekstides viitab sellele, et Loomine oli kestev protsess, mis jätkus peale kuendat päeva? Millele tugineb sinu vastus?

2. Kuidas kinnitavad need kirjakohtad hingamispäeva universaalsust ehk tähtsust kogu inimkonnale, kui pidada silmas seda, et hingamispäeva on otseselt seotud Loomisega?

Ehkki nimisõna *hingamispäev* 1. Mo 2. ptk.-is ei nimetata, tõendab tegusõna “hingama”, millest on tuletatud “hingamispäev”, et mõeldud on siiski hingamispäeva (vt 2. Mo 20:8-11). Täpselt nii nagu loomistöö kestis kuus tegelikku päeva, on ka hingamispäev sõnasõnalt samasugune 24-tunnine päev.

Pane tähele, et esimene asi, mille Jumal nimetab pühaks, on aeg, seitsmes päev. Mitte mägi, jõgi ega ese, vaid üks osa ajast oli esimene “eraldatud” (ehk “pühaks tehtud”) asi Jumala uues Loodus. Seega näeme, et hingamispäev on midagi erilist ja universaalselt, mida ei piira koht, vaid mis võib jõuda iga inimeseni olenemata tema asukohast.

Kui järgmine kord hingamispäeva pühitsed, mõtiskle sellest, et sa pühitsed päeva, mis ulatub tagasi Eedenisse, inimeksistenti esimesse nädalasse. Mis tunde tekitab sinus teadmine, et oled nii käegakatsutavalt ühenduses inimkonna päritoluhetega?

Nephesh Hayyah

1. Mo 2. ptk-is liigub tegevus maailma Loomiselt ühte aeda. 1. Mo 2. ptk. pole mitte teine ja teistsugune loomisloogiaruanne, vaid pigem 1. ptk.-i täiendus. 1. Mo 1. ptk.-is on inimesed loomispüramiidi tipp. Sama raamatu 2. ptk.-is muutuvad nad ringi keskpunktiks. Inimesed on astunud rambivalgusesse ja kõik toimuv leiab aset nende lähiümbruses.

Vastavalt loomisaruandele valmistas Jumal “elavad olendid”, heebrea keeles *nephesh hayyah*, viiendal päeval. *Hayyah* tähendab “elu” ja *nephesh* tähendab “olendit.” On huvitav märkida, et sama väljendit kasutatakse 1. Mo 2:7.

Loe 1. Mo 2:7. Milline väljend on sinu arvates tõlgitud *nephesh hayyah* ‘st?

Enamus inimesi ei tea, et inimese loomise juures “elava hingena” tõlgitud väljend (1. Mo 2:7) on seesama, mida kasutatakse kalade, lindude ja muude elusolendite nimetamisel. Erinevalt teistest valmistati inimene küll “Jumala näo järgi” (1. Mo 1:27), kuid puhtfüüsilises mõttes on inimkond seotud muu eluga maal. Ja loomulikult vajame sarnaselt ülejäänud eluga maal ellujäämiseks kindlaid tingimusi.

Kuidas aitab sõna *nephesh* kasutamine 1. Mo 2:7-s (sageli tõlgitud kui “hing”) mõista põhjust, miks pole hing surematu? (Hs 18:4; Mat 10:28).

Ehkki Piibel kasutab sõna *nephesh* mitmes varieeruvus tähenduses (“isik,” “mina,” “elu,” “olemasolu”), ei tähenda see Vanas Testamendis mitte kunagi hinge kui kehast eraldi eksisteerivast arukat olendit. Niisugune arusaam valitses paganlikus Kreekas ja see on tänaseks imbinud peaaegu kõigisse monoteistlikesse usunditesse.

Loetle üldlevinud populaarseid väärarusaamu, mis on kasvanud välja usust hinge surematusse. Miks peaks tõde mõistev inimene olema selle [tõe mõistmise] eest erakordselt tänulik? Mille eest kaitseb sind arusaamine neist asjust?

Kodu aias (1. Mo 2:8-17)

Salmides 10-14 esitatud spetsiifilised geograafilised üksikasjad kinnitavad, et Piibli kirjutaja jaoks oli Eeden konkreetne koht, mitte lihtsalt sümbol või metafoor. Mitmed nimed, mida 11.-14. salmini mainitakse, esinesid ka Veeuputusejärgsete koha- ja jõgede nimedena. Kuna Veeuputus muutis meie planeedi pinda radikaalselt, siis on Veeuputuse-eelse maismaa piiride määratlemine meile tuntud kohtade ja jõgede abil võimatu.

Millised 8.-17. salmini nimetatud asjad näitavad, et kodu aias oli ideaalne? (Pööra kindlasti tähelepanu keskkonnale ja tähelepanule, mida osutati inimeste füüsilistele, vaimsetele, esteetilistele ja moraalsele vajadustele).

Isegi täna – maailmas, mida patt on kuue tuhande aasta jooksul räsitud – võime leida viiteid algsele ilule. Jäljed ei kao ja need räägivad meile Jumala imepärasest loovast väest (Ii 12:7-9; Rom 1:19, 20). On muidugi raske ette kujuta, missugune pidi olema Eeden ja mis tunne võis olla elada paradiisis.

Milline on paradiisile lähim asi, mida oled näinud? Mis muutis selle paradiisi sarnaseks? Kuidas aitab see sul kujutleda Eedenit, aga ka kogu maad?

Loe 1. Mo 2:15. Kas pole huvitav, et maises paradiisis elav Aadam, kellel oli olemas kõik, mida ta vajab, pidi tegema aias tööd? Selles salmis kasutatud heebreakeelne sõna tähendab “töötama” või “teenima.” Seega, juba enne pattulangemist ei olnud mõeldud, et inimene istub tegevuseta, vaid teeb tööd. Ainuüksi see tekst peaks tegema tühjaks arusaama, et töö iseenesest oleks mingil moel halb.

Ehkki oleme Eedenist väga kaugel, milliseid praktilisi asju saad teha, et muuta oma ümbrust sarnasemaks Eedenile nii enese kui sind ümbritsevate jaoks? Milliseid muudatusi pead tegema?

Naine Aadama elus (1 Mo 2:18-25)

Adam on paradiisiaias seatud valitsema loomade üle, tema kätte on antud kõik, välja arvatud üks puu (vt 1. Mo 2:16, 17). Ja ometi on Jumalal tema jaoks veel midagi.

Millisel eesmärgil andis Jumal mehele naise? 1. Mo 2:18, 20.

Naine oli mõeldud “temale kohaseks abiks” (heebreakeelne väljend tähendab “temaga võrdne abiline,” “tema teinepool”). 1. Moosese raamatu aruanne väärtustab naist kui võrdset, partnerit, täiendust, kelle seltsist leiab mees täieliku rahulolu ja kellega koos jagab ta Jumala kuju ja sarnasust.

Loe 1. Mo 1:27, 28. Kuidas näitavad need salmid naisele määratud olulist osa maapealse elus?

Võttes arvesse Aadama füüsisist, ei saanud ta täita 1. Mo 1:28-s antud käsku ilma naiseta, eks ole? Ehkki naine pidi olema tema kaaslane, abikaasa ja kaastööline looduse alistamisel ja selle üle valitsemisel, oli talle määratud veelgi suurem roll (vt 1. Mo 2:24).

Kuidas loodi Eeva? 1. Mo 2:21, 22. Mille poolest erineb tema loomine kõigi teiste elusolendite loomisest?

Kõik muu, kaasaarvatud mees, loodi maamullast. Eeva loodi mehest. Kuigi Piibel ei selgita, millist mõtet see erinevus täpselt kannab, näitab see ometi kindlalt, et naist ei tulnud kohelda mehest alamana. Paljudes ühiskondades koheldakse naisi paraku kui orje, kellel justkui puudub õigus eneseväärikusele ja inimõigustele. See on tõsine tunnistus patu mõjust inimestele.

Kas sina oled oma kultuuritausta tõttu omaks võtnud (kasvõi alateadlikult) mingeid vääraid põhimõtteid suhtumisest naistesse? Kuidas aitab 1. Mo 2. ptk-s räägitu sul niisugust suhtumist muuta?

Eevast saab Aadama abikaasa (1. Mo 2:23, 24)

1. Mo 2:23-s on Adam niivõrd vaimustatud, et väljendab oma tohutut rõõmu naise üle luuleridades (23. s. Pühakirja on esimene luulesalm). Eeva loomine ning tema ja Aadama abielu olid mõeldud olema suureks õnnistuseks. Üks mees ja üks naine pidid moodustama kodu aluse – perekonna, kellest saab alguse kogu maa elanikkond. Niimoodi pidid nad “saama viljakaks ja neid pidi saama palju, täitma maa ja alistama selle enestele” (1. Mo 28).

Mida on patt selle ideaaliga teinud? Kuidas suhtutakse tänaneisse põhimõttesse ja milles see avaldub? Missugused on tagajärjed?

Millised abielus vajalikud sammud on Jumal välja toonud ja millises järjekorras need tuleb astuda? 1. Mo 2:24.

Selles salmis on esile toodud Jumala abielu-ideaal. Kui mehel on käes aeg jätta oma kõige lähedasemad, vanemad, peab tema ustavus kuuluma eelkõige tema naisele. Naine pidi olema mehe kiindumustest esikohal. Jumala järjestuses pidi abikaasade ihude üheksaamisele eelnema abielu. Piibellik järjestus – “jätab ... hoiab ... ja nemad on üks liha” – on tänases maailmas kahjuks pea peale pööratud ja selle tulemused on paraku traagilised.

Millist lähedast suhet abikaasade vahel tunnistab Pühakiri ka aastatuhandeid peale pattulangemist? 1. Kor 7:2-5; Ef 5:21-29; Hbr 13:4. Millised neis salmides leiduvad põhimõtted peegeldavad pattulangemisele eelnenud abielu? Ja kõige olulisem, kui oled abielus, mida saaksid teha paremini, et käituda nende põhimõtete järgi oma kodus?

Edasiseks uurimiseks: Ellen G. White'i raamatust "Patriarhid ja prohvetid" orig lk 46-51; SPA Piiblikommentaariid 1. Moosese 2. peatüki kohta.

"Meie esivanemate kodu pidi olema eeskujuks uutele kodudele, mida rajasid nende täiskasvanuks saanud lapsed, kes pidid minema võtma enesele maad. Jumala käega kaunistatud kodu polnud mingi uhke palee. ... Jumal asetas Aadama elama aeda. ... Püha abielupaari kodu oli õppetunniks kõigi ajastute jaoks: tõeline õnn ei peitu toretsevas luksuses, vaid suhtlemises Jumalaga Tema loodu kaudu. ... Uhkus ja auahnus ei saa iial rahuldatud, kuid tõeliselt targad oskavad rõõmu tunda neist külluslikest ja meeliülendavaist võimalustest, mida Jumal on kõigi käeulatusse asetanud." – PP 49, 50.

"Jumal lõi Eeva Adamast võetud küljeluust. See tähendas, et naise osa polnud peana mehe üle valitseda, kuid ta polnud Adamast ka alaväärsem. Naine pidi seisma mehe kõrval võrdsena, mehe poolt armastatuna ja kaitstuna. Osana mehest, luuna tema luust ja lihana tema lihast, oli ta mehe teine mina, näidates sellega kui lähedane side ja tugev kiindumus peaks selles suhtes valitsema." PP 46.

Küsimused aruteluks:

1. Kuidas tänapäeval mõista 1. Mo 1:27, 28 sõnu, et inimesed peavad maa enesele alistama ja selle üle valitsema? Mida võis see tähendada enne pattulangemist ja mida tähendab see praegu? Millist sõnumit kannab see täna; kuidas peaksime hoidma oma keskkonda?

2. Kuidas suhtub teie ühiskond naistesse? Kuidas vajadusel praktiliselt aidata väärkoheldud naiti? Mida saab ja peab sinu kohalik kogudus sellises küsimuses tegema?

3. Kas sinu koguduses on ohustatud abielusid? Mida saate oma klassiga praktiliselt ära teha, et toetada niisuguseid abielusid ja aidata neil oma elu taas rõõbastele seada?

4. õppetükk — 21. - 27. oktoober

Kaotatud paradisiis

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: 1. Mo 3:1 – 4:26.

Meelespeetav tekst: “Ja ma tõstan vihavaenu sinu ja naise vahele, sinu seemne ja tema Seemne vahele, kes purustab su pea, aga kelle kanda sa salvad” (1. Mo 3:16).

17. sajandil kirjutas briti kirjanik John Milton meie esivanemate pattulangemisest Eedenis oma tuntud poemi “Kaotatud paradisiis.” Kasutades elavat kujutlusvõimet, püüdis Milton enda sõnul “õigustada inimeste ees Jumala tegusid.” Oma poemis kirjeldab Milton püüdlikult mitte üksnes Eedeni aia õndsust (“igat värvitooni õied ja okasteta roos”), vaid ka Saatana trikke Aadama ja Eeva hävitamiseks, mis moodustab ühe osa tema vihasesest võitlusest Jumala vastu. (“Parem valitseda põrgus,” ütleb Saatan, “kui teenida taevas”.)

Me muidugi teame, mis juhtus – peale mao pikka petukõnet Eevale “sirutas naine kurjal tunnil käe, võttis vilja puust ja söi.” Ülejäänud on, nagu öeldakse, ajalugu.

Õnneks ei tunne me ainult minevikku, vaid ka tulevikku ja Jumala lunastamistöotust. Nagu ütleb Milton oma poemis: “Jumala Poeg annab end vabatahtlikult lunahinnaks inimese eest,” mis langeb kokku Piibli sõnadega (1. Tim 2:5, 6) ning sellega käib kaasas igavese elu lootus kõigile, kes lunastuse vastu võtavad.

Sel nädalal ei heida me siiski pilku mitte Miltoni poemile, vaid selle inspiratsiooniallikale – 1. Moosese raamatus kirjeldatud pattulangemisele, mis räägib nii pattulangemise katastroofist kui ka lunastuse lootusest.

Madu

1. Mo 3:1 toob sisse uue ja eelnevat silmas pidades ootamatu pöörde – mao. 1. Mo 1:25 küll ei nimeta konkreetselt, millistest “roomajatest” on jutt, kuid tõenäoliselt kuulus maduigi nende hulka. Ilmselt polnud ebaharilik ka mao ilmumine aeda. Aga kindlasti oli ootamatu see, et madu kõneles ja meelitas Eevat kurjale teele, sest eelnevais peatükkides, mis nimetavad kogu loodut “väga heaks,” puudub sellele vähimigi selgitus.

Kuidas aitavad järgnevad tekstid üheskoos paremini mõista, kes see madu tegelikult oli ja miks ta Eevale ilmus? Ii 1:6-11; Js 14:12-14; Hs 28:14-17; Mk 1:13; Lk 10:18; Jh 8:44; 1. Ko 2:11, 11:3; 1. Jh 3:8; Ilm 12:9; 20:2.

Kui meil oleks ainult 1. Moosese raamatu esimesed peatükid, poleks võimalik mõista ei seda, kes oli see madu, ega seda, kuidas sai midagi niisugust ilmuda Jumala täiusliku loodu keskele. Kuidas sai ta rääkida? Miks püüdis ta Aadamat ja Eevat petta? Kuidas ta sinna aeda üleüldse pääses?

Kõik see näitab, kui võrd oluline on kasutada tõe mõistmiseks terve Piibli abi. Pettusele ahvatleva mao ilmumine viitab asjadele, millest 1. Moosese raamatu kaks esimest peatükki ei räägi. (Siiski sellele vihjatakse. Millises kohas?) Toimuva paremaks mõistmiseks vajasisid inimesed suuremat valgust. Jumal andis seda neile omal ajal.

Kaasaegse elu üheks ohtlikumaks tendentsiks on püüd Saatana reaalne olemasolu tühjaks teha, muutes ta tühipaljaks kurjuse sümboliks. Usku konkreetseesse kurja olendisse peetakse rumaluseks. Popkultuur on mitmes mõttes teinud Saatanast samasuguse Hollywoodi filmitegelase nagu Batman, Ämblikmees või Superman. Loomulikult on Saatana taktika olnudki alati just niisugune – püüda end varjata. Eedeni aias varjas ta end mao selja taha, tänapäeval kasutab ta palju peenemaid meetodeid. Mil moel ta end ka ei varjaks, tagajärjed on samad: inimesed lasevad end petta oma isikliku igavese elu hinnaga.

Kas sina kahtled vahel Saatana olemasolus? Kui jah, siis kuidas kaitsta end sellise pettuse eest?

Pattulangemine (1. Mo 3:1-6)

Kuivõrd selgelt mõistetav oli Jumala käsk Aadamale? Kuidas püüdis kiusaja seda oma küsimusega hägustada, et peita Jumala käsu täpset tähendust? 1. Mo 2:16, 17; 3:1.

Lähtuvalt Eeva sõnadest, millist Jumala korraldust mõistis see püha paar veel, peale selle, mis on mainitud 1. Mo 2:17? 1. Mo 3:3.

Millele juhib madu Eeva tähelepanu pärast jumaliku käsu seadmist kahtluse alla? 4. salm. (Vrd Jh 8:44).

Saatana jutus segunes tõde valega. Peale seda, kui sööt on alla neelatud, suunab ta inimesed täielikku eksitusse, hakates jultunult vastu Jumala käsule. Ka täna käivad asjad täpselt samamoodi. Keegi hakkab õpetama mingit doktriini, milles tõde on segunenud valega, kuid oma loogilise lõpuni jõudes, muutub see õpetus läbinisti valeõpetuseks. Seetõttu on ääretult oluline olla pidevalt valvel!

1. Mo 3:6 nimetab ka põhjused, miks Eeva seda vilja ikkagi maitstes. See köitis tema füüsilist (toit), esteetilist (meeldiv silmale) ja intellektuaalset (teeb targaks) olemust – sedasama olemust, mille Jumal oli talle andnud. Teisisõnu, Saatan kasutas Eevale Jumala poolt antud andeid naise enese vastu. Kui see tegutsemispõhimõtte toimis nii edukalt paradiisis püha olendi juures, kui palju enam toimib see meiesuguste langenud inimeste juures!

Mida ütlevad need kirjakohtad meie patuse olemuse kontekstis? Ro 13:14; Fi 3:18, 19; 1. Jh 2:16.

Patt, kiusatus ja lihahimud on kõigi inimeste alalised kaaslased siin elus. Jeesuses töötatakse meile väge nende võitmiseks, ja see vägi vabastab meid nii füüsilistest ja vaimsetest kui ka intellektuaalsetest himudest.

Koosta loetelu kirjakohtadest, mis aitaksid kristlast, kes on masendunud ja julguse kaotanud oma vaimuliku või moraalse olukorra tõttu. Millest need kirjakohtad räägivad ja millist lootust kannavad?

Langenud inimkond (1. Mo 3:7-24)

Mao lubadus täitus ning Aadama ja Eeva silmad avanesid, kuid unistus targakssaamisest muutus õudusunenäoks. See, lugematutest saatanlikest skeemidest esimene, tõestab, et kuradi kullakarvalised töötused osutuvad väärtusetuks kassikullaks. Ilmajäänuna pühaduse auhiilgusest, koormatud süütundega, ihulik alastus osutamas sisemisele alastusele, otsis abielupaar varju Jumala eest ja püüdis oma alastust ise katta.

Kas oled kogenud ise või näinud, kuidas kellegi teise “imeline lootus” on muutunud põrgulikuks õuduseks? Millised põhimõtted avalduvad neis kurbades kogemustes? Vt ka Ko 17:6; Õp 14:12; Mk 4:19; 1. Ti 6:10.

Heida pilk pattulangemise otsestele tagajärgedele. Esiteks, võõrandumine Aadama ja Eeva vahel (1. Mo 3:7); teiseks, nende ja Jumala vahel (8. s); looduse muutumine vaenulikumaks (16.-18. s); Aadama ja Eeva vaheliste suhete süvenev muutumine (16. s); surma ilmumine maailma (19. s); inimese ja töö vahelise suhte muutumine (19. s) ning Aadama ja Eeva välja ajamine Eedeni aiast (23., 24. s). Kui nad vaid oleksid osanud oma tegude tagajärgi ette näha!

Huvitav on seegi, et madu lubas Eevale muutumist Jumala sarnaseks, õppides tundma head ja kurja. Tal oli õigus (vt 22. s). Jumal ei tahtnud ilmselgelt, et inimesed õpiksid tundma kurja, vaid Ta soovis neid hoida süütuina, kes, nagu lapsed, kõiges Tema peale toetuksid (vt 5. Mo 1:39). Jumal oli andnud neile ainult head – kogu Tema loodu oli üksnes “hea.” 1. Mo 1. ptk.-s käsitletud loomine, mis oli “hea”, koos 1. Mo 3:22-ga kinnitab mõtet, et Jumal tahtis inimkonnale ainult head ja mitte mingisugust kurja.

Kuidas saad endas säilitada või vajadusel taasomandada mingilgi määral süütust? Millised sinu teod muudavad selle eesmärgi võib-olla raskemini kättesaadavaks? Milliseid muudatusi pead tegema?

Lootus pattulangenuile

Peale seda, kui Issand oli tulnud Eedeni aeda inimeste juurde, kuulutas Ta välja kohtuotsuse kõigi asjaosaliste üle.

Loe 1. Mo 3:14-19. Milline oli see otsus? Millised olid vahetud ja millised pikemaajalised tagajärjed?

Veel enne, kui Aadam ja Eeva kuulsid vaevanägemisest, valust, alistumisest, okastest ja kohtuotsusest nende üleastumise üle, andis Jumal neile lootuse ja töötuse sõnad. 15. salm pole mitte ainult pilguheitmine evangeeliumile, vaid kätkeb endas ka kokkusurutud ajalugu kokkupõrgetest mao perekonna ja naise järeltulijate vahel. 1. Moosese raamatu sugupuudest võrsunud järeltulijad on valinud läbi ajaloo enesele isaks kuradi või Jumala. Kogu ülejäänud Pühakiri räägib Jumala rahva ja tema vaenlaste vahelistest kokkupõrgetest. 15. salmis väljaöeldud vihavaen osutab kaugemale selle draama esmastest tegelastest. Siin viidatakse hea ja kurja vahelisele konfliktile tervikuna, mis pidi toimuma maal ja milles meiegi oleme osalised.

Võrdle 1. Mo 3:15 ja Ilm 12:17 (vt ka Ilm 12:9, 20:2). Milliseid sarnasusi näed? Kuidas avalduvad Eedenis avalikukssaanud konflikti põhimõtted ka ajastu lõpul toimivas sõjas?

Vaatamata Aadama ja Eeva jultunud üleastumisele, vaatamata nende haletsusväärsetele katsetele oma tegusid õigustada, pakkus Issand neile lootust, et ehkki nende ja mao vahel jääb eksisteerima vaen, purustatakse ühel päeval mao pea, s.t. madu hävitatakse. See on esimene evangeeliumitöötust, mis räägib Jeesuse tulevastest tegudest langenud inimkonna heaks.

Loe He 2:14 tänase osa kontekstis. Millist lootust pakub see kirjakoht keset sinu võitlusi suures sõjas naise Seemne ja mao seemne vahel?

Peale pattulangemist (1. Mo 4. ptk)

1. Mo 4. peatükk jõuab väga ruttu Kaini ja Aabeli loo juurde. Ehkki pattulangemisest on möödunud palju aastaid, toob Pühakiri viivitamata välja mõned selle katastroofilised tagajärjed. 1. Mo 3:15 ettekuulutatud vaen ja 1. Mo 4:5 vihje Kaini kadedusele, ilmneb täiel määral Aabeli mõrvamises. See mõrv näitas, et Kain oli Saatana järelkäija (vt Jh 8:44).

Miks võttis Jumal vastu Aabeli ohvri, kuid lükkas tagasi tema venna oma? 1. Mo 4:3-7. (Vrd 3. Mo 17:11, He 9:22. Vt ka He 11:4).

Pane tähele, kuidas 1. Mo 4:6, 7 alusel kohtleb Kaini Jumal. Ta palub Kainil teha head, kuuletuda, ja siis “võetakse ta vastu” (KJV). Jumal ütleb seda küll ohverdamise kontekstis, mida inimene vajab, olenemata sellest, kui hästi ta ka ei käituks, sest me ei suuda end ühegi oma teoga ise päästa. Siin näeme me tasakaalu käsu ja armu, usu ja tegude vahel. Kain ei mõistnud nähtavasti kumbagi, nagu näitab nii tema ohver kui keeldumine “head teha” (vt 1. Jh 3:12).

Kuidas peegeldub Ro 5:17-6:6 usu ja tegude vaheline tasakaal sarnaselt Kaini ja Aabeli looga?

Kain avastas, et inimene ei saa Jumala eest mitte midagi varjata (1. Mo 4:9, 10) ja et jumalik Valitseja võib kõik halva heaks teha. Tema külmaverelise patu karistuseks pidi maa, millesse imendus süütu veri, hoidma tagasi oma rammu mõrtsuka ees (11. ja 12. s).

1. Mo 4: 17-24 paljastavad inimkonna kiire moraalse allakäigu aga samas ka tehnilise ja kultuurilise arengu. Kaini perekonda iseloomustasid mitmenaisepidamine ja mõrvad. Piibli kirjutaja ei omista Kaini järeltulijatele ainult kurjust, vaid toob esile ka nende positiivsed saavutused. Ta märgib, et nende seas oli käsitöölisi, oskustöölisi, karja- ja põllupidajaid.

Peatükk lõpeb viitega Setile, kes sündis Aabeli asemele. Setist põlvnevad veeuputuse-eelse aja patriarhid, kes on ühenduslülideks Aadama ja Noa vahel.

Oled sa kunagi tundnud kadedust? Kas pole see masendav tunne? Miks on kadedusel varjatud omadus muutuda millekski veelgi ebameeldivamaks? Miks on Risti ette langemine ainus lootus võita seda emotsionaalset nuhtlust?

Edasiseks uurimiseks: Ellen G. White'i raamatust "Patriarhid ja prohvetid" orig lk 52-62, 71-81; SPA Piiblikommentaar, kommentaarid 1. Mo 3. ja 4. ptk. kohta.

"Saatan väitis, et püha inimpaar võidab Jumala käsust üleastumisega. Kas ei kuule me kaasajal samasugust juttu? Paljud nimetavad kitsarinnaliseks neid, kes kuuletuvad Jumala käskudele, samal ajal kui nemad on palju avarama mõtlemise ja suurema vabadusega. Mis on see muud kui kaja Eedenis kõlanud häälest, mis ütles: "Mil päeval te sest sööte" – ehk astute üle jumalikust nõudmisest – "saate te Jumala sarnaseks"?" – PP 55.

"Sõna *Seeme* on ainsuses, viidates sellele, et mitte naise paljud järeltulijad üheskoos ei purusta mao pead, vaid pigem on selleks üks Isik, kes töö lõpule viib. Selle teksti uurimine näitab selgelt, et antud sõnumis on kokkuvõtvalt ära toodud Kristuse ja Saatanava vaheline suur võitlus, mis sai alguse taevas (Ilm 12:7-9), jätkub maa peal, kus Kristus Saatanat taas võitis (He 2:14), ja lõpeb lõplikult Saatanava hävitamisega tuhande-aastase perioodi lõpul (Ilm 20:10). Kristus ei pääsenud sellest sõjast puutumatuks. Naelajäljed Tema kätel ja jalgadel ning haav küljes jäävad igavesti meenutama metsikut võitlust, milles madu salvas naise Seemne kanda (Jh 20:25, Sak 13:6)." – EW 53; 1 BC 233.

Küsimused aruteluks:

1. Pattulangemise osas jäävad 1. Moosese raamatus paljud küsimused vastuseta. Kui kohtud Jumalaga silmast silma, milliseid küsimusi tahaksid Talle sellega seoses esitada? Samas, miks on oluline usaldada Jumalat, vaatamata paljudele vastuseta küsimustele? Vt ka 1. Ko 4:5, 13:12.

2. Põhjenda, miks adventistid usuvad, et Saatan on reaalne olend, kellel on tohutu suur võime inimesi eksitada. Miks on oluline sellest teadmisest kinni hoida?

3. Laulge üheskoos klassikaaslastega mõni (kiriku)laul, mis ülistab Jeesuse võitu ja töotusi, mis Temas on antud.

5. õppetükk — 28. oktoober - 3. november

Hävitamine ja uuendamine

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: 1. Mo 5:32-9:29.

Meelespeetav tekst: „Kui pilvedes on vikerkaar, siis ma vaatan seda ja mõtlen igavesele lepingule Jumala ja iga elava hinge vahel kõiges maa peal olevas lihas!” (1. Mo 9:16).

„Oled kuulnud viimaseid uudiseid Noast, sellest usufanaatikust?”

„Sa mõtled vaga Noad?”

„Jah. Kujuta ette, vaga Noa on oma vagadusest lolliks läinud. Räägib, kuidas taevast hakkab vett alla sadama.”

„Taevast vett?”

„Tema arvates uputab see vesi kogu maa ja hävitab elu maal, välja arvatud need, kes tema laeva lähevad.”

„Laeva?”

„No see on selline asi, mis vee peal liigub, nagu paat. Noa väidab, et ainult need, kes sellesse laeva lähevad, jäävad ellu. Tal on laevaehitamine pooleli. Noa ütleb, et vesi on Jumala kohtuotsus meie pattudele. Kuule, minu arvates pole me sugugi nii alla käinud, eks ju?”

„Vesi taevast? Miks peaks üks temasugune normaalne inimene mingi nii hullumeelse asja välja mõtlema?”

„Sellepärast, et ta ongi hull. Ja käsumeelne. Kas tema ei tea, et meid päästetakse ainult usust? Ja need tema sõnakuulelikkuse mõõdupuud – see tema pidev jutt nendest mõõdupuudest on ära tüüdanud.”

„Noa kipub veidi üle pingutama küll, kuid üldiselt on ta ju aus ja sirge seljaga mees.”

„Olgu peale, aga miks peaksime me uskuma midagi niisugust, mida pole eales toimunud? Teadlased ütlevad, et see pole võimalik, filosoofid ütlevad, et see tähendab loodusseaduste rikkumist. Kõik teavad, et vesi tõuseb maapinnast hommikuse uduna, mitte ei lange alla taevast, on ju nii?”

„Nojaa ... sul on vist õigus.”

„Lõpp kõigele lihale”

Aadamal ja Eeval sündis lisaks Kainile ja Aabelile teisigi lapsi, sealhulgas Sett (1 Mo 5:4), kelle järglasi võib pidada veeuputuseelse aja Jumalale ustavateks patriarhideks. Ka Noa põlvnes just sellest harust (28. ja 29. s).

Loe 1. Mo 6:1-13. Millise pildi annab see Jumala seadustest mittehoolivast inimkonnast? Kuidas peegeldub selles pildis mitte üksnes meie aeg, vaid ka meie ise?

Ehkki mõned kommentaatorid väidavad, et väljend „Jumala pojad” (1. Mo 6:2) osutab taevastele olenditele, viitab kontekst ja sisu hoopis Seti järeltulijaile. „Inimeste tütreid” („inimesed”, keda 1. salmi alusel sai palju) peaksid seega olema Kaini järeltulijad. “Jumala pojad,” kes esindasid usuliini, sõlmisid abielusid uskmatautega ja langesid niisuguste liitudega kaasnevate ohtude ohvriks.

Need salmid räägivad inimkonna kurjusest erakordse teravusega. Pööra tähelepanu sõnadele *kõik, iga päev, üksnes* (5. s). *Mõtlemisena* tõlgitud sõna on heebrea keeles tuletatud tegusõnast, mida eespool kasutatakse “valmistamise” (1. Mo 2:7) tähenduses ning viitab siin “kaalutlemisele” ja “tegutsemisele.” Vanas Testamendis sümboliseerib süda inimese siseelu ja on emotsioonide, tahte ning arusaamise asukohaks. Sõnad *raisku läinud* ja *vägivald*, mis esinevad 11.-13. salmini, avardavad veelgi 5. salmi mõtet.

Kuidas iseloomustab 1. Mo 6:6, 7 Jumala kurbust toimuva pärast?

Peale inimsüdame iseloomustamist pöördub autor Jumala südame sügava kurbuse ja masenduse juurde. Mooses kirjeldab Issandat nii, et inimesed, kes seda loevad, saavad aru, mida ta öelda tahab. Jumal ei ole mingisugune kaugelasuv abstraktne idee ega paindumatu põhimõte. Sarnaselt meiega iseloomustab Teda tahe, avatus patutragöödia suhtes, palvemeelsus ja kurbus inimeste süü pärast. Need sõnad annavad meile ettekujutuse, kuivõrd keeruline on selgitada või isegi mõista patu teket ja suurt levikut.

Võrdle 1. Mo 6:6 ja Mt 23:37. Kuidas avaldub mõlemas Issanda “emotsionaalne” side selle maailmaga? Millised teised kirjakohtad tunnistavad selle sideme olemasolust (nt Jh 3:16)? Kuidas aitab see sul paremini mõista Jumala sidet sinuga isiklikult?

Noa ja armuevangeelium (1. Mo 6:8-22)

Loe 1. Mo 6:8. Pane tähele: Noa leiab “armu” Issanda silmis (see on esimene kord, kui sõna *arm* esineb Piiblis). Arm on Jumalapoolne teenimatu soosing, mida osutatakse seda mitte väärivatele patustele (Ro 4:14-16; Ef 2:5, 8; 2 ti 1:9).

Loe, mida räägib Pühakiri Noa iseloomust ja elust. (1, Mo 6:9, 22; He 11:7; 2 Pe 2:5). Miks vajab niisugune tubli inimene nagu Noa Jumala armu? Vt ka 1. mo 9:20, 21; Ro 3:23; 1 Jh 1:8.

Noa, samasuguse patuse nagu me kõik, elus avaldus usk ja sõnakuulelikkus. Kõige selgemalt nähtub see tõsiasi, et ta kuuletus Issanda laevaehitamise käsule.

Loe 1. Mo 6:22 ja 7:5. Kuidas need salmid kinnitavad, et tõeline, päästev usk – usk, mis mitte ainult ehitab laeva, vaid astub ka selsesse – avaldub uskliku inimese elus?

Vägivaldses, allakäinud maailmas oli Issandal inimene, Noa, kelle usk avaldus ilmselgelt tema tegudes. Seda ülitähtsat tõsiasja peavad alati mees pidama kõik need, kes armastavad Issandat ja töotusi päästmisest ainult usu kaudu Jeesusesse. Noal oleks võinud olla kogu maailma usk, aga kui ta poleks selles usus tegutsenud ega kuuletunud Issanda käskudele, oleks ta koos oma perega hukkunud veeputuses nagu ülejäänud maailm (vt Hbr 11:7). See peaks olema tänagi suureks näitlikuks õppetunniks meile, kes me päevast päeva nõuame taga Kristuse õigust, kui meie ainsat päästelootust: usk, mis ei avaldu sõnakuulmises, pole tegelikult mingi usk.

Heida pilk oma elule möödunud nädalal: kuidas on sinu usk avaldunud sinu tegudes? Millised teod näitasid sinupoolse usu otsustavat puudumist? Milliseid muudatusi pead ette võtma?

Veeuputus (1. Mo 7:1-16)

Kuidas tõendab viide „puhastele” ja „mittepuhastele” loomadele Noa teadmisi antud küsimuses? 1. Mo 7:2, 3, 8; 8:20.

Tõsiasi, et Jumal nimetas „puhtaid” ja „mittepuhtaid” loomi ammu enne nende põhjalikku loetlemist 3. ja 5. Moosese raamatus, tõendab inimeste teadmisi „puhaste” ja „mittepuhaste” loomade erinevusest algaegadest peale, sealjuures kaugelt enne juudi rahvuse rajamist.

Loe 1. Mo 7:7-24. Kuidas tõendab antud kirjakoht arusaama, et veeuputuses hävis kogu maailm, mitte valitud osa maailmast? Vrd 1. Mo 7:19 ja Tn 7:27; Ii 28:24.

Vesi kattis kogu maakera ja maa pöördus tagasi selle oleku juurde, mida ta oli omanud enne, kui Jumal tegi selle elamiskõlblikuks. Päästeti ainult Noa koos laevasolijatega. Korduvad Piibli sõnad: „Ja vesi võttis võimust ... seda sai maa peal väga palju ... vesi võttis maa peal üpris väga võimust ... vesi tõusis neist viisteist küünart kõrgemale, nõnda et mäed olid kaetud” (1. Mo 7:18-20), osutavad ülemaailmsele katastroofile. Ka sõnad, mis võrdlevad surmasaanute arvu Noa ja laevasolijatega, tunnistavad veeuputuse ülemaailmsest ulatusest. Selle sündmuse ülemaailmsust kinnitavad ka terves maailmas levinud veeuputuse teemalised legendid ja fossiilsete jäänuste esinemine kõikjal Maal. Lühidalt öeldes kinnitavad need kirjakohtad väga selgelt, et veeuputus oli globaalne, mitte kohaliku tähtsusega sündmus. Seda on oluline mõista. Paljud kristlased peavad ülemaailmset veeuputust eitavate teadlaste mõjutusel seda üht kindlat maa-ala puudutanud sündmuseks, hoolimata Pühakirja selgelt vastupidisest tunnistusest.

Kas sul on olnud lemmiklooma, kelle oled pidanud n. ö. „magama panema”? Kuidas aitab seesugune võrdlus sul mõista veeuputuse ajal toimunut ja Jumala tundeid, kes oli sunnitud hävitama enda loodud „väga hea” maailma? Milliseid „häid” asju pead oma elus hoolikalt valvama, et need ei muutuks „üksnes kurjaks” (1. Mo 6:5) ega tekiks vajadust neid täielikult hävitada?

Kadunud sugupõlv

Lugedes 1. Moosese raamatu aruannet Noast ja veeuputusest, märkad, et kusagil ei räägita sellest, et veel kellelegi oleks pakutud võimalust laeva minna. Jääb mulje, nagu olnuks laev mõeldud üksnes Noale, tema perele ja loomadele (1. Mo 6:13-22). Uues Testamendis on kirjakohti, kus kaudselt siiski sellisele võimalusele viidatakse (Hbr 11:7; 1. Pe 3:20; 2. Pe 2:5). Ellen White ütleb muidugi väga selgelt, et Noa laevahitus pidi olema maailmale tunnistuseks sellest, mis tulekul, ja Noa „anus inimesi otsima varjupaika, kuni see on leitav” (PP 97). Võttes arvesse kõike seda, mida me teame Issandast ja Tema soovist päästa kogu inimkond (1. Ti 2:3, 4), pole imekspandav, et Jumal pakkus inimestele päästevõimalust.

1. Moosese raamat räägib aga palju selle sugupõlve allakäigust, kelle hulgast ainult Noa oma pere ja loomadega laeva läks. Noaga ühte paati astumine eeldas alandumist ja valmisolekut seista silmitsi enamuse põlgusega. See oleks tähendanud ebapopulaarsust. See tähendanuks usku millessegi, mida sa täielikult ei mõista. See tähendanuks tunnistamist, et oled olukorras, millest sa ei saa end ise ära päästa, vaid pead sõltuma täielikult Jumalast. Niisuguseid iseloomuomadusi on raske leida sedavõrd kurja sugupõlve esindajate puhul.

Võrdle, mida tähendas asuda Noa poolele tollel ajastul ning mida tähendab seista täna Kristuse ja Tema käskude poolel? Millised on paralleelid?

Hea sõnum kõige selle juures on: Jumal pakub alati inimestele väljapääsu – pääsu laevale. Seesama Jeesus, kes nuttis Jeruusalemma pärast, anus veeuputuse-eelsel ajastul Noa suu läbi inimesi, et need tuleksid patukahetsusele. Ja loomulikult palub seesama Jeesus täna meie eest, kutsudes meid astuma laeva enne, kui uskmatud lõpuaja kohtuotsusega hävitatakse (vt Mt 24:38-41).

Millised tegurid segavad sul jäämast ustavaks Jeesusele? Milline on sinu jaoks kõige tõhusamaks osutunud kaitse jõudude vastu, mis pööravad sind eemale Temast ja käesoleva ajastu tõest? Kuidas saab praktiliselt neid tegureid vältida või vähemalt nende mõju nõrgendada?

Leping ja uueksloomine

Kuidas väljendas Noa oma pühendumust, austust ja tänu Jumalale peale laevast lahkumist? 1. Mo 8:20.

„Siin on õppetund kõigile järeletulevatele põlvedele. Noa oli astunud tühja maa pinnale, kuid enne, kui ta hakkas endale eluaset tegema, ehitas ta altari Jumalale. Tema kari oli väike ja hinnaline, ometi andis ta sellest rõõmuga osa Jumalale, tunnistades sellega, et kõik kuulub Talle. Niisamuti peaksime meiegi eraldama kõigepealt oma vabatahtlikud annetused Issandale.” – PP 106.

Millega vastas Jumal Noa pühendumisele ja kummardamisele? Kirjuta Tema vastus välja oma sõnadega. Mida Jumal siin ütleb? 21., 22. salm.

Jumalik vastus kõlab inimestele arusaadavas keeles. Jumal oli hävitanud maailma, sest “kõik [inimeste] südame mõtlemised [olid] iga päev üksnes kurjad” (1. Mo 6:5). Nüüd, peale veeuputust, öeldakse uuesti välja mõte inimkonna kurjusest. Issand väljendab kurba tõsiasja, et hoolimata veeuputusest, ei muutu inimkond iseenesest paremaks. Huvitav on sealjuures märkida, et Jumala otsus maad uuesti mitte hävitada tuleb vastusena Noa ohvrile. Vereohver seotakse töotusega. Uue töotuse juurde ei vii mitte inimkonna headus, vaid toodud ohver ja selles peituv tähendus. Jumal otsustab hoida inimesi uue uputuse eest, vaatamata nende iseloomule. Teatud mõttes peegeldab see evangeeliumipõhimõtteid: Jumal päästab mitte sellepärast, et me oleksime seda väärt, vaid oma halastuse ja armu tõttu, mida Ta meile osutab.

Loe 1. Mo 9:8-19. Mida on töötatud siin? Keda see leping hõlmab? Mida õpetab see meile “uue lepingu” töotusest, mis on lunastus Jeesuses? Millised on sarnasused? Millised on erinevused? Vrd 1. Mo 9:12 ja 17:7; L 105:10; He 13:20.

Edasiseks uurimiseks: Ellen G White'i raamatust "Patriarhid ja prohvetid" orig lk 90-104.

"Algul näis, et paljudele läks hoiatus südamesse, kuid nad ei pöördunud Jumala poole tõelises meeleanneanduses. Nad ei tahtnud loobuda oma pattudest. Veeuputusele eelnev aeg vaagis nende usku ja see ei pidanud proovile vastu. Alistudes üleüldisele uskmatusele, pöördusid nad lõpuks tagasi oma endiste kaaslaste juurde ja hülgasid tõsise kuulutuse. Mõned tõepoolest uskusid ja oleksid kahtlemata hoiatust kuulda võtnud, kuid kuna nii paljud pilkasid, hakkasid ka nemad selle üle nalja heitma. Nad tõrjusid armukutse eemale ja muutusid peagi kõige jultunumateks pilkajateks. On juba kord nii, et patus lähevad kõige kaugemale need, kellel on olnud valgus, kuid kes on hakanud vastu Jumala Vaimu veenmisele.

Selle põlvkonna inimesed polnud kõik sõna otseses mõttes ebajumalakummardajad. Paljud nimetasid end Jumala kummardajaiks. Nad väitsid, et nende ebajumalakujud on jumaluse kujutised ja aitavad saada selgemat ettekujutust jumalikust Olevusest. Just niisugused inimesed olid Noa kuulutuse põlgajate esirinnas. Püüdes kujutada Jumalat materiaalsete esemete abil, muutus nende meel pimedaks Tema majesteetlikkuse ja väe suhtes. Nad ei tajunud enam Tema iseloomu pühadust ega Tema nõudmiste pühitsetud, muutumatut iseloomu. Mida üldisemaks muutus patt, seda vähem patusena see näis, kuni viimaks öeldi, et jumalik käsk on kaotanud kehtivuse ja et üleastumise karistamine on vastuolus Jumala iseloomuga, mistõttu Jumal ei luba nuhtlustel maad tabada. Kui selle põlvkonna inimesed oleksid kuuletunud jumalikule käsule, oleksid nad ära tundnud Jumala hääle Tema sulase hoiatushüüdes. Kuid valguse tagasilükkamine oli nende meeled sedavõrd pimestanud, et nad hakkasid täiesti siiras usus Noa kuulutust pettekujutluseks pidama." – PP 95, 96.

Küsimus aruteluks:

1. Kujutlege end hingamispäevakooli klassis Noa ajal elanud inimestena ja põhjendage, miks pole alust uskuda veeuputusse. Kuidas aitab tolleaegse mõtteviisi mõistmine aru saada ka tänapäeval nende inimeste mõtlemisest, kes ei võta tõsiselt meie kuulutust lõpuaja kohta?

6. õppetükk — 4. - 10. november

Maa peale veeuputust

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: 1. Mo 9.-11. ptk.

Meelespeetav tekst: „Seda teadke kõigepealt, et viimseil päevil tuleb pilkesõnadega pilkajaid, kes elavad iseeneste himude järgi ning ütlevad: “Kus on Tema tulemise tõotus? Sest sellest ajast, kui isad läksid hingama, jääb kõik nõnda, nagu oli loomise algusest!” (2. Pe 3:3, 4).

Aastaid tagasi heitis briti filosoof ja evolutsiooniteooria tugev toetaja Bertrand Russell nalja evolutsiooniprotsessi tipu üle: „Kui mina oleksin kõikvõimas ja mul oleks miljoneid aastaid katsetamisaega, siis ma küll ei julgeks nimetada inimest oma töö tippsaavutuseks.” – Dan Falk, tsit. „Universe on a T-Shirt” (Toronto: Penguin Books, 2002), lk 203.

Jättes kõrvale filosoofi eksiarvamuse meie päritolu osas, võib mõista tema küünilisust inimkonna suhtes. See teema muutub eriti ilmseks veeuputusele järgneval ajal. Võiks ju arvata, et pärast veeuputust, kui kogu maa elanikkond hävitati, jõudis inimestele lõpuks kohale Jumala suhtumine pattu ja vastuhakku, aga nähtavasti polnud see nii. Lood, mille Mooses Püha Vaimu õhutusel kirja on pannud, maalivad tolleaegsest olukorrast üpris ebameeldiva pildi – paistab, et inimkond ei õppinud veeuputusest suurt midagi. Asjad hakkasid kiiresti, õigemini otsemaid allamäge veerema.

Sel nädalal heidame pilgu veeuputusele järgnevatele aastatele, toimunud muudatustele ja nende muudatuste tagajärgedele. Ning isegi keset neid tapatalguid ja vastuhakku Jumalale näeme Tema armastusest kantud tegutsemist langenud inimsoo heaks ja püüdeid päästa inimkonda inimkonna enda käest. Samasugust tööd teeb meie Taevane Isa ka täna.

Noa ja uus maa

Pole kahtlustki, et Noa koos oma lähedastega astus laevast uude maailma, mis erines mõnes osas radikaalselt neile varasemast tuttavast elukeskkonnast. Me ei oska ettegi kujutada, mida nad võisid tunda. Mingis mõttes pidi maapinna nägemine tekitama neis hirmu. Tänapäeval, tuhandeid aastaid peale veeuputust, ei häiri selle väljanägemine meid, sest meie pole midagi paremat näinud. Peale selle pole meil aimugi, kuidas suutis loodus kohaneda ja toibuda peale niisugust tohutut hävingut. Noa ja tema lähedaste jaoks pidi tegu olema valuliku ja võib-olla isegi hirmutekitava kogemusega.

Loe 1. Mo 9:1-3. Kuidas julgustas Issand Noad ja tema peret selles olukorras?

Võrdle ülaltoodud salme Issanda sõnadega Aadamale ja Eevale 1. Mo 1:28-30. Millised on erinevused ja miks? Missugune suur muudatus toimus inimeste ja loomade suhetes?

Kõige radikaalsemaks muutuseks oli loomulikult luba süüa liha, mis oli varem olnud mõeldamatu. Paljud loomad, kes olid kunagi olnud inimeste kaaslased, muutusid nüüd nende lõunasöögiks. Patu läbi oli kaotatud midagi imelist ja harmoonilist. Kas pole patuga alati nii?

Piibli põhjal polnud inimesed algselt lihasööjad, samuti mitte loomad. Algses maapealses paradiisis, kus tehti selget vahet inimeste ja loomade vahel (1. Mo 1:26, 27), olid nad ometi paljus omavahel seotud: kõigi loojaks oli Jumal, kõik olid elusolendid ja pidid omama ka ühist toidusedelit. Võib-olla tahtis Jumal sellega inimestele näidata, et vaatamata nende kõrgemale seisundile pidid nad suhtuma lugupidavalt ka neisse olendisse, kelle üle nad „valitsesid.”

Milliseid purustusi on patt tekitanud sinu elus? Kuidas jõuda paranemise ja ennistamiseni?

Veri ja elu

„Kummatigi ei tohi te liha süüa ta hingega, see on: ta verega! Tõepoolest, teie eneste verd ma nõuan taga: ma nõuan seda kõigilt loomadelt, ja ma nõuan inimestelt vastastikku inimese hinge! Kes valab inimese vere, selle vere valab inimene, sest inimene on tehtud Jumala näo järgi!” (1. Mo 9:4-6).

Mida ütlevad need salmid täna meile kui kristlastele?

Nendes salmides näeme taas patu tagajärgi. Jumal teeb teatavaks, milline saab olema inimeste reaalne elu langenud maailmas. Samuti on huvitav, et veresöömise keeld on kaugelt vanem kui juutide või 3. Moosese raamatu puhtuse ja roojasuse käskudega seonduv. Aastasadu hiljem, Apostlite tegude raamatus (15:20, 29) kutsutakse paganausust pöördunudid muu hulgas hoiduma vere söömise eest, mis on selge viide 1. Moosese raamatule (vt ka 3. Mo 17:11; 1. Pe 1:19).

Miks keelab Jumal rangelt teiselt inimeselt elu võtmise?

Sajandeid on vaieldud nende tekstide tähenduse ja kohandamise üle. Kas igauks, kes on tapnud inimese, tuleks, olenemata olukorrast, tappa? Paljud Vana Testamendi seadused käsitlevad eriolukordi (vt näiteks 4. Mo 35:11) selles küsimuses. Loomulikult on lisaks neile terve hulk piiblitekste, mis räägivad andestusest, teise põse ettekeeramisest ja mitte kohtumõistmisest teiste üle. Aga meil on Vanas Testamendis ka terve hulk lugusid sellest, kuidas iisraellased hävitasid terveid linnu Jumala käsul. Sõltumata sellest, kuidas keegi need tükid omavahel liidab ja selle põhjal õigluse ja karistuse teemalise õpetuse kokku paneb, on üks punkt ümberlükkamatu: inimelu on kallihinnaline ja sellesse tuleb just selliselt suhtuda. Issandal on talle hukatusepäev kõigi jaoks, kes eiravad inimelu pühadust (2. Ko 5:10).

Pärast veeuputust (1. Mo 9:18-29)

Näib, et inimestele ei läinud korda ei Issanda lubadused tagada neile sõnakuulmise korral rahu, turvalisus ja heaolu ega hoiatused selle kohta, mis ootab üleastujaid – kohtumõistmine, häving ja surm. Loomulikult pole selle tõestuseks vaja mingeid piiblilugusid, seda kõike võime iseenese peal näha.

Loe veelkord 1. Mo 9. ptk. Peale veeuputust sõlmis Jumal lepingu iga elava olendiga maa peal, lubades mitte iial enam hävitada maad veeuputuses ning kinnitas oma töötust imekauni vikerkaarega. Milline vahetult järgnev lugu on teravas kontrastis Tema „igavese lepingu” töötusega? Milline sõnum on siin meile? Mida räägib meile ka tõsiasi, et „õige” Noa (1. Mo 7:1) oli seotud selle ebameeldiva looga?

Noa sõnad oma laste kohta ei olnud mitte igaveseks pitseriks järeltulevaile põlvvedele, vaid pigem avaldusid selle juhtumi kaudu juba olemasolevad iseloomujooned ja tõsiasi, et need päranduvad edasi ühelt sugupõlvelt teisele. „Haami patt ei olnud kogemata tehtud. Ta võis oma isa häbiväärset olukorda märgata küll juhuslikult, kuid selle asemel, et oma isa rumaluse pärast kurvastada, valmistas nähtu talle nalja ja talle pakkus rahuldust selle avalikustamine. ... Haami vanemad vennad ei jaganud tema väärastunud tundeid. Ka Aadamal oli kaks hästikasvatatud poega, Aabel ja Sett, ning üks patu laps, Kain. Ehkki kõigile oli osaks saanud võrdne vanemlik armastus ja õpetused, avaldus patt neist ühe juures palju silmatorkavamalt kui teiste puhul. Seesama rikutuse vaim ilmutab end ka ühe Noa poja juures, samal ajal kui vanemad vennad, kes on kasvanud üles samas kodus ja sarnastes tingimustes koos Haamiga, näitavad üles imetlusväärset väarikust ja enesekontrolli. Nii nagu kuritegeliku Kaini negatiivsed kalduvused kandusid edasi tema järglastele, avaldus Haami allakäinud olemus edaspidi tema järeltulijais.” – 1 BC 266.

Sageli oleme mures, kas meie patud on meile ikka andeks antud ja muidugi on see oluline (Ro 4:7; Ef 1:7; Kol 2:3; 1. Jh 1:9; 2:12). Ent nimetatud lugu Noast kinnitab, kuivõrd suurt mõju avaldavad meie teod ümbritsevaile. Eriti torkab see silma inimeste puhul, kellele on usaldatud suur vastutus, kuna sellisel juhul võivad väärte tegudega kaasneda erakordselt negatiivsed tagajärjed. **Mida õpetab see sulle sinu käitumise mõjust teistele, olgu see siis hea või halb? Milline on järgmine oluline otsus, mida sul tuleb teha? Kuidas mõjutab sinu otsus teisi inimesi?**

Pilkajad – eile ja täna

2. Pe 2. ptk.-s kirjutab apostel valeõpetajaist, kes on kunagi olnud ustavad Issandale ja hiljem Temast ära pöördunud. Loe 2. Pe 3:1-11 ja vasta järgmistele küsimustele:

1. Millise algallika ja võimuga seostab Peetrus valeõpetajaid ja pilkajaid? Miks on see vastus sedavõrd oluline?

2. Milline on pilkamise tegelik ajend? Kuidas avalduvad needsamad põhimõtted tänapäeval?

3. Miks viitab Peetrus siin veeuputusele? (vt 2. Pe 2:5).

Väga huvitavad on Peetruse sõnad pilkajate kohta, kes väidavad, et „kõik jääb nõnda, nagu oli loomise algusest” (2. Pe 3:4). Nende salmide prohvetlik ettekuulutus on dramaatilise selgusega täitunud viimase poolteise sajandi jooksul. Olemasolevate pinnavormide teket põhjendab teadus ülipikkade geoloogiliste ajastute, mitte veeuputusesarnase ootamatu katastroofi mõjuga. Teisisõnu, asjad kulgevad nii, nagu need on kogu aeg kulgenud. Tohutud massiivsed kanjonid ja kaljuformeeringud ei tekkinud mitte ootamatu looduskatastroofi tõttu, vaid pikkade geoloogiliste ajastute jooksul.

Niisugune on ka evolutsiooniteooria alus – pikkamööda kulgev arenguprotsess, mitte kiire kuuepäevane elu loomine Maal, nagu õpetab Piibel. On märkimisväärne, et juba kaua aega tagasi osutas Peetrus neile kahele teemale kui viimsete päevade pilkeobjektile. Selle vastavus ettekuulutusele on selge märk sellest, et meil tuleb juba nüüd teha kindel otsus, kelle poolel me seisame.

Loe veelkord tänase Peetruse raamatu kirjakohta. Kas see kirjakoht puudutab ka sind – võib-olla leiad endaski pisut kahtlusi, küsimusi, pilget? Mida teha, et jõuda tagasi kitsale rajale?

Paabeli torn

1. Mo 10. ptk. annab üldpildi maa taasrahvastumisest peale veeuputust. Sünnivad inimesed, tekivad rahvused, kes omakorda hakkavad moodustama riike, millest nii mõnigi esineb edaspidigi Piiblis.

Loe 1. Mo 11:1-10. Mis tõendab teaduse arengut ja mida kavatsesid inimesed oma teadmistega peale hakata?

Miks tahtsid inimesed ehitada torni, mille tipp ulatub taevasse?

Miks tahtis Issand neid peatada? Vt ka 1. Mo 3:22; 6:5.

„Sineari tasandiku elanikud ei uskunud Jumala töotust mitte kunagi enam hävitada maad veeuputuse läbi. Paljud neist eitasid üldse Jumala olemasolu ning nimetasid veeuputust kõige tavalisemaks loodusnähtuseks. Teised uskusid küll ühe kõrgema võimu olemasolu ning mõnsid, et too oli hävitanud vana maailma vee läbi, kuid nende süda mässas Tema vastu nagu omal ajal Kainil. Ehitatava torniga püüdsid nad end kindlustada võimaliku uue veeuputuse puhuks. Nad arvasid, et oht ei saa neid ähvardada siis, kui nad ehitavad torni palju kõrgemaks veeuputuse tasemest. Kui neil õnnestub jõuda pilvedeni, siis arvasid nad saavat teada ka veeuputuse põhjuse. Kogu ettevõtmine pidi ülistama ettevõtjaid ning võõrutama järeltulevad põlvkonnad Jumalast ja köitma ebajumalateenistuse külge.” – PP 119.

Tõenäoliselt kõige meeliköitvam salm Paabeli torni loos on 6. salm. Issand näeb, et koos töötades omandavad need inimesed suure tarkuse ja tehnilised oskused. Võiks ju arvata, et see on hea – lõppude lõpuks on ju tänapäevane tehnika areng andnud palju positiivset. Ometi näeb Issand seda selgelt negatiivsena ja peatab torniehitajad, segades ära nende keele ning pillutades nad seejärel laiali üle kogu maa, et raskendada inimjõudude ühendamist ja ühiste ettevõtmiste elluviimist. Miks Ta seda teeb?

Mida õpetab see meile? Millist tarkust otsime meie? Mida me selle tarkusega ette võtame? Mida isiklikult kasulikku see lugu meile õpetab? Vt ka 2 Ti 3:7.

Edasiseks uurimiseks: Loe Ellen G. White'i raamatust „Patriarhid ja prohvetid” peatükk „Pärast veeuputust”, orig lk 105-110.

„Noa prohvetlik ettekuulutus ei olnud meelevaldne viha või soosingu väljendus. See ei määranud ära tema poegade iseloomu ega saatust. Õeldu näitas vaid, kuhu viib nende poolt valitud eluviis ja nende iseloomu arendamise suund. Jumal väljendas ettekuulutuse kaudu seda, mida Ta teeb neile ja nende järeltulijatele nende iseloomu ja käitumise põhjal. Üldiselt pärivad lapsed oma vaated ja kalduvused vanematelt ning jäljendavad nende eeskujut; nii kannavad lapsed põlvest põlve edasi ka vanemate patte. Haami pahelisus ja lugupidamatus ilmnisid tema järeltulijais ning hoidsid neid needuse all paljude sugupõlvete kestel. “Üksainus patune rikub palju head” (Kog 9:18).” – PP 118.

„Geoloogid väidavad, et maapõuest leitud tõendid tunnistavad maa palju vanemaks kui Moosese raamatust ilmneb. ... Ometi ei suuda geoloogia tõestada Piibli aruandele vastupidist. Need, kes teevad geoloogiliste leidude põhjal selliseid järeldusi, ei arvesta tõsiasjaga, et inimesed, loomad ja puud olid enne veeuputust võrreldamatult suuremad; nad ei arvesta tohutuid muutusi, mis kaasnesid veeuputusega. Pinnasekihtidest välja kaevatud jäänused osutavad tõepoolest asjaolule, et varem on eksisteerinud teistsugused tingimused, kuid ainult inspireeritud aruanne saab öelda, millal sellised olud valitsesid. Piibli jutustus veeuputusest selgitab seda, mida geoloogia üksi ei saaks kunagi selgitada.” – PP 112.

Küsimused aruteluks:

1. Nimeta mooduseid, mille abil tänapäeva teadus püüab püstitada kaasaegset Paabeli torni? Miks on see sarnaselt oma iidse eelkäijaga määratud hävingule?

2. Vaadake hingamispäevakooli klassis üle küsimus neljapäevase osa lõpus. Jagage oma vastuseid klassikaaslastega.

3. Inimene ei saa kuidagi muuta ei oma geene ega esivanematelt päritud iseloomujooni. Mida me siiski saame teha, et nii palju kui võimalik vähendada nende iseloomuomaduste negatiivset mõju? Milline osa on selles tähtsas töös evangeeliumil? Kuidas sobib uuestisünniidee kokku selle olulise arusaamaga iseloomu kujunemisest?

7. õppetükk — 11. - 17. november

Inimene Abram

Hingamispäeva pealelõuna

Käesoleva nädala õppeaine: 1 Ms 11:27-15:21.

Meelespeetav tekst: “Ja ta uskus Jumalat ning see arvati temale õiguseks” (1 Ms 15:6).

Eelmise nädala lõpetasime kibeda tooniga: Paabeli torn ja kõik selle poolt esitatu räägib langenud inimolemuse näivast võimetusest minevikust õppida.

Seda nädalat alustame lootusrikkamal toonil – Seemi järeltulijaist, sugukondlikust liinist, millest põlvnes esiisa Abram, kes Pauluse sõnade kohaselt on “meie kõikide isa” (Rm 4:16). See tähendab, ta on kõigi nende isa, kes usuvad Kristusesse, kelles täitusid Aabrahamile antud töötused, sest Kristuse kaudu oleme nüüd Aabrahami sugu “ja pärijad töötuse järgi” (Gl 3:29) – töötuse järgi taevasest Kaananist, kus ei eksisteeri enam kurjust, pattu ega surma, rääkimata selle valitsemisest.

Teisisõnu, peale pattulangemist, veeuputust, Noa purjusolekut ja Paabeli torni kahetsevat kogemust, esitab Issand nüüd – ja seda arusaadavaimal viisil – lootuse inimsoole. See algab Aabramiga, kes – kuigi elades keset ebajumalateenistusest haaratud perekonda ja kultuuri – oli tõelise Jumala järgija ja kellele tema ustavuse tõttu anti töötused mitte üksnes tema enda ja ta perekonna jaoks, vaid terve inimkonna jaoks.

Sel nädalal alustame Aabrami elu vaatlemist, tema algset kutsumist, tema reageeringut, tema inimlikkust ja kõigest olulisemat – tema suhet Jumalaga – suur eeskuju sellest, mida tähendab langenud inimolevusele elada usu läbi; olla õigeks mõistetud usu läbi ja ilmutada seda usku tegude läbi.

Aabrami taust

Loe 1 Ms 11:10-32 (Vt ka Jo 24:2 ja Ap 7:2). Milline jutustus eelneb otseselt neile tekstidele? Miks on need aruanded toodud üksteise järel? Millised üksikasjad puudutavad siin Aabrami tausta ja perekonda?

Kuigi kronoloogilised arvestused vihjavad, et Aabram oli noorim Terahi poegadest, mainitakse teda esimest korda 1 Ms 11:26,27 tema tähtsuse tõttu valitud perekonna esiisana. Kuigi arheoloogia on toonud päevavalgele palju Aabrami aega puudutavat, moodustavad tolle aja suured impeeriumid ainult osa sellest taustast. Valgusvihk koondub kindlatele patriarhidele ja nende perekondadele, kes püüdsid hoida elavana tõde ja teadmist Jumala kohta. 1. Moosese raamatu keskmes on jutustused, ajuti kui tahes mustad, mis keskenduvad neile, kellele Jumal usaldas teadmise Temast endast ebajumalateenistuse, paganluse ja igat liiki ebausuga täidetud maailmas.

Kui mitmes etapis toimus Ap 7:2-4 kohaselt Aabrami kutsumine? (Võrdle 1 Ms 12:1 ja Ap 7:4). Miks läbis ta sinu arvates need etapid, selle asemel et otse Kaanani suunduda?

Stefanos mainib, et Jumal ilmus Aabramile esmalt Kaldea Uuris ja kutsus teda minema maale, kuhu Tema teda juhib. Kuid ta ei läinud otseteed. Selle asemel toimus teel peatus Haaranis, kus ta elas kuni oma isa Terahi surmani. Pärast oma isa surma lahkus ta lõpuks sealt, et suunduda Tõotatud maale.

Aabrami perekond oli kaasa kistud ebajumalateenistusse, ometi jäi ta nendega pikaks ajaks. Mida võiksime meie õppida sellest jutustusest selle kohta, kuidas me peaksime suhtuma oma perekonda, kes veel Issandaga ei kõnni?

Kutse

Millisel põhjusel käskis Jumal Aabramil Haaranist lahkuda? 1 Ms 12:1-3: Hb 11:8-10.

Pane siin tähele suurt ironiat: nende asjade hulgas, mida Jumal lubas Aabramile teha, kui too kuuletub ja lahkub, on “teha [ta] nimi suureks” (1 Ms 12:2). Võrdle seda Paabeli torni looga, kus üks põhjusi, miks rahvas torni kallal töötas, oli “teha endile nimi” (1 Ms 1:4). Inimlikust seisukohast näib tõenäolisem, et neil, kes teostavad oma suurejoonelisi inimlikke plaane, on suurem võimalus omada “nime”, kui kellelgi, kes — jättes maha perekonna, suguvõsa, kultuuri ja viljaka maa — asub teele, “teadmata kuhu ta läheb” (Hb 11:8).

Ometi ei tea tänapäeval keegi ühegi tollase torniehitaja nime, kuid peaaegu kogu maailm tunneb Aabrami nime.

Milline võimas õppetund peaks selles kontrastis peitma meie jaoks, kes me omal moel võiksime püüda “endale nime teha”?

Lisaks uuele kutsele minna Kaanani (võrdle Ap 7:2 ja 1 Ms 12:1), anti Aabramile see hämmastav töötus, et Jumal teeb temast suure rahva. See vihjas ilmselt lastele – töotusele, millele tal tuli toetuda usus, arvestades, et selle hetkeni oli tema naine olnud lastetu (1 Ms 11:30). Sellest kõigest hoolimata näib 4. salm näitavat ei mingit kahtlemist tema poolt. Jumal käskis tal minna, Jumal andis talle töötused ja Aabram läks edasi usus (vt Rm 4:13).

Aabram, olles kindel Jumala kutses, läks välja usus millessegi, mis — inimlikust seisukohast – näis väga rumalana. Mida räägib see meile muudatuste tegemise ja elamise kohta usu läbi, isegi “rumaluse” punktini (1 Kr 1:25, 2:14)? Samal ajal – kuidas peame me olema hoolikad mitte minema välja “usus”, oletades, et Jumal juhib, kui Ta ei pruugi seda teha? Kuidas suudame teha vahet?

Aabrami usk

Loe kogu 1. Moosese 12. peatükk. Kirjuta välja, milline sõnum on selles sinu jaoks usu, katsumuste, iseloomu kohta – mis iganes sind mõjutab. Mis selles jutustuses aitaks sind su igapäevases suhtlemises Issandaga?

Me võiksime oodata, et kuna Abram järgnes Jumala kutsele, oleksid tema teerajad pidanud olema tasandatud Issanda poolt. Piibel aga ei anna mingit tõendust selle kohta, et kuni me jääme Temale ustavaks, ei tule meile mingeid raskusi. Vastupidi!

Tõepoolest, mitte kaua pärast Aabrami jõudmist Kaanani, sundis tõsine näljahäda teda siirduma Egiptusesse, mille põllumaid niisutati Niiluse üleujutuste poolt. Püha aruanne õpetab meile, et isegi neil, kes järgivad Jumala kärke, tuleb taluda usu läbikatsumisi. Mõttele, millise suure proovi ette võis see nälg tema usu seada: kutsutud minema sellele maale – ja vaat' mis juhtus! Näljahäda? See nälg, mis ajas ta välja Kaananist, aitab selgitada tema usu puudumist Saarai ja vaarao küsimuses. Nälg ja kartus kahandas usukangelase nõrkustega inimeseks, kelles võib hõlpsasti ära tunda enamust meist. Usk jäi alla hirmule ja hirm viis eksimisele, kui Abram kasutas pooltõde varjamaks selle teist poolt.

“Issand lubas Aabramil läbi teha sellise elukogemuse, et õpetada talle alistuvust, kannatlikkust ja usku. Tema õppetund pandi kirja kõikide nende heaks, kes seisavad pärast teda silmitsi kannatustega. Jumal juhib oma lapsi nende jaoks arusaamatul viisil, kuid Ta ei unusta ega hülga neid, kes Temale loodavad.” – Ellen G. White, “Patriarhid ja prohvetid”, orig. lk. 129.

Millal sina viimati usu läbikatsumises alla jäid? Mida õppisid sellest läbikukkumisest sellist, mis saab sind aidata järgmisel korral mitte langeda?

Aabram ja Lott

Loe 1 Ms 13:1-13. Mida räägib see lõik Aabrami iseloomu kohta? Kuidas aitab see meil mõista, milline inimene ta oli ja miks on ta eeskujuks selle kohta, mida tähendab elada usust? Millise piibliteksti võid sa leida, mis kutsub meid üles ilmutama samasugust meelsust? (Vt näiteks Fl 2:4).

Egiptusest naastes pöördus Aabram Issanda poole teise altari juures, mille ta oli ehitanud Kaananis (1 Ms 13:3, 4). Kinnitatuna oma suhte uuendamise läbi Jumalaga, oli ta valmis kohtama teist katsumust. Veelkord näis töötus maast Aabrami käest ära lipsavat (s. 5, 6) ning tuli langetada teatav otsus.

Aabrami läbikukkumist Egiptuses näib tasakaalustavat tema iseloomu õilsuse Loti kohtlemisel. Peeteli kõrgendikult vaatas Lott Jordani orgu, veerikast ja viljakat nagu Eedeni aed ja Mesopotaamia lagendikud.

Lott valis selle, mis näis lubavat kohest kasu. Vähe mõtles ta sellele, mida too valik talle maksma võiks minna. Valik tuli teha “usu” ja “nägemise” vahel ja tagajärjed näitavad õige valiku tegemise tarkust. Aabrami sügav suhe Issandaga ja tema kindel otsus käia usus, võimaldas tal vaadata koheste maiste hüvede taga olevale igavesele kasule.

Loe 1 Ms 13:14-18. Millise töotuse andis Issand Aabramile? Miks ootas Issand sinu arvates selle andmisega antud hetkeni (vt s. 14)? Veelkord — miks nõudis nende töotuste usaldamine Aabramilt palju usku?

Tuleta meelde, millal nägid kedagi ilmutavat Aabrami poolt siin esiletoodava heasoovlikkuse ja isetuse sarnast meelsust? Mis on sinu arvates sellise iseloomu ilmutamise saladus eriti nende vastu, kes oma sisimas on isekad patused? Mis peab toimuma sinu enda elus, selleks et areneda rohkem sedalaadi iseloomus? Kujutle ka, milline oleks sinu kogudus, kui igäüks ilmutaks sellist hoiakut?

Melkisedek ja Aabram

1 Ms 14:1-16 jutustab Soodoma ja Gomorra rüüstamisest ja nende elanike vabastamisest Aabrami poolt, kaasa arvatud Lott, kes elas Soodomas. Seega võis Aabram, kuigi usumees ja tõelise Jumala kumardaja, olla ka sõjamees.

Millist valgust heidab episood Melkisedekiga Aabrami vaimulikule suurusele? Kuidas näeme taas tema usku väljendumas tema tegudes? s. 17-24.

Melkisedek (täht. "minu kuningas on õige") oli Saalemi kuningas (üks Jeruusalemma nimedest, vt L 76:3) ja Kõigekõrgema Jumala preester. Aabram teenis sedasama Jumalat. Lugupidamisest Melkisedeki vastu, kes tervitas ja õnnistas patriarhi tolle naasmisel lahingust, andis Aabram kuningas-preestri kümnise kõigest (s. 20), osutades sellega, et kümnise põhimõtet rakendati kaua enne Mooset ja juute.

Pärast seda suurt võitu ilmub Issand Aabramile ja annab talle imelise töötuse: "Mina olen sulle kilbiks. Sinu tasu on väga suur!" (1 Ms 15:1). Ellen White osutab, et Aabram vajas seda julgustust, võttes arvesse viha, mida tema äsjased võidud äratasid tema mõningates naabrites.

Loe Aabrami vastust (s. 2, 3). Miks on tema vastus inimlikult väga mõistetav? Miks on see nii mõistuslikust kui loogilisest seisukohast lähtudes nii arusaadav?

Jumal (s. 4-6) kordas siin oma varasemat töötust, et Aabrami järeltulijaid on loendamatu hulk (1 Ms 12:2; 13:16). Kuigi Aabrami ja Saara kõrge iga näis selle töötuse täitumise võimatuks tegevat, võttis Aabram Jumalat Tema sõnast ja usaldas jumalikku väge. See nähtub 1 Ms 15:6, millist Paulus hiljem tsiteeris (Rm 4:3).

Aabram uskus Jumalat ja see arvati temale õiguseks. Kuidas aitab see meil mõista, mida tähendab olla Jumala poolt vastu võetud? Mis seni selles jutustuses Aabrami kohta annab sulle lootust; millised asjad näitavad sulle vajadust mingiteks muutusteks su elus?

Edasiseks uurimiseks: Ellen G. White, “Patriarhid ja prohvetid”, orig. lk. 125-136; BC komm. 1 Mo 11:26 - 15:21.

Pärast Jumala korduvat töötust Aabramile tema soo saamisest suureks rahvaks, otsis Aabram mingit märki, kinnitust töotusele (1 Ms 15:7, 8). “Issand nõustus sõlmima oma sulasega lepingu viisil, mida kasutasid inimesed tol ajal pühalike lepingute kinnitamiseks. Jumala juhiste kohaselt tõi Aabram ohvriks kolmeaastased loomad: mullika, kitse ja jäära. Aabram lõikas loomakered pooleks ja asetas tükid teineteisest pisut kaugemale. Nende kõrvale pani ta lõhki lõikamata turteltuvi ja tuvipoja. Kui nii oli tehtud, astus ta ohvritükkide vahelt pühalikult läbi, kinnitades vandega Jumalale püsivat kuulekust. Aabram jäi päikeseloojakuni ohvritükkide juurde valvesse, et röövlinnud neid ei rebiks ega minema kannaks. Päikeseloojangu ajal vajus ta sügavasse unne, “ja vaata, hirm ja suur pimedus haarasid teda.” Jumal kõnetas teda uuesti ning selgitas, et ta ei ootaks kohest Töotatud Maa omandamist; tema järeltulijadki peavad veel kaua ootama, enne kui nad saavad asuda Kaananisse. Ühtlasi rääkis Jumala talle lunastusplaani, Kristuse surmast, Tema suurest ohvrust ja Tema tulekust aus. Aabram nägi uueksloodud maad eedenlikus ilus; selle saab ta igaveseks pärandiks Jumala töötuse lõpliku, täieliku täitumisena.” – Ellen G. White, “Patriarhid ja prohvetid”, lk. 91.

Küsimused aruteluks:

1. Vestelge klassis teie vastuste üle neljapäevase osa lõpus. Kuidas mõistame meie, Uue Testamendi kristlased, mida tähendab olla arvatud õigeks Jumala ees?

2. Kas sa tead kedagi just praegu, kes usub, et ta on kutsutud Aabrami sarnaselt minema, teadmata kuhu ta läheb? Mida saate klassina teha, et aidata seda inimest läbi mistahes heitlustest, mis tema teel ette tuleb?

8. õppetükk — 18. - 24. november

Usk ja nõrkus

Hingamispäeva pealelõuna

Käesoleva nädala õppeaine: 1 Ms 16:1 - 19:38.

Meelespeetav tekst: “Kas peaks Jehooval midagi olema võimatu? Ma tulen su juurde tagasi aasta pärast samal ajal ja Saarial saab olema poeg” (1 Ms 18:14).

Sel nädalal jälgime ikka Aabrami ja Saarai edasiminekut mitte üksnes nende geograafilisel rännakul, vaid ka vaimulikul. Näeme nende usku ja nende nõrkusi vastandatuna maailmale, mis tol ajal oli suuremas osas kaotanud teadmise Jumalast ja oli läbi imbinud patust ning vaimulikust võhiklusest — millist seisundit näitlikustavad kõige paremini Soodoma ja Gomorra pulbitsevad ebamoraalsuse “katlad”.

Kuulus Prantsuse autor kirjutas kord: “Sinu peamised tõved on uhkus, mis lõikab su lahti Jumalast, ja lihameelsus, mis seob su maa külge.”

Kui pisut muutub; õnneks ei muutu ka Jumala arm, sest Ta armastab isegi uhket ja lihamelset. See punkt tuleb kõige teravamalt esile, kui jälgides jutustust patriarhist puutume kokku kahetsusväärse ja räpase looga Soodomast ja Gomorrast, kus – vaatamata Jumala armastusele ja tahtlikkusele andestada – viivad uhkus ja lihameel nende elanikud punktini, kust pole tagasipöördumist.

Kuigi Pühakiri ütleb, et Jumal “ei taha, et keegi hukkuks” (2 Pt 3:9), paljud siiski hukuvad. Kui kahju, sest Risti ja Kristuse poolt seal teostatu tõttu poleks seda vaja. Sel nädalal saame kurva näite mõningatest sellistest.

Haagar ja Ismael (1 Ms 16)

Loe uuesti tötused, mis Jumal seni oli Aabramile temast põlvneva rahva ja tema soo kohta andnud (1 Ms 12:1-3, 7; 13:15-16; 15:4-6, 13). Pane tähele midagi huvitavat. Aabramile öeldakse üha uuesti, et ta saab suure rahva isaks; et “sinu enda ihust” (1 Ms 15:4) tuleb pärija. Miski siiski on siltatorkavalt puudu igas neist tötustest; ükski neist ei maini Saaraid, tema naist. Tötus on, et Aabramist saab selle rahva isa, see ei räägi midagi sellest, kes saab olema ema. Saarai oli tema naine ja nii oleks loomulik ja loogiline oletada, et tema toob ilmale selle soo; ometi kõik need tötused — nagu need siiani Pühakirjas esinevad – ei räägi midagi sellest, kes saab selle suure rahva emaks.

Loe 1 Ms 16. Arvestades sellega, kuidas need tötused Aabramile anti, miks on kerge mõista, miks pöörduti hädaabinõude poole? Miks oli selline teguviis siiski väär?

Kümme aastat oli möödunud Aabrami saabumisest Kaanani ja ikka ei olnud mingit märki tötatud järeltulijast. Tüüpilises inimlikus pettumuses võttis patriarh kuulda “mõistlikku” nõu; kuidas teisiti võis ta lõppude lõpuks lapse saada? Kindlasti mitte vanast ja sigimatust Saaraist. Taas, arvesse võttes, et miski eriline ei viidanud Saara emakssaamisele, ei ole raske mõista loogikat nende tegutsemise taga. Kuigi rohkem kui üht naist omav mees ei olnud tolle aja tavades midagi erakordset, ei muutnud selle kombe tavalisus seda õigeks ja nii Abram kui tema naine — tõelise Jumala järgijad — pidanuks kõike paremini teadma. Kui sageli isegi meie, tõelise Jumala järgijatena, teeme teiste eeskujul väärraid asju, isegi kui me teame paremini.

Lugedes läbi kogu 16. peatüki, näed üht olulist põhimõtet: Jumala seaduse rikkumine toob esile kibeda vilja. Milliseid õppetunde saame õppida sellest jutustusest, leides end kiusatuna astuma üle sellest, mida teame õige olevat, selleks et saavutada midagi, mis võiks iseenesest isegi hea olla (lõpuks, Abram ja Saarai püüdsid ainult täita Jumala antud tötuse)?

Leping uuendatakse (1 Ms 17)

Kolmteist aastat peale Iismaeli sündimist ilmus Jumal Aabramile ja kordas laiendatud vormis lepingut, mille Ta oli esmalt patriarhiga sõlminud.

Võrdle Jumala varasemaid töotusi Aabramile (1 Ms 12:1-3, 7; 13:15, 16; 15:4-6, 13) sellega, mis Ta Aabramile siin, 1 Ms 17:1-6, ütleb. Millised punktid on lisatud või viimistletud, mida varem ei olnud?

Jumal käsib Aabramit (kellest peagi saab Aabraham, mis tähendab “paljude isa” olla “täiuslik” Tema ees — meeldetuletus, et Jumala arm ja halastus ei tühistanud üleskutset ustavale kuulekusele (Rm 5:20 - 6:2). Seejärel avab Ta talle isegi rohkem üksikasju sellest peaaegu 25 aasta eest antud töotusest, milline sisaldas ka vajadust lõigata ümber kõik sündinud poeglapsed.

Pikki sajandeid on spekulereeritud selle üle, miks pidi lepingu märgiks olema see omapärane rituaal. Vaadates siiski Aabramile korduvalt antud töotust tema “soo” kohta (1 Ms 12:7; 13:15, 16; 15:3, 13, 18; 17:7-10), pidi ümberlõikamine ilmselt sümboliseerima rahvuslikul ja põlvkondlikul alusel toimivat suhet, mida Issand igatses omada Tema erilise lepingurahvaga – suhet, mis on säilitatav usu läbi (Rm 4:11, 12). Just selle rahva kaudu pidi paljude põlvkondade jooksul levitatama tõe Jumalast maailmale ja selle rahva kaudu pidi tulema Messias. Pole kahtlust ka selles, et see sümboliseeris ka südame ümberlõikamist (5 Ms 30:6; Rm 2:29). Seoses Jeesuse tulekuga ja evangeeliumi kuulutamisega paganatele seda enam ei rakendatud (Gl 5:6).

Niisiis, kui see varem selge polnud, siis oli see nüüd – Saara, vana Saara, pidi sünnitama töotatud seemne (1 Ms 17:15-19). Kui Aabraham vajas usku varem siis vajas Ta seda kindlasti nüüd.

Võrdle 1 Ms 17:15-19 esitatud Aabrahami reaktsiooni töotusele soost tema naise kaudu Rm 4:16-25-ga. Mida saame meie neist tekstidest õppida (samuti 1 Ms 15:2; 16:4) usu läbi õiguse tähenduse kohta? Millise lootuse saad ammutada neist tekstidest Jumala ustavuse kohta, isegi kui meie enda usk ei ole alati nii kindel, kui see peaks olema?

Issand maa peal (1 Ms 18)

1 Moosese 18. peatükis antakse uuesti töötus lapsest, sel korral eriliselt Saarale (s. 10) – töötus, mis näis võimatu täita (s. 11). Ometi, meile antakse vastus: “Kas peaks Jehooval midagi olema võimatu? (s. 14) – vastus, mis peaks ka tänapäeval seisma tõsise etteheitena kogu uskmatuse ja kahtlemise ees end Jeesuse järelkäijaiks tunnustajate hulgas.

Loe hoolega salmid 16-21. Mida siin vastandatakse? Kuidas mõistame siin, mis tegelikult põhjustab kogu inimkonna jagunemise kaheks? Vaata ka Mt 25:32, 33; Rm 11:26; 2 Pt 2:6; Ilm 22:14, 15.

Võib-olla üks selle hästituntud jutustuse lummavamaid aspekte, millele see keskendub, on just See, kes Aabramiga kõneleb. Sõna, mis tõlgitakse paljudes salmides “Issand” (1 Ms 18:1, 13, 17, 22, 26) on tuntud neljatäheline sõna (YHVH), sageli tõlgitud “Jehoova” – püha nimi Jumal Isa jaoks – sõna, mida kasutatakse 1Ms 4:1, 4; 6:5; 1 Ms 20:11; 1Kn 9:1; L 32:2 ja tegelikult tuhandeis teistes tekstides otsese viitega Jumalale.

Seega on meil siin palju sajandeid enne Jeesuse lihakssaamist tegemist Issanda ilmumisega maa peal ja täiesti selgelt inimese kujul (vt 1 Ms 18:1-8). Me tajume seepärast, isegi juba sel ajal, seda uskumatult lähedast suhet, mis Jumalal, Loojal Jumalal, on meie, Tema langenud maiste loodutega. Võttes arvesse universumi suurst ja kogu loodu keerukust, vähemalt selles osas, mida meie näha oskame, antakse meile siin teine näide hämmastavast armastusest, mis Jumalal meie vastu on, nii et Ta ilmutas Iseennast siin inimkujul ja kõneles Aabramiga, patuse inimolevusega. See on muidugi ainult teatav sissejuhatus sellele, mis pidi toimuma sajandeid hiljem Jeesuse elus ja teenistuses, kes sai mitte üksnes inimeseks, vaid suri selle langenud maailma pattude eest. See näitab, et Jumal on inimkonnale lähemal, kui enamus meist seda mõistavad.

Mil moel oled sa isiklikult Jumala lähedust kogenud? Millisel isiklikul viisil on Ta sinu elu puudutanud? Mida oleks sul vaja teha selleks, et kogeda Tema ligiolu tõelisust veelgi lähedasemal moel?

Kohtupäeva eelõhtul (1 Ms 19:1-14)

Loe 1 Ms 19:1-7. Millise pildi esitab see Soodoma moraalse seisundi kohta? Mis tähendus on faktil, et mehed, nii noored kui vanad, tulid linna “igast kvartalist”? Mida meenutab see meile Maa ajaloo teatud varasemast ajast? 1 Ms 6:5.

Isegi tänapäeva moraalistandardite juures, mis on langenud küllalt madalale, oleks soodomlaste teguviis alatu. Kuidas võib üks inimene muutuda nii degradeerunuks?

Loe Hes 16:49, 50. Kuidas aitavad need salmid mõista, mis toimus selle linnaga? Miks viivad need omadused sedalaadi moraalse languseni, nagu see toimus Soodomas? Millised õppetunnid leiduvad selles meie jaoks?

Kuigi 2 Pt 2:7, 8 kohaselt oli Lott õige mees, keda piinas linnas nähtav ja toimuv, ei suutnud ta tõenäoliselt hoiduda ümbruse mõjutustest. Kes suudaks? (Ristija Johannes pidi olema kõrbes, et vältida teda ümbritsevat rikutust.) Võib-olla aitab see selgitada Loti valmisolekut anda oma neitsidest tütreid jõugu kätte, et kaitsta oma külalisi (1 Ms 19:8)? Kui tahes raske on meil Loti teguviisi mõista, näitab see meile, kui tõsiselt võttis tema selle jõugu kavatsust. Ta ilmselt teadis, milleks need inimesed võimelised on. Nagu näitavad salmid 9-14, oli vaja kahe ingli üleloomulikku sekkumist, et päästa Lott selle jõugu käest, kes oli ka tema peale vihaseks saanud.

Uhkus, leivaküllus ja “õitsengu muretus” ei muutnud kindlasti neid soodomlasi ühel hoobil 1 Ms 19. ptk-s kirjeldatud raevutsevaks jõuguks. See protsess võtab aega. Vaata oma isiklikku elu ja suunda, milles liigud – Püha Linna (Hb 12:22; Ilm 21:2) või Soodoma poole – ja standardit, mida kasutate oma edenemise hindamiseks.

Soodom hävitatakse (1 Ms 19)

Loe 1 Ms 19:12-29. Kuidas näeme siin isegi rohkem näiteid Jumalast, kes püüab päästa inimesi, hoolimata nende trotsist?

Kas Loti vastuoluline tunnistus oli tuhmistanud tema üleskutsete mõju? Isegi meeleheitlik külastus öösel ei suutnud äratada tema perekonda? Loti lapsed “naersid; isa mure tundus ebausklilike hirmuna ja tegi neile nalja. Loti tütreid olid mõjutanud nende meeste arusaamad. Nad elasid linnas hästi ja tundsid end väljaspool ohtu. Kõik oli nii nagu alati. Nad olid varakad ja näis võimatuna, et kaunis Soodom hävitatakse.” – Ellen G. White, “Patriarhid ja prohvetid”, lk. 111.

Loe hoolega salm 15. Millist põhimõtet väljendatakse siin ühenduses patu hävitamisega? Keskendu eriliselt fraasile “et sa ei hukkuks linna süü pärast.” Milline sõnum on siin meie jaoks?

Jeesus tuli selleks, et hävitada patt, mitte patused (1 Jh 3:5); Jeesus tuli maailma päästma, mitte seda hävitama (Jh 3:17); Jeesus tuli, et hävitada kuradi ja tema teod, mitte inimolevusi (Hb 2:14; 1 Jh 3:8).

Kogu lunastusplaan keskendub patu hävitamisele, mitte inimeste hävitamisele. Jutustuses Soodomast üritas Jumal säästa Lotti sellest hävitusest, mis varem või hiljem saab osaks kõigele ülekohtule. Ja ainus tee meie jaoks, et olla säästetud sellest hukust, on vältida ülekohtu, hoida usus ja kuulekuses kinni Jeesusest, meie Päästjast, pretendeerides Tema patutusele ja täiuslikkusele meie heaks, loobudes samal ajal patust oma elus (Rm 6:12; 1 Pt 4:1, 2). Ükskord hävitatakse patt lõplikult. Evangeeliumi hea sõnum on, et me ei tarvitse olla hävitatud koos sellega.

Loe 1 Ms 19:24-29. Pane Loti päästmise kontekstis tähele fraasi “mõtles Jumal Aabramile”. Kirjuta üks lõik, et selgitada, kuidas on see teatav sümbol meie päästmisest ja vabastamisest Jeesuses ning et üksnes Tema tõttu saame me olla kohtupäeval päästetud. Ole valmis seda klassis jagama.

Edasiseks uurimiseks: Loe Ellen G. White, “Patriarhid ja prohvetid”, orig. lk. 137-144, 156-170; BC 1 Ms 16-19 kohta.

Loti kohta kirjutab Ellen G. White: “Pahelise linna uskmatuses keskel elades oli ka tema usk nõrkenud. Taeva Vürst oli ta kõrval – ometi kartis ta oma elu pärast, justkui ei suudaks Jumal, kes oli teda siiani kaitsnud ja armastanud, teda enam kaitsta. Ta oleks pidanud oma jumalikkude Saatjat täiesti usaldama ning jätma oma tahte ja elu kõhklematult Issanda kätte.” – “Patriarhid ja prohvetid”, lk. 112.

“Meie Päästja hoiatas oma jüngerid, et just enne Tema teist tulekut eksisteerib maailmas selline olukord nagu enne veeuputust. Süüakse ja juuakse ohjeldamatult ja maailm andub lõbutsemisele. Selline asjade seis valitseb praegusel ajal. Maailm on suurelt osalt andunud söögiisu rahuldamisele; ja see kalduvus jälgida inimlikke tavasid viib meid loomuvastaste harjumuste orjusesse – harjumustesse, mis muudavad meid üha enam sarnasteks Soodoma hukkamõistetud elanikele. Ma olen imestanud, et maa elanikke ei ole hävitatud nagu Soodoma ja Gomorra omi. Ma näen küllaga põhjuseid praegusele manduvusele ja kõrgele surevusele selles maailmas. Pime kirk juhib mõistust ja iga kõrgem kaalutlemine on paljude juures ohverdatud iharusele.” — Ellen G. White ja James White, *Christian Temperance and Bible Hygiene*, p. 53.

Küsimused aruteluks:

1. Lugege valjusti ette lõigud, mis kirjutatakse neljapäevase osa lõpus. Vestelge oma vastuste üle.

2. Millised on mõned teie ühiskonna ees seisvad üldiselt valitsevad kõlblised vaidlusküsimused? Kuidas reageerib teie kogudus nendele küsimustele? Kuidas saame meie kristlastena olla jõuks headuse kasuks, näidates inimestele moraalsuse kõrgemat standardit.

3. Kas tunned inimesi, kes heitlevad nende elu hävitava patuga? Mida saate klassina teha, et anda abi ja tuge ning julgustust, kui selline inimene ihaldab võitu?

9. õppetükk — 25. november - 1. detsember

Usu võit

Hingamispäeva pealelõuna

Käesoleva nädala õppeaine: 1 Ms 20:1-25:10.

Meelespeetav tekst: “Sest nüüd ma tean, et sa kardad Jumalat ega keela mulle oma ainust poega” (1 Ms 22:12).

Ühes suurimas kristliku kirjanduse klassikateoses “Screwtape Letters” kirjeldab Briti kirjanik C. S. Lewis üht vanemat deemonit, Screwtape’i, kes kirjutab terve rea kirju nooremale deemonile, oma õepojale Wormwoodile. Kirjad on täis nõuandeid, kuidas püüda hävitada ühe noormehe hing, kelle juurde Wormwood on selle ülesandega saadetud.

Ühes lõigus annab Screwtape Wormwoodile järgmise nõuande tolle ülesande jaoks: “Räägi talle 'mõõdukusest kõigis asjus.' Kui suudad ta kord mõtleva panna, et 'religioon on väga hea kuni ühe punktini,' võid tunda end tema hinge õnneliku omanikuna. Mõõdukamaks tehtud usk on meie jaoks sama hea kui ei mingi usk – ja lõbustavam.” — C. S. Lewis, *The Screwtape Letters*, 2001, p. 46.

Milline võimas mõte, kui me jätkame sel nädalal Aabrami elu vaatlemist, eriti seetõttu, et nende asjade hulgas, mida avastame, on jutustus temast ja Iisakist Morija mäel – üks kõige jõulisemaid ja tähendusrikkamaid jutustusi, mitte üksnes Aabrami elus, vaid kogu vaimulikus ajaloos. Millised ka olid tema vead, tema luhtumised, oli Aabram usumees – mees, kelle usk oli alus kõigele, mis ta oli, mees, kelle usk oli tõepoolest “väga hea teatud punktini” — punktini, kus ta oli Jumala käsul valmis ohverdama oma poja.

Mõõdukus kõigis asjus? Heitkem sellele pilgu.

Valetamine vaikimise läbi (1 Ms 20)

Peagi pärast Soodoma ja Gomorra hävitamist liikus Aabram edasi Egiptuse piiri lähedasele alale, umbes 80 miili Hebronist edelas, enne tema rändamist põhja Gerarisse, mis asetses viljakas orus Gaasast kagus. Gerari linnriiki valitses tol ajal vilist Abimelek.

Loe 1 Ms 20. Mida räägib see meile taas suure usumehe inimlikkusest?

Selles jutustuses on terve rida paeluvaid elemente, üks neist on suhe Jumala ja selle niinimetatud paganliku valitseja vahel.

Loe uuesti terve peatükk, keskendudes Abimelekile. Mida räägib see meile selle kuninga tõelise Jumala tundmisest? Milline äsjane sündmus võis olla viinud kuninga tähelepanu tõelise Jumala reaalsusele?

Mõttele, kui hõlpsasti võis Aabram õigustada oma teguviisi. Kui ta oleks tapetud, oleks nurjunud töotus temast põlvnevast suurest rahvast. Isegi see töotus üksi — antud talle juba hulk aastaid varem — pidi olema enam kui küllaldane, et hoida teda kartusest liiga varajase surma eest (1 Ms 20:11). Teiseks, kas ta tegelikult valetas? Lõpuks oli ju Saara, nagu peatükk näitab, tema poolõde. Nõnda, teatud mõttes, lihtsalt rääkides igapäevale “kõigis paigus kuhu tuleme” (s. 13), et ta on tema õde, ta ei valetanud, eks ju?

Mida sellest õppida saame, on see, et petmine võib just sama hõlpsalt toimuda selle läbi, mida sa ei ütle. Me võime siin näha näidet kellestki, kes, üritades jääda visalt püsima seaduse kirjatähe külge, võib samal ajal minetada täielikult selle taga oleva põhimõtte.

Kord ütles keegi, et isegi “faktid” tulevad koos tõlgenduste ja eelarvamustega. Millisel mitte päris ausal viisil tõlgendad sina vahel “fakte”? Vast on sul vaja midagi õigeks teha teatud juhtumil, kus sina, nagu Aabram, väänasid neid fakte rohkem ütlemata jätmise kui selle läbi, mida tegelikult ütlesid?

Iisaki sünd

Lõpuks, pärast nii paljusid aastaid, nii paljusid pettumusi, nii paljusid võite ja kaotusi, sündis töotuse laps (1 Ms 21:1-3). Nad nimetasid ta Iisakiks, mis tähendab “ta naerab”, meenutamaks Aabrami naeru (1 Ms 17:17), mis tulenes uskmatusest, kui Issand talle ütles, et tema ja Saara saavad lapse. Tõepoolest, väljaarvatud üks täht, mida heebrea keeles kasutatakse sõna “ja” vastena, veeritakse tema nime täht tähtelt täpselt nagu kõlab heebrea keel 1 Ms 17:17, “ja ta naeris”. Pole kahtlust, et see nimi pidi avaldama ka rõõmu, mida tema ja ta naine pidid kogema töötatud lapse sünni puhul.

Paraku ei toonud see majja ainult rõõmu ja õnne. Mis järgneb, on valuline näide sellest, mida tähendab elada patu tagajärgedega, isegi peale seda, kui patt on andestatud.

Loe 1 Ms 21:9-21. Millised kurvad sündmused järgnesid lõpptulemusena Iisaki sünnile? Kuidas püüdis Issand leevendada Aabrahami valu, kui too pidi saatma ära oma poja?

Iismael oli elanud umbes 17 aastat koos oma isa Aabrahamiga. Kuidas suutis Aabraham ta ära saata? Milline ohver! Milline hind tuli vanal patriarhil maksta ühe hästimõeldud, kuid siiski eksliku sammu eest tema poolt! Milline ironia, et Saara, kes oli alguses käskinud tal minna Hagari juurde, pidi olema see, kes käskis tal nad mõlemad ära saata.

Kuidas kirjeldab Paulus ühtesobimatust Aabrahami lihalike ja vaimulike järeltulijate vahel ja millise järelduse ta teeb? Gl 4:28-31.

Taas, kuitahes raske on meil mõista, kuidas Aabraham võis seda teha, peaks olema selge, et Issanda mitteusaldamine ei tasu end iial ära, et sõnakuulmatus viib valu ja kannatusteni, mitte ainult selle jaoks, kes patustab, vaid sageli ka tema lähedaste jaoks. Kindlasti ei kujutlenud Aabraham ette asjade sellist kulgu, kui ta võttis Hagari endale naiseks.

Milline on lähim raske otsus, mis sul teha tuleb? Kas sa kavatsed teha teatud valiku, mis toob kaasa halvad tagajärjed, milliseid sa ei suuda isegi kujutleda? Kuidas saad olla kindel, et sa oma otsuseid tehes järgid Jumala tahet?

Aabraham ja Iisak Morija mäel

Loe palvemeelselt 1 Ms 22. peatükk. Millise sõnumi toob Jumala Sõna sulle isiklikult sellest võimsast jutustusest? Mida, kui üldse, saad sellest võtta ja rakendada oma isiklikus kõndimises Issandaga?

Paljudest Vana Testamendi jutustustest on see mitte ainult üks kõige võimsamaid, liigutavamaid ja messialikumaid (näeme selles ettetähendavalt Jeesuse, Jumala Poja surma), vaid ka üks kõige raskemini mõistetavamaid. Isegi kui me mõistame seda Aabrahami vajadust näidata üles oma usku (peale nii mitmeid möödalaskmisi selles osas), isegi mõistes tema vajadust olla valmis surema enesele ja kõigele talle olulisele — teha seda Jumala nõudmisel? Ja kuuletuda? Mida tahes muud me sellest jutustusest ka taipame, peaks see näitama meile kõigile meie isikliku usu vähesust ja mõistmist, et suures võitluses hea ja kurja vahel on meil tegemist küsimustega, mis ulatuvad kaugele teispoole sellest, mida meie patustena täielikult mõista suudame.

Taani kirjanik Sören Kierkegaard ütles seda jutustust kommenteerides, et Aabraham “jättis maha oma ilmaliku arusaamise ja võttis kaasa oma usu.” Mida see sulle tähendab? Kui sageli on sind kui kristlast õhutatud jätma maha sinu ilmaliku arusaamise ja liikuma edasi ainult usu varal? Kuidas peaksid sa seda tegema?

Ja kuigi me selles loos keskendume Aabrahamile, ei peaks me unustama ka Iisraeli rolli. Ellen G. White ütleb raamatus “Patriarhid ja prohvetid” väga selgelt (orig. lk. 152), et kuigi see noor mees võinuks põgeneda, alistus ta, püüdes isegi aidata murest murtud vana meest tema raske ülesande täitmisel. Iisaki alistumine sümboliseeris tulevikus toimuvat Jumala Poja alistumist. Veel kord Morija maa-alal, Kolgataks nimetatud künkal pidi üks Isa alistama Oma elu Oma Pojas. Kuna Mooses, vaadates usus ettepoole, kirjutas: “Issanda mäel hoolitsetakse selle eest” (1 Ms 22:14, NIV), saame me jumaldavas austuses ja tänus hüüda: “Issanda mäel on selle eest hoolitsetud.”

Usk ja teod

Loe Hb 11:17-19. Arvestades Aabrahami eelnevat Jumala töotuste mitteusaldamist, kuidas täiendavad need salmid meie arusaamist sellest juhtumist?

Kui tahes uskumatu on see jutustus Aabrahamist ja Iisakist, milliseid tahes õppetunde sellest saame, peaks olema selge, et usk, päästev usk, millest räägitakse Uues Testamendis (Rm 3:28; 5:1; Gl 3:24) ei ole ainult nõusolek tõekspidamistega, kui tahes õiged need ka on. Hukkunute seas on palju neid, kes tundsid teoreetilisi tõdesid Jumala kohta, või kes isegi tegid teatud tegusid Tema nimel (Mt 7:22, 23). Hoolimata selle kogemuse pingelisusest, näitab see, et usk tähendab kuuletumist Jumalale ja et ainult tegudes väljenduv usk on päästev usk.

Loe Jk 2:17-26. Mis on siin peamine sõnum? Millist küsimust püüab Jakoobus siin rõhutada? Millist seika ta ei rõhuta? Vt ka Rm 3:28; 5:1; Gl 2:16, 17, et hoida kõike sobivas tasakaalus.

Kindlasti päästetakse meid usu läbi, kuid sellise usu läbi, mis väljendub tegudes, mis lubab Jumalal meie kaudu töötada. Pane tähele, mis toimus, kui ingel oli Aabrahami peatanud. “Issanda ingel” juhtis kaks korda tähelepanu Aabrahami kuulekusele kui väljakuulutatud õnnistuste põhjusele (1 Ms 22:16, 18). Kuna Aabraham oli näidanud, et ta oli usaldav ja usaldusväärne, sai Jumal teda õnnistada. Peamõte on selles, et usust põhjustatud kuulekus on see, mille kaudu saab Jumal anda meile õnnistused, mida Ta on töotanud. Seega on usk ja teod uskliku elus tõepoolest lahutamatud.

Mis on sinu elus sellist (kui üldse), mida sa pead ohverdada, mitte et saada õigeks mõistetud Jumala ees, vaid et näidata, et oled juba Tema poolt õigeks mõistetud usu läbi Kristusesse?

Ühe ajastu lõpp (1 Ms 23:1 - 25:10)

Aabraham oli pöördunud tagasi Kaanani maale ja elas Kirjat-Arbas, hiljem tuntud Hebronis. Seal suri Saara. Hoolimata tema vigadest, arvati Saata nende hulka, kelle usk vaatas ettepoole, et elada igavesti “paremal maal” (vt Hb 11:11-16).

Mida räägib see meile, et Saara kanti – selline, nagu ta oli – Heebrea 11. ptk usukangelaste hulka?

Kolm aastat peale Saara surma tegi Aabraham ettevalmistusi oma poja abiellumiseks. Sobiva naise leidmises usaldas Iisak jumalikku ettenägevust ja oma isa. Aabrahami jaoks omas selle poja sünnis abiellumine olulist tähtsust.

Miks soovitas Aabraham Elieseril valida see naine pigem tema sugulaste kui Kaanani tütarde hulgast? Kas ei näita see olemist midagi erilist, või iseenda mingil moel teistest paremaks pidamist? Vt 1 Ms 24:3, 4; 5 Ms 7:3, 4; 1 Kn 11:4; 2 Kr 6:14.

Peale Iisaki määramist enda vaieldamatuks pärijaks ja teiste poegade rikkalike kingitustega ärasaatmist, suri Aabraham 175 aastasena (1 Ms 25:1-8). Ismael ja Iisak matsid oma isa tolle poolt ostetud hauda, kuhu Aabraham oli matnud Saara (s. 9, 10).

Enne ustavate liiniga jätkamist nimetab 1 Ms raamat need põlvkonnad, kes meie vaateulatusest edaspidi kaovad (s. 12-18). Piibel keskendub eriliselt Aabrahami liinile, mis pidi, kui tahes heitlikult, hoidma elavana usku ja teadmist tõelisest Jumalast.

Milline üks asi kõigest sellest, mida oled lugenud Aabrahami elu kohta, on avaldanud sulle kõige sügavamat muljet? Millise ühe õppetunni kõige muu hulgas oled omandanud sellest jutustusest, mis aitab sind su kõndimisel Jumalaga?

Edasiseks uurimiseks: Ellen G. White, “Patriarhid ja prohvetid”, orig. lk. 145-155, 171-176; BC komm. 1 Ms 20:1-25:18.

“Õpetus, mille Aabraham sai abielu suhete pühadusest, on õpetus kõigiks aegadeks. Abielu õnne ja õigusi tuleb hoolikalt kaitsta, isegi kui see nõuaks suurt ohvrit. Saara oli Aabrahami ainus tõeline naine. Tema õigust olla naine ja ema ei pidanud jagama mitte keegi teine.” — Ellen G. White, “Patriarhid ja prohvetid”, lk. 100.

“Määratud paigas ehtasid nad altari ja ladusid selle peale puud. Seejärel rääkis Aabraham pojale häälevärinal jumalikust sõnumist. Õuduse ja hämmastusega kuulas Iisak oma saatusest, kuid ei osutanud vastupanu. Kui ta oleks tahtnud, oleks ta võinud põgeneda murest murtud vana isa eest, keda kahepäevane kohutav sisevõitlus oli kurnanud. Kuid Iisak oli lapsepõlvest peale harjunud usaldavalt ja tingimusteta vanematele kuuletuma. Kuulda saanud Jumala plaanist, alistus ta sellele vastuvaidlematult. Ta uskus nagu Aabrahamgi ning leidis, et auasi on ohverdada oma elu Jumalale. Hellalt püüdis ta isa muret leevendada ja teda julgustada, kui isa tuimade kätega sidus poega altari külge.” — Ellen G. White, “Patriarhid ja prohvetid”, lk. 103.

Küsimused aruteluks:

1. Mil moel võis Ismaeli “ohverdamine” eelmises peatükis olla aidanud Aabrahami ettevalmistada ohvriteks ja katsumusteks, mis pidid järgnema? Milline põhimõte siin võiks aidata meil mõista, mida tähendab elada usu läbi?

2. Vestelge klassis Iisaki ohverdamise üle. Kuidas meie, tänapäeva kontekstis, mõistame seda jutustust? Millise õppetunni võime siit saada oma elu jaoks tänapäeval?

3. Millise nõuande saab sinult keegi, kes usklikuna kavatseb abielluda kellegagi väljaspool kogudust? Millised hoiatused võiksid olla õigustatud?

10. õppetükk — 2. - 8. detsember

Petmise hind

Hingamispäeva pealelõuna

Käesoleva nädala õppeaine: 1 Ms 25:19 - 29:30.

Meelespeetav tekst: “Ja vaata, mina olen sinuga ja hoian sind kõikjal, kuhu sa lähed ning toon sind taas sellele pinnale; sest me ei jäta sind maha, kuni olen teinud, mis ma sulle olen ütelnud” (1 Ms 28:15).

Prantslane Jean Jacques Rousseau (1712-1778), vahel Prantsuse Revolutsiooni filosoofiks peetu, väitis, et “inimese südames pole mingit pärispattu” ja et inimolendid on kõik põhiliselt head. Ta ütles, et ühiskond on rikkunud inimkonna. Et kui meid jätaks meie endi deviiside, meie endi tunnete ja südametunnistuse juhtida, teeksime me loomu poolest õigeid asju (mehe sõnad, kes, olles sigitanud rea lapsi, heitis need kõik ühte vaeslastekodusse).

Muidugi, raske on välja mõelda mingit Pühakirjale või reaalsusele rohkem vastukäivamat arusaama. “Süda on kavalam kõigist ja ravimatu — kes seda mõistab?” (Jr 17:9). Või üks teine kirjakoht: “Kuid Jeesus ei usaldanud ennast nende kätte, sest ta tundis neid kõiki ega olnud tal tarvis, et keegi oleks andnud tunnistust kellegi inimese kohta; sest ta ise teadis, mis oli inimeses” (Jh 2:24, 25).

Sel nädalal, meie perekonna lugu jätkates, saame näha rohkem kurbi vilksatusi inimsüdame kurjusesse ja petlikkusesse. Uhkuse, viha ja isekuse valitsemist õigustatakse mõnikord isegi (veel hirmutavam!) püüdega teha Jumala tahtmist.

Midagi helget? Isegi kõige selle keskel ilmutab Isand oma armastust, kannatlikkust ja oma päästvat ning andestavat armu eksivatele patustele.

Eesav ja Jaakob (1 Ms 25:19-34)

Kuigi ühena kaksikuist, tuli Eesav välja esimesena ja peeti seepärast vanemaks. Sellisena olid talle antud erilised töötused ja eesõigused, mis kaasnesid Aabrahamiga algselt tehtud lepinguga. “Neid töotusi tundsid ka Eesav ja Jaakob. Poisse õpetati pidama esmasünniõigust millekski väga tähtsaks, kuna see tähendas lisaks maise vara pärimisele ka vaimulikke eesõigusi. Esmasünniõiguse omaja oli perekonna preester ning tema soost pidi sündima maailma Lunastaja. Teisalt olid esmasünniõiguse omajal ka kohustused. Sellise õnnistuse saaja pidi pühendama oma elu Jumala teenimisele. Aabrahami sarnaselt pidi ta elama Jumala käskudele kuulekalt. Abielus, perekondlikes suhetes ja tegevuses pidi ta järgima Jumala tahet.” — Ellen G. White, “Patriarhid ja prohvetid”, lk. 126.

Hoides meeles Ellen White’i tsitaati, loe tänased salmid. Kuidas aitavad tema sõnad meil mõista, miks tegutses Eesav nii nagu kirjeldatud? Millised õpetused on siin meie jaoks? Vt ka Hb 12:14-17.

1 Ms 25:27 võrdleb kaht poissi. Huvitav on, et heebrea sõna, mis kirjeldab Jaakobit, on *tam*, mis tähendab “täielik” või “täiuslik” või “moraalselt süütu”. Sama sõna on tõlgitud Iiobi 1:8 “vaga”, kasutatuna Iiobi iseloomu kirjeldamiseks. Sellest hoolimata oli Jaakob nõus ära kasutama oma venna nõrkust, et saada endale esmasünniõiguse. Võib-olla teda ja tema venda puudutav töötus, mis oli antud tema emale (s. 23), pani teda mõtlema, et ta pidi omama esmasünniõigust selleks, et see töötus saaks täituda. Millised tahes olid tema motiivid, hindas ta ilmselt esmasünniõigust kui midagi ihaldatavat.

Samal ajal näitas Eesav, et ta ei väärinud esmasünniõiguse privileege – mitte üksnes selle kergemeelsel viisil vahetamise tõttu, vaid ka oma otsuse vandega kinnitamise tõttu (s. 33) ning oma rahuliku sellest ilmajäämise tõttu (s. 34; vt ka 1 Ms 26:34, 35).

Kui tahes väärtuslik oli Jaakobi igatsuse objekt, püüdis ta selle kätte saada vähem auväärsete abinõudega. Kuidas saame meie endid kaitsta samasuguse eksliku põhjenduse eest, et “eesmärk pühitseb abinõu”?

Iisak ja Abimelek (1 Ms 26)

Nagu Aabrahami Kaananisse asumise algpäevil, nii põhjustas maal taas valitsev nälg ka Iisaki elupaiga vahetuse. Võib-olla tema võimaliku pettumusega arvestades, uuendas Issand just sel ajal oma lepingu tötused, mille Ta oli sõlminud tema isa Aabrahamiga (1 Ms 26:1-5).

Loe salmid 7-11. Kus oleme seda varem kohanud? Millise õpetuse saame sellest aruandest ammutada?

Mõne aja pärast oli Iisaki jõukus kasvanud määrani, mis kutsus esile vilistide kadeduse. Rahu säilitamiseks rändas Iisak Gerari orgu ja hiljem tagasi Beer-Sebasse (s. 12-23). See illustreerib kitsikust ja pingeid, millele usklikud selles patupimedas maailmas välja pannakse.

Millist patriarhaalset tava järgis Iisak peale teise jumaliku ilmutuse saamist? Miks oli see tava oluline? Mida pidi see sümboliseerima? s. 24, 25 (vt ka Ef 5:2; Ilm 13:8).

Ligi sajand peale lepingu sõlmimist Aabrahami ja Abimeleki vahel, tuli Gerari valitseja, hilisem Abimelek, koos ühe oma sõbra ja väepealikuga Iisaki juurde, õhutades teda sõlmima teise vandega kinnitatud rahulepingu.

Pane tähele, mida Abimelek Iisakile kaks korda ütleb (s. 28, 29). Mil moel peegeldavad need sõnad mitmeti, mida tähendab olla Issanda tunnustaja? Milliseid aspekte sinu elus võiks keegi vaadata ja öelda: “Sa oled nüüd Issanda õnnistatu”? Mil moel oled sa Issanda õnnistatu? Kirjuta üks palve, et tänada Jumalat kõige sinule tehtu eest.

Väärad sepitsused

1 Ms 27:1-7 lubas Iisak oma maitse eelistustel mõjutada oma südant ja südametunnistust. Ta otsustas anda esmasünniõiguse õnnistuse oma vanemale pojale, hoolimata Issanda sõnadest nende sündimisel (1 Ms 25:23), Eesavi tahtlikust selle esmasünniõiguse hülgamisest (s. 29-34) ja tolle isepäisest valikust, võttes endale naisteks hetiditarid (1 Ms 26:34, 35).

“Rebeka aimas Iisaki plaani. Ta oli veendunud, et see oli vastuolus Jumala tahtega. Oli oht, et Iisak tõmbab endale jumaliku meelepaha; noorem poeg võis jääda ilma Jumalast määratud osast. Rebeka oli asjatult püüdnud mõjutada Iisakit loogikaga, nüüd otsustas ta tarvitada kavalust.” — Ellen G. White, “Patriarhid ja prohvetid”, lk. 128.

Loe selle loo ülejäänud, pettust puudutav osa (1 Ms 27:8-29). Pane hoolega tähele 20. salmi, eriti Jaakobi vastust isa küsimusele. Miks näitab see isegi rohkem, kui väär see ettevõtmine oli?

Kui Iisak tundis Jaakobi seljas olevate riiete lõhna, kandusid tema mõtted olevikult tulevikule. Väljade lõhn sisendas talle kujutluse külluslikust vilja- ja veinisaagist (s. 27, 29, 37). Jaakobile töötati maksimaalset valitsemist rahvaste üle — plaan, mida korrati ja avardati Iisraeli hilisemate prohvetite ja poetide poolt. Inspireerituna vaatles prohvetlik silm Jumala rahva lõplikku edu ja ülemvõimu.

Loe hoolega Iisaki antud õnnistust Jaakobile (s. 28, 29). Millised elemendid leiduvad selles õnnistuses? Mis selles pidi panema Jaakobi seda üliväga igatsema?

Siin on nii palju – nii palju, mida võiks kasutada kas heaks või halvaks. Isegi kui Jumal annab anded ja õnnistused, ei tähenda see automaatselt, et inimesed kasutavad neid alati Tema auks. Milliseid andeid ja õnnistusi oled sina Jumalalt saanud? Kuidas sa neid kasutad? Milliseid muudatusi oleks sul vaja teha sulle Jumala poolt antu kasutamises?

Petmise hind (1 Ms 27:30-46)

Kaks korda oleme nüüd näinud Jaakobit ära kasutamas teiste nõrkust oma eesmärgi saavutamiseks. Milline vilets eeskuj! Et tema siiski, sellest hoolimata, pidi olema üks põhjanevaist patriarhidest, räägib palju Jumala armu kohta, eriti nende suhtes, kes oma patte kahetsevad. Ometi, nagu Piibel korduvalt näitab, ei tähenda patu andestamine automaatselt patu tagajärgede tühistamist.

Mis selle pettuse veelgi mõtlematumaks muutis, oli selle ilmne avalikuks tulemine, kuna nii Eesav kui Iisak said ju toimunu taustast teada. Nähtavasti olid nii ema kui poeg otsustanud iga hinna eest saada soovitu. Milline tähtis õppetund on siin meie kõigi jaoks: mõtle hoolega läbi, mida sa teha mõtled!

Võib-olla kõige kurvem seik nende sündmuste juures (kaasaarvatud ptk. 25) on see, et siin ei ole süütuid. Kõik neli inimest — Iisak, Rebeka, Jaakob ja Eesav olid süüdi patustamises.

Järgnevalt kirjuta iga nime juurde üleastumine, milles nad olid süüdi. Mis oli kõigi nende tegude tuumaks?

Iisak _____

Rebeka _____

Jaakob _____

Eesav _____

Lõpuks on see, mida siin näeme, puhas isekus — inimesed soovimas endile, mida nad tahavad, oma tegude õigusest või väärusest hoolimata. Isegi veel hirmutavam on, et mõnel juhul tegutsesid nad endi arvates kooskõlas Jumala tahtega. Vaadakem siiski tagajärgi. Kuigi salmis 45 õhutab Rebeka Jaakobit põgenema ja lubab ta hiljem tagasi kutsuda, ei osuta Piiblis miski, et Rebeka oma poega millalgi veel näha võis!

Vaata üle äsjakirjutatud pattude loend. Mis ajendas iga üksikut – uhkus, ahnus, viha, mis iganes? Millist neist kasutab Saatan suurima eduga sinu isiklikus kogemuses? Miks on surm oma minale Risti jalamil sinu ainus lootus võiduks neis asjus? Kuidas saad sa kõige paremini osa meile Sõnas töötatud väest (1 Kr 10:13)?

Jaakobi redel (1 Ms 28)

Pane tähele isiklikku nõuannet ja õnnistust, millega Iisak Jaakobi Mesopotaamiasse saadab (1 Ms 28:1-5). Miks peaks see küsimus abiellumisest nii oluline olema?

Kogu selle valskuse ja pettuse järel lahkub Jaakob oma perekonna juurest. Ometi on silmnähtav, et Jumal ei ole temaga lõpetanud. Unenäos ilmub Issand noorele mehele ja annab talle mõned imelised kinnitused ja tõotused.

Loe 1 Ms 28:10-13. Miks sinu arvates töötas Issand nii palju Jaakobi sarnasele? Mida räägib see meile armu kohta?

Ellen White kirjutab, et enne sel ööl uinumist tunnistas Jaakob “nuttes ja sügavalt kahetsedes” oma pattu ja anus tõendit, et Jumal polnud teda “lõplikult hüljanud.” – “Patriarhid ja prohvetid”, lk. 183. See unenägu oli, nagu ta kirjutab, vastus Jaakobi kahetsusele.

Unenägu redelist, ülesminevatest ja allatulevatest inglitest, oli teatav osaline ilmutus lunastusplaanist. Pole oluline, kui kaugele oli patt viinud inimkonna taevast, selle kuristiku üle sai sillaks Jeesus; Tema on see redel taeva ja maa vahel; Tema täiuslik õigus on küllaldane patuse maailma lepitamiseks Püha Jumalaga (2 Kr 5:18, 19) ja mõistmaks Jumala ees õigeks kõik need, kes usus vastu võtavad selle, mis Kristus on nende heaks teinud (Rm 3:28-30; Rm 4:5; Gl 3:24).

Seega on meile palju aastaid enne Risti näidatud lähedast ühendust taeva ja maa vahel; meile näidatakse, et meid ei ole hüljatud, et me ei ole ükski ja et Jumal tunneb isiklikult huvi selle vastu, mis siin toimub.

Ilma ilmutuseta oluks meil põhjust meeleehteiks: surelikud olevused tillukesel planeedil külmas, tohtus universumis, mis ei näi meist üldse hoolivat. Kuid ilmutus räägib meile teisiti; annab meile uue tõlgenduse sündmustele siin maailmas.

Kuidas oled enda isiklikul kõndimisel Isandaga kogenud taeva lähedust maale? Kuidas on Jumal näidanud sulle isiklikult, et Ta on lähedal? Ole valmis jagama oma vastuseid klassis.

Edasiseks uurimiseks: Ellen G. White, “Patriarhid ja prohvetid”, lk. 126-134; BC Comments on Gen. 25:19-29:30.

“Jaakobi ja Rebeka plaan õnnestus, kuid pettus tõi ainult muret ja kurvastust. Jumal oli öelnud, et Jaakob saab esmasünniõiguse, ning Tema oleks oma sõna omal ajal tõeks teinud, kui ema ja poeg oleksid usus oodanud ja Jumalat tegutseda lasknud. Nii nagu paljud end Jumala lapseks nimetavad inimesed praegu, nii ei tahtnud ka nemad usaldada asja Jumala hoolde.” — Ellen G. White, “Patriarhid ja prohvetid”, lk. 180.

“See nägemus kõneles Jaakobile lunastusplaanist – mitte detailselt, vaid selles osas, mis oli tol korral vajalik. Vestluses Naatanaeliga viitas Kristus Jaakobile unes näidatud redelile: “Te näete ka taeva olevat avatud ning Jumala ingleid astuvat üles ja alla Inimese Poja peale!” (Jh 1:51). Jumal ja inimene suhtlesid teineteisega takistamatult seni, kuni inimene tõstis mässu. Aadama ja Eeva patt lahutas maa taevast ning inimene ei saanud enam Loojaga otseselt lävida. Ometi ei jäetud maailma lootusetusesse. Redel kujutab Jeesust, kes sai ühenduskanaliks taeva ja maa vahel. Kui Jeesus poleks oma teenete kaudu rajanud silda üle patust põhjustatud kuristiku, poleks teenivad inglid saanud langenud inimesega suhelda. Kristus ühendab nõrga ja abitu inimese piiritu jõu allikaga.” – Ellen G. White, “Patriarhid ja prohvetid”, lk. 132.

Küsimused aruteluks:

1. Vestelge klassis oma vastuste üle neljapäevase osa lõpus.

2. Mis paneb meid mõtlema, et Jumala tahte täitmiseks võime me kasutada abinõusid, mis käivad vastu Jumala õpetustele? Miks on nii kerge sellesse lõksu langeda? Milliseid muid näiteid võid tuua selle kohta, kas Piiblist või mujalt? Kuidas võiksimme meie, kas üksikisikuina või kogudusena olla kiusatud talitama samamoodi?

11. õppetükk — 9. - 15. detsember

Jaakobist saab Iisrael

Hingamispäeva pealelõuna

Selle nädala õppeaine: 1 Ms 29-33. ptk.

Meelespeetav tekst: “Su nimi ärgu olgu enam Jaakob, vaid olgu Iisrael, sest sa oled võidelnud Jumala ja inimestega ja oled võitnud!” (1 Ms 32:29).

Jaakobi 20 aastat teenimist Mesopotaamias iseloomustasid armukadedus, tülid ja intriigid. Üks õde üritas teist üle trumbata sünnitatud poegade arvu poolest ja mõlemad võistlesid esimese koha pärast oma abikaasa kiindumuses. Väimees ja äi hiilgasid oma püüetes teineteist petta, kuna Laabanit huvitas vaid omakas. Piiblijutustus täheldab rohkem usku nõiajookidesse ja inimlikesse sepitsustesse kui Jumalasse. Taas — kui vähe on asjad muutunud tuhandete aastate jooksul.

Ometi, samal ajal, kui need peatükid ilmutavad põhjatut usaldust inimjõusse, ilmutavad need ka, kui kindel on jumalike töotuste reaalsus armu, andestuse ja vastuvõtmise kohta (milline õnn meie jaoks, et see pole samuti muutunud!). Tõepoolest, isegi kõigi nende inimese uskmatuses, pettuses, kadeduses ja intriigidest kõnelevate kurbade lugude keskel võime me mõista Jumala armu töötamas — suurepärase ja võimas tunnistus Jumala armust langenud inimolevuste vastu.

Seda näeb võib-olla kõige kujukamalt Jaakobi öises võitlemises. Siin võime taas mõista, kui lähedale saab Issand tulla neile, kes otsivad Teda tõelises usus ja meelepanduses. Jabboki ääres sai kahetsevast Jaakobist Iisrael ja Jumala plaan võitis, hoolimata vähetootavast inimmaterjalist, millist Ta töötlema pidi.

Perekondlikud probleemid

Jutustuses Jaakobist, Raahelist ja Least (1 Ms 29) on palju petmist, ainult et nüüd on Jaakob ohver, mitte pahategija. Võib olla õppis ta midagi petmise kohta peale ise selle ohvriks langemist.

Jaakobi abielu kahe õega, mille Moosese käsuõpetus hiljem keelustas, kuni esimene õde oli elus (3 Ms 18:18), varjutasid suur hulk intriige, armukadedus, tülitsemine ja kurvastus. Jumal sallis selle kombe praktiseerimist, kuid Ta lubas tulla ka kibedail tagajärgedel, mis alati näisid sellega kaasnevat.

Ühiskonnas, kus lapsed tähendasid Jumala soosingut ja suurendasid abikaasa kiindumust, õnnistas Jumal Lead hulga lastega. Nii mõlema naise kui nende ümmardajate lastele antud nimed peegeldavad Lea ja Raaheli tundeid nende laste sündimisel ja tunnistavad nende vahelise võistluse olemasolust. Need nimed tuletati kas heebrea verbidest või nende kõla seostumisest nende nimedega.

Loe 1 Ms 30:1-4. Kus oleme selle tavaga varem kohtunud? Mida see tähendab, et lapsed kordavad vanemate patte?

Loe 1 Ms 30:5-13. Milline patune jõud juhib neid tegusid?

 Selle lõigu lõpuks oli Jaakob saanud isaks nelja erineva naise lastele, sest Raahel sünnitas lõpuks Joosepi (1 Ms 30:22-24). Seega elas ta nüüd ühes kodus nelja naisega, mõni rohkem armastatud kui teised; mõni omamas teistest kõrgema “staatust”, siiski kõik tema kaheteistkümne lapse emad. Milline viljakas pind riiu, armukadeduse ja intriigide jaoks! Kõik see kandis hiljem kibedat vilja, eriti Jaakobi elus, kes oleks pidanud paremini teadma, mida teha – kes sai Jumalalt töotusi (1 Ms 28:10-22) ning oleks pidanud usaldama neid töotusi ilma polügaamiat abiks võtmata.

Milliseid väljakutseid on just praegu sinul, mis teevad raskeks elamise pigem usus kui nägemises? Kuidas saad sa õppida usaldama Jumala töotusi, nii et sa ei haara valede abinõude järele, et näha neid töotusi täitumas?

Jaakobi palgad (1 Ms 30:25-43)

Mil moel püüdsid kavalad plaanitsejad Laaban ja Jaakob teineteist üle kavaldada pärast seda, kui Jaakob oli palunud luba koos perekonnaga sünnimaale naasmiseks? (s. 26-43).

Kokkulepitud tasu maksmise viis pikendas Jaakobi jäämist veel kuueks aastaks (1 Ms 31:41). Jaakobi nõudmine näib suuremeelsena, kui mõistame, et “Lähis-Idas on kitsed reeglina mustad ja tumepruunid, harva valged või valgekirjud.” — 1BC 394. Kuna Laabanile pidid jääma kõik ühevärvilised loomad, näis kokkulepe olevat kasulik Jaakobi äiale.

Kuidas püüdis Laaban takistada kirjuid loomi rikkumast ühevärvilist tõugu? (1 Ms 30:35, 36).

Millist igivana ebausü võtet kasutas Jaakob pärast Laabani poolt karjade eraldamise läbi takistatud võimalikku paaritumist eri tõugu loomade vahel? Vt s. 37-43.

Jaakob, aga ka Laaban, näisid olevat teadmatutes faktist, et isegi ühevärvilised loomad kandsid endas teise värvi allasurutud geene, mida võidi anda edasi nende järglastele. Olles nõutu ja teadmata, mida teha, otsis Jaakob väljapääsu ekslikus uskumuses, et eostumise või tiinuse jooksul ema poolt vaadatavad eredad esemed võiksid mõjutada tema järglase värvi.

Samal ajal kui Jaakobi strateegiat näis kroonivat edu (s. 43), millise sõnumi andis Jumal talle ühes unenäos? (1 Ms 31:7-12).

Jaakob nägi oma edus Jumala õnnistust (s. 7, 9) ja Issand õnnistas teda tema ekslikest arvamustest hoolimata (s. 12). Tõepoolest, salmides 10-12 toodud unenägu võis olla kavatsatud selgitama patriarhile, kuidas allasurutud teise värvi tunnused anti edasi ühevärviliste vanemate poolt. Jumal kasutas seda olukorda ime tegemiseks ja õnnistas Jaakobit – mitte tema osavuse või leidlikkuse pärast, vaid et nurjata tema ekspluuteerimist Laabani poolt.

Isegi kõigile Jaakobi vigadele vaatamata oli Issand ikka temaga. Millist lootust pakub see sulle, hoolimata su seni tehtud vigadest?

Jaakobi põgenemine Kaanani (1 Ms 31)

Loe 1 Ms 31:1-16. Mis andis lõpuks tõuke Jaakobi koheseks lahkumiseks?

Oma ahnuse tulemusena võõrandus Laaban oma tütardest ja muutis Jaakobi palka kümme korda. Laabani äraolek andis Jaakobile võimaluse Mesopotaamiast lahkumiseks (s. 17-21). See, et Raahel varastas oma isa ebajumalakujud, võib tunnistada faktist, et tema kaunis välimus varjas pooleldi pöördunud südant. Pärast 13 aastat abielu ei olnud ta veelgi alistunud täielikult Jumalale, keda tema mees kummardas (s. 19).

Millise võltsvaga süüdistuse esitas Laaban Jaakobile, kui ta talle kolmesaja miili kaugusel järele jõudis? s. 22-30.

Olles kindel oma süütuses, kutsus Jaakob surmakaristuse selle peale, kelle juures leitakse maja ebajumalad (s. 32). Kuigi selline karistus oli kooskõlas Mesopotaamia seadusega, oli see sama rumal ja tormakas otsus, nagu oli seda Jaakobi poegade oma aastaid hiljem (1 Ms 44:9). Raaheli kavalus näitas, et ta oli Laabani tütar, meenutades tolle iseloomu (1 Ms 31: 32-35). Kuna Laaban ei suutnud midagi talle kuuluvat leida, noomis Jaakob oma äia vihaselt ja omistas enda isikliku edu oma isa Jumalale (s. 36-42).

Loe hoolikalt Jaakobi vastust Laabanile (s. 36-42). Mida saame sellest õppida Jaakobi iseloomu kohta, mis aitab aru saada Jumala õnnistusest temale?

Lõpuks, vaatamata Jaakobi süütusele, andis ta kogu au Issandale. See näitab, et oma vigadest hoolimata, tundis ta Issandat ja Issanda töötamise täielisust oma elus. Vaatamata oma vigadele, püüdis ta elada usu läbi. Kui oluline on meist igapäev oma samasugust kogemust iseendi jaoks – nimelt, et meiega oleks “Iisaki Kartus” (s. 42).

Jaakob ja Eesav (1 Ms 32:1-32)

Varsti pärast Laabanist lahkumist ja olles üle paljude aastate nüüd ise enese peremees, kohtab Jaakob kaht inglit (1 Ms 32:1, 2). Kuigi tekst ei ütle, mida nad (kui üldse) temale ütlesid, andis nende kohalolek selles paigas talle palju julgust ja kindlust. Võib-olla selgitab see kohtumine, miks otsustab ta saata käskjalad oma venna juurde.

Pane tähele, et sõnumis nimetab ta ennast “sinu sulane Jaakob” (s. 4). Miks kasutab ta sinu arvates sellist väljendit seoses oma vennaga? Vt 1 Ms 25:23; 27:29, 37.

Kui käskjalad tagasi tulevad, on nende sõnad kurjakuulutavad. Nad ei too mingit vastust Eesavilt Jaakobi sõbraliku läkituse peale. Selle asemel ütlevad nad, et Eesav on tulemas Jaakobile vastu 400 mehega. Pole ime, et Jaakob “kartis väga ja tal oli kitsas käes” (s. 8).

Loe Jaakobi palve salmides 10-13. Millised on selle palve põhilised osad? Mille pärast ta palvetas? Millistele töotustele ta toetus? Kuidas näitas see palve tema usaldust Issanda suhtes?

Kui tahes siiras ja puhtsüdamlik oli see palve, kavatses Jaakob kasutada ka veidi diplomaatiat ja tarkust (s. 14-22). Ta lootis, et kõigi nende kinkidega võiks ta “lepitada” (s. 21) oma venda. Võib-olla on meil siit midagi õppida: kindlasti tuleb meil palvetada, meil tuleb toetuda Issandale, kuid samal ajal tuleb meil teha kõik meie võimuses olev – kõik, mis on kooskõlas Jumala tahtega, et kogada peatset palvevastust.

Hüppame edasi 33. peatüki juurde. Mis kahe venna vahelises suhtes näitab, et nad on nende viimasest kohtumisest saadik muutunud mehed?

Peale millise tahes vaimuliku kasvamise mõlema puhul aastate jooksul, on ka ajal kalduvus parandada haavu. Mida saad sina aja parandava palsami rakendumiseni teha, et aidata leevendada mistahes valu, mida sa võiksid tunda mineviku vigade pärast?

Jaakobi võitlemise ja usu öö

Loe 1 Ms 32:23-32. Mida räägib see aruanne sinule? Mida saad õppida sellest loost sinu enda “heitluse” kohta Jumalaga? Vt ka Hos 12:4.

Ellen G. White kirjutab selgesti, et Jaakob võitles Kristusega, “Lepingu Inglise.” (“Patriarhid ja prohvetid”, orig. lk. 197.) Pole ime, et kaks korda selle heitluse öö kirjelduses väidab tekst, et see oli tõepoolest Jumal, kes sel ööl Jaakobile ilmus. Siin näeme taas, kui lähedaselt ja isiklikult on Issand valmis suhtlema oma rahvaga.

Mida tähendab nime muutus?

Kui Jaakob tajus, et ta oli võidelnud üleloomuliku olevusega, anus ta õnnistust (s. 27). Tema palve ja püsivus tasuti nime muutmisega. Enam ei pidanud tema nimi olema Jaakob (“Kannahoidja” ja avardatult “väljatõrjuja” või “petja”). Nüüd pidi see olema Iisrael (“Jumalaga võitleja”).

Loe salm 31. Mida võid järeldada Jaakobi sõnadest? Kuidas saaks seda kohaldada meie jaoks tänapäeval?

Kui see kõik oli möödas, ütles Jaakob, et ta oli näinud Jumala palet ja elas. Teatud mõttes on sama võimalus pakutud tervele inimkonnale Jeesuse surma läbi! Jeesus oli Jumal lihas ning oma elu ja asendusliku surma kaudu tõi Ta lepituse taeva ja maa vahel. Jeesuse ja Tema poolt tehtu tõttu võime me kõik teatud mõttes “näha Jumala palet” ja elada. Meie mineviku patud, nagu Jaakobi mineviku patud, ei pea enam põhjustama meie hävitamist Tema palge ees, kes on “hävitav tuli” (Hb 12:29).

Kuidas oled sina võidelnud Jumalaga? Mida tähendab võidelda Jumalaga? Võisid sa isegi tulla sellisest võitlusest välja, nagu Jaakob, “longates”?

Edasiseks uurimiseks: Loe “Patriarhid ja prohvetid”, lk. 136-146 ja BC 1 Ms 29:31 - 35:29 kohta.

“Ehkki Jaakob oli lahkunud Mesopotaamiast Jumala juhtnööride kohaselt, ei suutnud ta peletada peast halbu aimdusi nüüd, kui ta sammus vastassuunas sama teed, mida mööda ta kakskümmend aastat tagasi oli astunud põgenikuna. Ta oli petnud oma isa; seda mäletas ta hästi. Ta teadis, et just see patt on tinginud tema pika pagenduse. Ta mõtles toimunule ööl ja päeval. Südametunnistuse süüdistused tegid teekonna väga nukraks. Sügavalt liigutatuna silmitses ta kaugelt paistvaid kodumaa künkaid. Tema silme ette kerkis elavalt kodust lahkumine. Kuigi teda vaevasid patuga seotud mälestused, meenus ka Jumala arm ning Jumala abi ja juhtimise kohta antud tőotus.” — Ellen G. White, “Patriarhid ja prohvetid”, lk. 140.

“Jaakob oli saanud igatsetud õnnistuse. Ta oli saanud andeks “väljatõrjuna” ja “petjana” tehtud patu. Kriis tema elus oli möödas. Kõhklus, nõutus ja südametunnistuse piinad olid teinud talle haiget; nüüd oli kõik teisiti. Jumalalt saadud lepituse rahu oli õnnestav. Jaakob ei kartnud enam vennaga kohtumist. Jumal, kes oli talle tema patu andestanud, võis muuta Eesavi meelt.” — Samas, lk. 142.

Küsimused aruteluks:

1. Vestelge klassis Jaakobi ettevalmistuste üle Eesaviga kohtumiseks. Miks tegutses ta nii visalt, et püüda lepitada oma venda? Kas ei pidanud Jumala antud tőotused olema küllaldased, et liikuda edasi ainult usu läbi? Kas ta näitas oma tegutsemisega usu puudust või oli see usk tegevuses?

2. Paluge neil, kes on nõus, rääkida mõnest olukorrast, mil aeg parandas mõne valusa haava. Mida saab õppida sellistest kogemustest? Mida saame teha, et aidata inimesi, kes kannatavad haavade tõttu, mis võivad võtta kaua aega paranemiseks?

12. õppetükk — 16. - 22. detsember

Vangikongist paleesse

Hingamispäeva pealelõuna

Selle nädala õppeaine: 1 Ms 37:2 - 41:40.

Meelespeetav tekst: “Ei ole ükski selles kojast suurem kui mina ja tema ei ole mulle keelanud midagi muud kui sind, sest sa oled tema naine. Kuidas tohiksini siis teha seda suurt kurja ja pattu oma Jumala vastu?” (1 Ms 39:9).

Jutustus Jaakobist jätkub, oma pöörete ja keerdkäikudega, mis jälle vastandab inimkonna rikutuse Jumala headuse ja armuga.

1 Ms 34. ptk räägib Jaakobi tütre Diina vägistamisest ühe kohaliku valitseja poja poolt, mille peale korraldavad Jaakobi kaks poega, Siimeon ja Leevi, kogu linna meestele veresauna. Jaakob, kartes kättemaksu, põgeneb ja läheb tagasi Peetelisse (1 Ms 35), kus hoolimata neist kohutavatest sündmustest ilmub Issand jälle Jaakobile ja kinnitab lepingu tütusi: “Mina olen kõigeväeline Jumal! Ole viljakas ja paljune! Sinust saab rahvas, jah, rahvaste hulk ja sinu niudeist väljuvad kuningad! Ja maa, mille ma andsin Aabrahamile ja Iisakile, ma annan sinule; ka sinu soole pärast sind ma annan selle maa!” (s. 11, 12).

1 Ms 35. ptk. ülejäänud osa käsitleb Benjamini sündimist ja Raaheli surma. Mainitakse ka Ruubenit, kes “läks ja magas oma isa liignaise Billa juures” (s. 22). See peatükk lõpeb Jaakobi jõudmisega oma isa, Iisaki juurde, kes on 180-aastane ja sureb ning maetakse oma kahe poja poolt.

1 Ms 36. ptk. räägib Eesavi järeltulijaist, milline osa perekonnast kaob lähimast vaateväljast. Edasi jätkab Pühakiri (1 Ms 37) Jaakobi ja tema “valitud” seemnega.

Õpetus kõiges selles? Kui Jumal nii rohke patu keskel suudab viia ellu oma tahte, kujutle, mis toimuks, kui kõik need, kes tunnistavad Tema nime, kuuletuksid Tema tahte.

Unenägija

Loe 1 Ms 37. peatükk ja vasta järgmistele küsimustele:

1. Miks vihkasid Joosepi vennad teda nii väga? _____

2. Kuidas raskendas Joosep olukorda? _____

3. Loe salmid 21, 22. Milline iroonia on faktis, et kõigi vendade hulgast oli Ruuben see üks, kes püüdis teha, mis õige? _____

4. Loe salmid 25-28. Miks otsustasid nad sinu arvates Joosepit mitte tappa? _____

5. Vaata tagasi Jaakobi elule. Mil moel võis ta olla toonud selle tragöödia enese peale iseenda mineviku tegude ja vigade läbi? _____

Kui tahes kohutav, ei peaks see jutustus üldse nii üllatav olema, arvestades selle perekonna tausta. Armukadedus, vägivald ja pettus märkisid neid inimesi ühel või teisel moel varasemaist päevist alates. Ja need poisid — kuigi kasvatatud isa poolt, kes kummardas tõelist Jumalat ning sai isegi Jumalalt erilisi ilmutusi — näitasid, et nad ise ei tundnud Jumalat ega olnud kogenud südame pöördumist, mis on oluline kõigi jaoks, kes tõeliselt soovivad Teda teenida.

Vaata, kui kaugemale ohjeldamata patt (antud juhul kadedus) need inimesed viis. Milline sõnum peaks sellel lool olema meist igaihe jaoks, arvestades, kuhu patt, kui seda ei ohjeldata, saab viia?

Patt kaananlaste vastu

Loe 1 Ms 38. Mis on selle loo tuum? Mida räägib see meie iseloomust?

Teatud põhjusel katkestab 1 Ms 38. ptk Joosepi loo. Võib-olla, kui pole muud põhjust, soovis Issand vastandada Joosepi reetja Juuda ebamoraalsuse ja reedetud Joosepi kõlbelise puhtuse.

Vast isegi veel tähtsam — 1 Ms 38. ptk aitab meil mõista ka, “et Jaakobi poegadel, kes unustasid oma hõimu püha kutse, oli oht hukkuda Kaanani pattudes. Kui Jumal oma halastuses poleks sekkunud ning terve Jaakobi suguvõsa Egiptusesse viinud, oleks valitud rahvas võinud kaananlaste rikutud mõjule täielikult alla jääda. Seetõttu on 38. peatükk oluline osa Iisraeli rahva varases ajaloo.” — 1BC 434.

Ükskõik kui patused Juuda teod ka olid, kuidas näitab ta siiski kõige selle keskel mõnd kõlbelist kiudu? (Vt s. 26; ka 1 Ms 37:26).

Olles paljastatud, ei jäänud Juudale üle muud kui möönda oma süüdiolekut. Taas, nagu vandenõus Joosep vastu, ilmutas ta ausa mängu meelsust ja siirust tema vahel skandaalse ja pahelise käitumise kõrval. Tema avameelne tunnistus, sellele järgnev Taamari õiglane kohtlemine ja tema eriline koht Kristuse esivanemate loetus (1 Ms 49:10) kõneleb temapoolsest põhjalikust reformist. Tema vanemate vendade omast õilsam iseloom tegi ta võimeliseks perekonda juhtima ning tema järeltulijaist said valitsejad Iisraelis (vt 1 Ms 49:3, 4, 8-10).

Miks peame me hoiduma inimeste üle kohut mõistmast? (Mt 7:1). Kuidas oskame vahet teha tegude ja inimeste üle kohtumõistmise vahel? Miks on see eristamine nii oluline?

Joosep Egiptuses (1 Ms 39)

Joosepi vangina kaasa võtnud karavan möödus kaugelt küngastest, kus paiknesid Jaakobi telgid. Mõneks ajaks “valdas noorukit kohutav ahastus ja õud.” — PP 155. Ometi, meenutades Jaakobi jutustusi Aabrahamile, Iisakile ja temale osutatud Jumala armastusest ja muutumatusest, otsustas Joosep usaldada Issandat, tegutseda taevase kuningriigi kodanikuna. Joosepi Egiptusesse minekuga valmistas Jumal tee Jaakobi perekonna päästmiseks ja ka võõramaiseks ülevõimuks, mida Aabrahami järeltulijad pidid kogema, kuni emorlaste patt Kaanani saavutas selle täie möödu (1 Ms 15:13-16). Siit algab uskumatu jutustus sellest, mida Issand saab teostada kellegi läbi, kes kõigest hoolimata püüab Temale ustavaks jääda.

Arvestades varasemat vähest teavet Joosepi kohta — mis, kui miski, Joosepi minevikust võis viidata, et ta on nii ustav Issandale? Mida me võime õppida vastusest sellele küsimusele?

Arvestades ka viiteid iharuse probleemidele teiste pereliikmete juures (1 Ms 35:22; 38:16, 18), rääkimata üldisest mitmenaisepidamise tavast (mis kahtlemata toitib madalaid kirgi), on Joosepi moraalne kindlus isanda naise pidevate võrgutamiskatsete vastu võimas tunnistus tema usust ja iseloomust.

Siin on Joosep, süütult orjusesse müüdüd, seejärel süütult vanglasse heidetud. Ometi väidab 1 Ms 39. peatükk kolmel korral, et “Issand oli temaga”. Kuidas tuleb meil selle tähendust mõista? Kuidas sai Jumal olla “temaga” nii paljude temaga toimuvate halbade asjade juures?

Üks on selge: probleemid ja katsumused ei ole mingi näidustus, et Jumal on kellegi hüljanud. Joosep ei suutnud mõista Jumala eelhoolitsust; ta ei saanud siis mõista, mida meie praegu nii selgesti mõistame. Sellest hoolimata oli ta otsustanud igal juhul ustavaks jääda.

Mida saad õppida sellest loost Jumala usaldamise kohta välistest olukordadest olenemata?

Joogikallaja ja pagar (1 Ms 40)

Nii joogikallaja kui pagar olid vaarao õukonna kõrged ametnikud. (Võrdle Ne 1:11). Nad olid heidetud vanglasse (nad võisid olla süüdistatud vandenõus osalemises vaarao hukutamiseks) ning olid antud Joosepi hoole alla.

Millist edasist valgust heidavad salmid 6-8 Joosepi iseloomule ja meelelaadile?

Isegi siin, vanglas, püüdis Joosep mitte ainult teisi aidata, vaid ka tunnistas Issandast (vt s. 8), andes unenägude tõlgitsemise eest au Jumalale.

Vaatamata Joosepi “edule” vanglas ja tema ustavusele Jumala suhtes – milline Joosepi ütlus näitab, kui valusalt on ta teadlik talle osaks saanud ebaõiglasest kohtlemisest ja kui väga soovis ta vanglast vabaneda?

Oma usust hoolimata otsis Joosep ka inimlikku abi enesele vabastamise kindlustamiseks. Tundmata tulevikku ja Issanda kavatsusi, tegi ta temast oleneva sellest olukorrast väljumiseks. See on kindlasti inimlik ja mõistetav. Õnnetuseks, nagu peatükk näitab, ei toiminud see. Vabastatuna unustas joogikallajate ülem Joosepi. Muidugi, et joogikallajate ülema vastu õiglane olla – mida oleks võinud ta öelda: “Hei, vaarao, seal vanglas on heebrealane, kes on osav unenägude seletaja; miks ei lase sa teda välja?” Ja nagu me 1 Ms 41. ptk näeme, mainis ta lõpuks Joosepit, kui selleks oli sobiv aeg. Seni pidi Joosep heitlema kahtluse ja masendusega, istudes veel kaks aastat selles vanglas.

Arvestades tema olukorda, pidi Joosepi pettumus kahtlemata olema kibe. Kui kergesti oleks ta võinud loobuda kogu usust ja lootusest. Mida teeme meie, leides end Joosepi sarnaselt kibedalt pettununa sündmuste tõttu meie elus? Kuidas saame säilitada keset selliseid pettumusi usku ja lootust?

Joosepi vabanemine (1 Ms 41:1-40)

See peatükk viib meid tüüpilisse Egiptuse miljöösse. Me loeme lehmadest, kes jahutavad end poolest saadik jões seistes. Mainitakse roostikku (1 Ms 41:2). Ja Joosep ajab vanglast lahkudes habeme (semiidid tuntakse Egiptuse joonistelt ära habeme tõttu). Kuna egiptlased pidasid Niilust elu allikaks, pidi pilt lahjade lehmade jõest välja tulemisest neid hirmutama.

Kuidas täidab joogikallajate ülem lõpuks Joosepi palve?

Pane ka tähele, kuidas Joosep, isegi pärast kõiki neid pettumusi, üha väljendas oma usku isade Jumalasse. See paistab salmist 16, kus Joosep väga kindlalt teatab, et ainult oma Jumala läbi suutis ta unenäo seletada. See on märkimisväärne ka seetõttu, et tema olukordi arvestades, oleks olnud tal väga kerge kõik see enda arvele kanda, et lasta end vaarao ees paremas valguses paista. Selle asemel näeme jälle Joosepi usku tegevuses.

Peale seda, kui Joosep on unenäo tõlgendanud, mida ütleb ta veel sellist, mis, teisel viisil, tunnistab tema Jumalast?

Joosepi jaoks olid kõik need ennustatud sündmused Jumala tegutsemise tulemus. Teisisõnu, nägi ta Issanda kätt kõiges, mis pidi aset leidma. Tema sõnad näitavad taas, et ta usaldas Jumala ülimat võimu ja väge, mis kindlasti aitab selgitada, miks oli ta võimeline säilitama oma usu ka vanglas.

Pane ka tähele, et peale unenäo tõlgendamist hakkas Joosep andma kuningale nõu edasise tegevuse suhtes, soovitudes määrata keegi korraldama vilja tagavaraks varumist. Mis selles unenäos, vähemalt Pühakirjas öeldu alusel, võis olla sel viisil tõlgendatav? Ei miski. Võib-olla Joosep, tajudes teatud avast, mille kaudu ta võiks vanglast välja saada, katsus välja õngitseda seda kohta iseendale. Kõiki asjaolusid arvestades, miks mitte? Seda teha oleks inimlik, isegi inimese puhul, kes armastas Jumalat ja oli Temale ustav.

Edasiseks uurimiseks: “Vangikojast välja kutsutud Joosep ülendati valitsejaks kogu Egiptuse üle. See oli tohutult austav amet, kuid sellega olid seotud raskused ja ohud. Tipusoliija on alati ohus. Nii nagu torm jätab puutumata madalakasvulise lille, kuid kisub juurtega välja mäeharjal kasvava võimsa puu, nii võivad need, kes silmapaistmatus eluringis on säilitanud laitmatuse, anda järele kiusatustele, mis kaasnevad maise edu ja auga. Joosepi iseloom pidas vastu nii viletsusele kui edutamisele. Ta jäi Jumalale ühtviisi ustavaks nii vaarao palees kui vangikojas. Ta oli endiselt võõras paganlikul maal, lahus sugulastest, kes teenisid Jumalat. Ometi uskus ta kindlalt, et jumalik käsi oli juhtinud ta teed. Jumalale toetudes täitis ta ustavalt oma ametikohuseid.” — Ellen G. White, “Patriarhid ja prohvetid”, lk. 162.

Küsimused aruteluks:

1. Selle nädala õppetükis mängivad unenäod ja nende tõlgendused suurt rolli selles, kuidas Jumal tegutses, sest muistse maailma selles osas, selles kultuuris, peeti unenägusid sõnumiteks erinevatelt jumalaltelt. Kas tegutseb Jumal tänapäeval unenägude ja tõlgenduste läbi, nagu Ta tegi vanasti? Või võiks Ta teha seda tänapäeval rohkem ühes kultuuris kui teises, kus unenägusid ja tõlgendusi nii tõsiselt ei võeta? Kui Joosepi lugu asetatakse kaasaja miljöösse — ütleme, teie enda kultuuri — kuidas võiks Issand olla ilmutanud end ja oma plaani?

2. Rääkigu klassi liikmed mõnest isiklikust “Joosepi” loost – valulikust kogemusest, mis tagasivaates ilmutab Jumala hämmastavat eelhoolitsust.

3. Mõned inimesed lähevad läbi kibedatest kogemustest ja tulevad välja tugevamatena usus; teised on oma usu kaotanud. Vestelge klassis küsimuse üle: mis põhjustab erinevuse kahe lõpptulemuse vahel?

13. õppetükk — 23. - 29. detsember

Alguse lõpp

Hingamispäeva pealelõuna

Käesoleva nädala õppetükk: 1 Ms 41:41 – 50:26.

Meelespeetav tekst: “Jumal läkitas mind teie eele kindlustama teile järeltulijaid maa peal ja hoidma teid elus, päästmiseks paljudele” (1 Ms 45:7).

"Millest siin räägitakse, on see, et maailma ajaloos tuleneb inimeste tegudest midagi muud kui see, mida nad kavatsevad ja saavutavad, midagi muud, kui nad teavad või tahavad. Nad saavad soovitu; kuid ühtlasi saavutatakse midagi muud, kui arvati ja mida ei olnud nende tegijate teadvuses ja kavatsuses." — E. G. F. Hege, "The Philosophy of History", 1954, pp. 16, 17.

Sel nädalal, jõudes alguse lõpuosa juurde, võime mõista midagi ülaltoodud tsitaadis mainitud põhimõttest. Vaatamata parimale või halvimalle kavatsusele; hoolimata sellest, mis näib olevat pettus või pettumus, patt või häda, "tuleneb inimeste tegudest midagi muud kui see, mida nad kavatsevad ja saavutavad." See "midagi" on loomulikult Issand teostamas oma jumalikku plaani inimkonna ajaloos.

Kuna enamus meist tunneb seda jutustust ja teab, kuidas see lõpeb, ei üllata meid 1. Moosese raamatu lehekülgedel ilmutatud jumalik juhtimine. Jutustuses osalejate endi jaoks nõudis see siiski uskumatult suurt usaldust, et uskuda Jumala tegutsemist kõiges selles, vastavalt tootatule, eriti mõningais kohutavais olukordades. Pole ime, et Heebrea raamatu 11. peatükk ütleb: "usu läbi Aabraham...", "usu läbi Iisak...", "usu läbi Saara...", "usu läbi Jaakob..." See oli usk, mis usaldas seda, mida veel täiesti ei nähtud või täielikult ei mõistetud, usk, mis pidi toetuma ainult Jumala tootusele ja ei millelegi muule. Kas kõlab tuttav?

Eelhoolitsus avaneb (1Ms 41:41 - 42:23)

Üleöö sai Joosepist kui orjast vanglas teiseks kõrgeim juht Egiptuses. Nüüd aga ootas teda täielik komplekt uudseid väljakutseid.

Loe 1 Ms 41:45. Millise suure uue potentsiaalse väljakutse esitas see Joosepi usule ja ustavusele Jumala suhtes? Vaata ka 1 Kn 11:1.

1 Ms 41:50-52 räägib Joosepi sukeldumisest oma uude ellu. Joosepi poolt oma kahele pojale antud nimed peegeldavad tema enda kogemust. Nimi Manasse seondub heebreakeelse tegusõnaga “panna unustama” ja peegeldab mõtet, et tema esimene poeg aitas oma isal unustada julma minevikku. Efraim, teise poja nimi, näib tähendavat “kahekordselt viljakas” ja esitab Joosepi rõõmsaid tundeid ning uue peatüki avanemist tema elus.

Lugesdes 1 Ms 41:53 - 42:17, võime näha Jumala eelhoolitsuse lahtirullumist. Me mõistame samme, mis viisid Joosepi kaugete unenägede täitumiseni (vt 1Ms 37 ptk.). Unenägija unenäod (1 Ms 37:19) pidid varsti hakkama vilja kandma viisil, mida üksnes kõrgeim Issand võis olla korraldanud. See jutustus on hämmastav tunnistus Jumala väest täita Tema poolt lubatu viisil, mis kaugelt ületab meie inimliku arusaamise. Näljahäda läbi, mis juhtis Joosepi vennad ta käte vahele, oli Issand kahtlemata teostamas oma taht.

Millised vendade omavahelised ütlused osutavad süütundele, mis vaevas neid isegi pärast nii pikki aastaid? 1 Ms 42:21-23.

Nende isa sügav lein Joosepi kaotamise pärast tuletas vendadele pidevalt meelde nende poolt tehtud patu tõsidust. Seejuures halvem oli tõsiasi, et nad ei suutnud rääkida oma isale tõtt Joosepi ellujäämisest. Vähe mõistsid nad südamevalu, mida nende teod pidid tooma neile endile ja nende perekonnale.

Kui sul tuleb varsti mingi tähtis otsus langetada, võta aega kaaluda kõiki võimalikke tagajärgi. Miks on väga oluline teha kindlaks, et sinu otsus ei riku ühtki Jumala poolt Tema Sõnas ilmutatud põhimõtet?

Joosep ja tema vennad (1 Ms 42:43)

Joosepi “kavalad” võtted oma vendade suhtes näitavad, et ta püüdis anda neile õppetunni, samuti saada ise rohkem teavet oma perekonna kohta.

Pane tähele vendade reaktsiooni raha leidmisel endi kottidest (1 Ms 42:24-28). Mida avaldab see nende usu ja Jumala mõistmise kohta?

Loe salmid 36-38. Mida räägivad need meile Ruubeni iseloomu kohta?

“Nende aastate jooksul, mil Joosep oli olnud oma vendadest lahus, oli Jaakobi poegade iseloom muutunud. Nad olid olnud kadedad, mässulised, valelikud, julmad ja kättemaksuhimulised. Nüüd kõneles läbikatsumise tulemus nende omakasupüüdmatusest, üksteise eest seismisest ja armastusest isa vastu. Ehkki nad olid juba keskealised mehed, tunnustasid nad isa autoriteeti.” — PP 165.

Jaakobi vastus Ruubeni pakkumisele (42:37) aitab näha valu, mida ta oli Joosepi kaotamisel tundnud. Alles siis, kui nälg muutus nii tõsiseks, et tal polnud valikut (43:8), nõustus ta oma noorima poja minemisega koos vendadega.

Mis oli Joosepi eesmärk peo korraldamisel? 1 Ms 43:31-34?

Oma vendade suureks hämmastuseks pani Joosep oma vennad lauda istuma sündimise järjekorras, andes noorimale, Benjaminile, toitu kõige enam. Seda tegi ta selleks, et “kindlaks teha, kas teised on noorima venna suhtes sama kadedad, nagu nad olid omal ajal tema suhtes.” — Samas, lk. 168. Tõsiasi, et nad sõid ja jõid ja olid rõõmsad koos temaga (1 Ms 43:34), näitas Joosepile, et nad olid tõepoolest muutunud.

Kahtlemata olid paljud kannatust need, mis muutsid vennad nende kunagisest olekust selliseks, nagu nad nüüd olid. Kuidas on kannatus mõjunud sinu elus? Millised muutused on see sinus esile toonud? Kuidas saab Jumal kasutada kannatusi, et tuua kellegi olemusse midagi positiivset?

Perekonna taasühinemine (1 Ms 44-47)

Joosep ei olnud veel lõpetanud. Saabus viimane katse (1 Ms 44). Juuda patutunnistus ja nõusolek anda end oma venna asemel — kõik oma isa heaks, tõestas Joosepile, et tema vennad olid muutunud inimesed. Alles siis avaldas ta oma isiku.

Loe Joosepi sõnad oma vendadele (1 Ms 45:1-13). Mis tema sõnades näitab, et ta usk oli isegi kõigi nende aastate järel rikkumatuks jäänud?

Joosepi usk Jumalasse nende tumedate aastate jooksul sai nüüd eriliselt tasutud: mida ta enne mõista ei suutnud, sai talle äkki selgeks. Jumal oli selle teostanud viisil, mida ta ei oleks osanud kujutledagi. Siin on suurepärase õppetundi meile kõigile; kui me püüame ustavaks jääda, hoolimata olukordadest, lahendab Jumal need olukorrad, isegi kui see toimub päris lõpus (Ilm 21:1).

1 Ms 45. ptk ülejäänud osa käsitab ettevalmistusi kogu perekonna taasühinemiseks 1 Ms 46. peatükis. Jaakob, kuuldes Joosepist, alustab pikka teekonda Egiptusesse. Teel peatub ta Beer-Sebas, kus oli kummardanud tema vanaisa Aabraham ja kus tema isa oli püstitanud altari pärast seda, kui Jumal oli korranud lepingu õnnistusi (1 Ms 21:33; 26:23-25). Kui Jaakob ohverdab ja uuendab oma lepingut oma isa, Iisaki, Jumalaga, kinnitab Issand talle uuesti Peetelis sõlmitud lepingu tötusi, lisades detaili, et Jaakobi perekond kasvab Egiptuses rahvaks (1 Ms 46:1-4).

Peale Jaakobi ja tema perekonna Egiptusesse jõudmist leidis aset rõõmus taasühinemine (s. 29, 30). Miks soovis Joosep, et tema perekond teataks egiptlastele, et nad on karjakasvatajad, milline tegevusala on egiptlastele vastik? (s. 31-34).

Kuigi tekst seda otsesõnu ei väljenda, pidi Joosep olema teadlik Egiptuse rikkuvast mõjust. Hoides neid eraldatuna egiptlastest, püüdis ta kaitsta oma suure perekonna vaimulikku rikkumatust. Ilmselt teadis Joosep midagi nende erilisest kutsumisest. Kahtlemata kinnitas uskumatu sündmuste käik, mis viis taas kokku tema ja ta perekonna, tema jaoks selle kutsumise tõelisust.

Patriarhaalsed õnnistused (1 Ms 47:28 - 49:28)

Pärast Egiptuses elatud 17 õnnelikku aastat, ümbritsetuna talle kõige kallimatest, tundis Jaakob surma lähenevat. Ta kutsus pojad enda juurde viimseks jumalagajätuks.

Vaata üle Jumala poolt Jaakobile aastate jooksul antud tóotused (1 Ms 28:12-15; 35:9-15; 46:2-4). Miks pidi tal antud olukorras ja teda nüüd ümbritsevates tingimustes olema olnud kerge uskuda, et Issand täidab oma tóotused? Vt ka 1 Ms 46:26; 47:27).

Nagu Joosepi puhul, nii oli ka Jaakob võib-olla esimest korda võimeline mõistma, inimlikust seisukohast, kuidas Jumal oli olnud suuteline teostama kõik, mis Ta oli tóotanud. Kahtlemata andis see teadmine vanale mehele troosti tema vanas eas.

Enne oma surma ilmutas Jaakob jumaliku inspiratsiooni kaudu tuleviku oma järglastele (1 Ms 49). Jumala Vaim sundis teda avaldama tóde, kui tahes valulikke talle enesele. Jaakob võttis tagasi esmasünniõiguse Ruubenilt ja sõnas needuse Leevi ja Siimeoni kuriteo eest. Leevi suguvõsa hilisem ajalugu näitab, kuidas on võimalik pöörata needuse õnnistuseks.

Jumala Sõna avaldab alati nii inimeste voorused kui pahed, nii ebaõnnestumised kui kordaminekud. Pühakirja leheküljed on ausad ega varja selle kõige austatumate ja enim imetletud kangelaste vigu ega nende Jumala väe läbi saavutatud võite. Jumala mehi ja naisi kirjeldatakse olevat "samasugused nõrgad inimesed nagu meie" (Jk 5:17; vt ka Ap 14:15).

Neis sõnades avaldas Jaakob iga suguharuliini üldise saatuse. Iga liin koosnes siiski vaba tahet ja valikuvabadust omavaist üksikisikuist, eriti nende suhetes Jumalaga, just nagu meist igäühel on vaba tahe. Milliseid tahes ennustusi teeb Jumal rahvaste ja nende tuleviku kohta, ei samastu see üksikisikute ettemääramisega kas päästmiseks või hukatuseks. Meie valikute etteadmised Jumala poolt ei tähenda nende valikute ettemääramist.

On öeldud, et "iseloom on saatuse." Kuidas mõistad sina seda mõtet? Kuidas mõjutab sinu enda iseloom sinu poolt tehtavaid valikuid? Milliseid iseloomu muutusi meeldiks sul näha enda juures?

Alguse lõpp (1 Ms 49:29 - 50:26)

1 Ms 50. peatükk on teatud mõttes alguse lõpp. See raamat ulatus loomisest pattulangemiseni, veeputuseni, Aabrahamini ja tema sooga sõlmitud lepingu töötusteni. Kui tahes raske oli ajuti mõista, kuidas need töötused üldse kunagi täituda võiksid, võime me ajal, millega raamat lõpeb, näha vundamendi olemasolu kõigel, mis Jumal oli tootanud: Aabrahami järglased elamas suure rahvana “võõrastena maal, mis ei ole nende oma” (1 Ms 15:13) – rahvana, kes ühel päeval kutsutakse välja Egiptusest, et nende nimel “saaksid õnnistatud kõik maailma rahvad” (1 Ms 22:18).

Loe 1 Ms 50. Millist väga inimlikku reageeringut näeme Joosepi vendades?

Nende andestuse palumine oli loomulikult mitte vajalik. Joosep oli neile tõenäoliselt andestanud kaua aega tagasi. Nüüd lõpuks suutsid nad mõista, kui tõeline see andestus oli. Näeme siin taas veel üht näidet Joosepi iseloomust ja ausameelsusest. Sedasi toimib ta “eeskujuna” Kristusest, andestades neile paljude poolt andestamatuks peetava.

Loe Joosepi vastuse oma vendadele (s. 19, 20). Kuidas näeme selles vastuses mitmel viisil mitte ainult 1. Moosese raamatu, vaid kogu Piibli teatud võtmeteemat? Milline tähtis põhimõte siin avaldub? Millist lootust peaksime me sellest ammutama?

Kui tahes raske on meil seda sageli oma seisukohalt mõista (just nagu see oli raske Aabrahami jaoks Morija mäel või Joosepil vanglas), on Jumal teostamas oma plaane, et tuua esile “head” ja “hoida palju rahvast elus” (s. 20). Kes me ka oleme ja millised iganes on meie olukorrad, tuleb meil pidada meeles, et 1 Moosese raamatus avaldunud Jumal on sama Jumal, kes avaldub Ilmutusraamatus – raamatus, mis rullub lahti meie päevil ja jutustab meie loo (Ilm 12:17) nagu 1 Moosese raamat patriarhide loo.

Lõpuks, 1 Moosese raamat algas imega, Loomise imega. Ja just nagu oli vaja imet, et luua see maailm, läheb vaja imet, et see päästa. Me oleme näinud vihjeid sellele imele, kõigepealt 1 Ms 3:15, siis 1 Ms 22. ptk — imet ristilöödud, ülestõusnud ja taastulevast Jeesusest.

Edasiseks uurimiseks: Loe Ellen G. White, “Patriarhid ja prohvetid”, lk. 164-178; BC komm. 1Ms 41:41 - 50:26 kohta.

“Jaakob oli teinud pattu ja oli sügavalt kannatanud. Rohke töö, mure ja vaevaga täidetud aastad olid alanud siis, kui ta patt sundis teda isa leerist põgenema. Ta oli olnud kodutu põgenik, kes ei näinud enam iial oma ema. Ta oli töötanud armastatu eest seitse aastat kasuahne sugulase heaks. Ta jõukus kasvas ja ta pojad sirgusid, kuid haralihoodivas peres jäi rõõmu väheks. Jaakob tundis valu tütre teotamise pärast, poegade kättemaksu, Raaheli surma, Ruubeni loomuvastase teo, Juuda patu ja Joosepiga toimunu pärast. Halbade asjade loetelu on pikk. Korduvalt oli ta pidanud lõikama oma esimese halva teo vilja. Pidevalt nägi ta oma pattude kordumist poegades. Kuid karm elu oli teinud oma töö — toonud esile “õiguse rahuvilja” (Hb 12:11). — Ellen G. White, “Patriarhid ja prohvetid”, lk. 175, 176.

Küsimused aruteluks:

1. Arutlege klassis küsimuse üle: Kui 1 Moosese raamatus on üks tähtsaim teema, mille võiksid sealt välja tõmmata ja mida saab rakendada meie ellu tänapäeval, milline see oleks?

2. Paljud siin kirjeldatud kannatustest oli põhjustatud inimeste endi tegudest, just nagu see on ka tänapäeval. Kas muudab selles suhtes midagi see, kuidas meie neid inimesi kohtleme ja kuidas püüame neid aidata? Õigusta oma vastust.

3. Palu igaihel valida 1 Moosese raamatust üks lugu, mis tähendas neile enim selles mõttes, et sisaldas mingit praktilist tõe, mis aitas neil toimida õigesti mistahes olukorras nende elus.